

The Project Gutenberg eBook of Lukemisia lapsille 6, by Zacharias Topelius

This ebook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this ebook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you'll have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

Title: Lukemisia lapsille 6

Author: Zacharias Topelius

Release date: June 27, 2016 [EBook #52419]

Language: Finnish

*** START OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK LUKEMISIA LAPSILLE 6 ***

Produced by Tapio Riikonen

LUKEMISIA LAPSILLE 6

Kirj.

Z. Topelius

Suomentaneet Aatto Suppanen, Em. Tamminen ja Olof Berg

Werner Söderström, Porvoo, 1893.

SISÄLLYS:

Mitä sinun tulee rakastaa?

Olli Hiihtonen.

Pikku Matti.

Luistellessa.

Miten satuja löytyy.

Tuntematon musta lintu.

Nähkääs ratsastajaa.

Kedon kukkien laulu.

Mirtsa ja Mirjam.
Jättiläissatu.
Joulukuusi.
Parempi tie.
Pekan seikkailut.
Peipon kehtolaulu.
Joululaulu.
Ensi leivo.
Myrsky ja päivänpaiste.
Aallottaren hopeamalja.
Köyhäin lasten kiitoslaulu.
Lehdettömät puut.
Vanha tupa.
Päivänsäde marraskuussa.
Telmyri.
Ninive.
Joulusatu.
Haukan viha kevätyhdistystä kohtaan.
Eli Rem.
Pappilan tytöt.
Auringon kuninkaan lapset.
Auringonsota.
Prinsessa Ruusunen.
Tähtisilmä.
Köyhäin lasten kiitoslaulu hoitolaitoksessa.
Sydän kimmoavata gummia.

MITÄ SINUN TULEE RAKASTAA?

Rakasta yli itsesi
Sun kotoas ja vanhempaas,
Enemmin synnyinmaatasi.
Vaan yli kaiken Jumalaas!

Enemmin nöyryytt', totuutta
Ja tunnon rauhaa, kunniaa
Kuin kultaa, turhaa loistoa.
Maallista voimaa, liekkumaa.

Enemmin työtä, mieltä vain
Kuin mukavuutta, turhuutta;
Enemmin vapautt' alla lain
Kuin korkeutta kahleissa.

Jos rakastat näit' enemmin
Kuin harhailuja maailman;
Sä, köyhä lapsi kuitenkin.
Edessä nöyry Jumalan.

Laps olet paljon puuttuva
Vaivainen, synnillinen vaan;
Itsetäs sulla voimia
Ja tietoja ei ollenkaan.

Rukoile Isää, Jumalaas,
Sua armossansa johtamaan,
Saat voiman, neuvon toimintaas,
Ja vihdoin saat sä elon maan.

Näin tosi rakkaudessa
Vahvistut, vartut parhaiten,

Näin kelpaat ihmisille ja
Herralle, maalle, taivaallen.

Helsingissä Lokakuussa 1871.

Z. T.

OLLI HIIHTONEN.

HENKILÖT;

Olli.
Vuoren kuningas.
Otso.

Sali esittää suurta metsää, jossa on korkeita lumikinoksia. Hyvä on, jos on kuusia, mutta yhtä hyvä on ilmankin. Tuolit olkoot puina, jakkarat lumikinoksina, sohva vuorena ja pöytä kukkulana. *Vuoren kuningas* istuu kuninkaallisessa puvussaan vuorella.

Vuoren kuningas yksin. Tässä minä istun kuninkaan valtakunnassani; ja laajalle ulottuu valtani. Minä hallitsen kaikkia vuoria ja metsiä, honkia ja kuusia, peikkoja ja tonttuja. Minä olen suuri kuningas, mutta jopa alan tulla vanhaksi, kohta täytän kuusituhatta kuusisataa viisikymmentä vuotta. Nuorena ollessani, muutama tuhat vuotta sitten, juoksin kilpaa porojen kanssa Lapin tuntureilla ja pistin poskeeni hyvän paistin, milloin mieleni teki. Mutta nyt ovat jo jalkani kankeat ja tässä istuskelen vaanien lihavaa saalista aamiaisekseni. Kuuteen viikkoon en ole saanut enempää ruokaa kuin yhden laihan oravan ja yhden nälistyneen ahman. Saattaisinhan käskeä peikkojani paistamaan minulle suden aamiaiseksi, hirven päivälliseksi ja karhun illalliseksi, mutta se ei sovi minun arvolleni. Mieluummin varustan itse pöytäni. Mutta kas, tuossa tulee joku. Jospa se edes olisi hevonen. Mitä? Sehän on vain pieni pojan nulikka. Mutta paremman puutteessa saa sekin kelvata aamiaiseksi. Pistäydynpä piiloon vuoren taakse.

Olli tulee hiihtäen ja laulaa samalla nuotilla kuin "Juokse porosein".

Metsän tumman nään valkovaipassaan, riennän, riennän vaan poikki järven jään! Kiidä, suksi, noin yli vuoristoin.

Hei kuinka suksi luistaa lumella! Kas noin, nyt olen keskellä synkkää metsää. Ohoh, miten korkeita vuoria! Ja miten pitkiä jättiläishonkia! Tämä on toista kuin Vihtamäen karjahaka. Mitäs minä oikeastaan läksinkään metsään? Mitäs muuta kuin tervehtimään karhuja.

Tääll' on oravat, tääll' on karhuin maa, tänne sudet saa, tääll' on huuhkajat! Jos nyt peikon nään, kenpä pelkäiskään?

Ei, kukapa täällä pelkäisi. Ollissa on kyllä miestä ottamaan vaikka kuusi karhua niskasta kiinni.

(Katselee ympärilleen).

Niin, vaikkapa olisi pari suttakin. Jospa tässä vain ei olisi niin paksultti lunta. Aina toki tulen toimeen kotkan kanssa. Varsinkin jos olisi rautapiikki sauvani nenässä. Mutta samapa se, tulkoot vain, kolme kettua yht'aikaa. Pahin on pula, mitenkä ne kaikki saatan kotiin, kun ensin pieksen ne kuoliaaksi. Mutta Matti olen, ellen vie kotiin kaikkia jäniksiä, jotka saan surmatuksi. Sitten myyn nahat ja ostan oikean pyssyn, jonka voi ladata selvällä ruudilla. Sitten tulkoon viisikymmentä nykeröturpaista, ilkeätä, tyhmää Otsoa... Huh, mikä tuolla tulee minua kohti kuusien takaa?

Otso kahdella jalalla. Mum, mum, mum, mum.

Olli. Katsos tuota, olisikohan se karhu.

(Aikoo kääntyä, mutta lankee suksilta).

Otso. Mum, mum. Kuka täällä kiljuu metsässä, etten minä saa rauhassa maata pesässäni.

Olli. Hyvä, kiltti Otso kulta, minähän se vain olen, minä, Olli Vihtamäestä, ja minä olen vain huvikseni hiihtelemässä metsässä. Eihän tuossa nyt mitään pahaa liene, että minä vähän lauleskelen

lämpimikseni; sillä Otso kulta, minullahan on yllä vain tämä mekko, ja on vähän pakkasenlainen näin aamusilla. Kyllä minä heti menen matkoihini.

Otso (asettuu Ollin eteen). Mum, mum. Jos annat minulle mekon, niin saat mennä. Minä tarvitsen mekon peitteeksi pikku Otsoilleni.

Olli. Ei, kuulehan nyt, Otso; kyllähän minä tämän mekon muuten antaisin, vaan äiti on kotona niin hirveän ankara. Jos palaan mekotta kotiin, Otso kulta, niin saan selkäsaunan. Sentähden saatat kyllä odottaa huomeiseen asti, niin minä Matin ja parin muun kanssa tuon sinulle hyvän lampaannahkavällyn, että pikku Otsoille tulee oikein hyvä ja lämmin.

Otso (nostaen käpälänsä). Joko annat mekon? Mum, mum, joko annat mekon heti?

Olli. Hyvä, kiltti, pikku Otso kulta, mekko on ihan uusi, siinä on vain yksi ainoa reikä toisessa kyynyspäässä.

Otso. Mum, mum; luulenpa, että olet peloissasi.

Olli. En vähintäkään. Mitenkä minä pelkäisin niin hyvää ja kilttiä pikku Otsoa, joka on sydämmestään hyvä ja kiltti pikku Otso? Mutta katsos, Otso, minä olen niin hämilläni, kun satuimme yhteen niin äkkiarvaamatta. Minä olen aina pitänyt niin paljon karhuista; ne ovat, näes Otso, paljoa ylemmät ja korkeammat kuin muut ilkeät peikot, joita asuu täällä metsässä. Semmoisia tyhmiä tölleköitä en häikäile vähintäkään. Niitä minä otan kurkusta, niin että korvat soivat, näes Otso, ja minä pudistelen heitä turkista, niin että...

Vuoren kuningas (nousee vuoren sivulle seisomaan). No, pudistele nyt minua turkista, koska olet niin rohkea!

Olli (huutaa). Huu! Uhkuu!

Vuoren kuningas. Miksi et ota minua kurkusta, niin että korvat soivat?

Olli. Armollinen peikko, säästäkää henkeni; minä olen vain pikku Olli Vihtamäestä ja olen täällä metsässä huvikseni tuttaviani katsomassa.

Vuoren kuningas. Hyvin mahdollista, mutta ei se estä minua syömästä sinua aamiaisekseni.

Olli. Mitä?

(Yrittää taas pakenemaan.)

Vuoren kuningas (ottaa hänet kiinni). Ole huoletta, poikaseni, en minä niin tarkkaa lukua pidä: kyllä sinä oikein hyvältä maistut.

Olli. Malttakaahan vähän; tiedänpä minä yhden, joka maistuisi teidän armostanne paljon paremmalta, ja se on Vihtamäen vanha hiirakko. Se on niin lihava, teidän armonne, että isä aikoi viime syksynä tappaa sen, ja Matti saa tuoda sen tänne aikaisin huomeissa aamuna.

Vuoren kuningas. Hm, hm, hevosenko? Ei, mies on mies, vaikkapa hänestä ei olisikaan muuksi kuin yhdeksi suupalaksi.

Otso. Nöyrä palvelijanne, teidän majesteettinne.

Vuoren kuningas. Hyvää päivää, salaneuvokseni.

Otso. Huvittaako teidän majesteettianne musiikki?

Vuoren kuningas. Kyllä. Välistä minä käsken kosken laulamaan ja silloin minä vieritän säestykseksi muutamia kallion kappaleita tunturilta. Kovaa pitää olla.

Otso. Pikku Ollilla tuntuu olevan hyvin kaunis ääni. Minä tunnustan, että oikein mieleisesti hämmästyin kuullessani semmoisen neron.

Vuoren kuningas, Hm. Paljasta piipitystä vain!

Otso. Tietysti vain piipitystä. Mutta korppiin ja varikseen verraten kaikuu se oikein romantiselta. Tahtoisitteko, majesteetti, käskeä häntä laulamaan, ennenkuin hänet syödään?

Vuoren kuningas. Saattaapa tuo käydä päinsä. Se enentää ruoan halua. Laula, nulikka.

Olli. Mitä?

Otso Etkö kuule, että majesteetti käskee sinua laulamaan?

Olli. Hyvä, kiltti pikku Otso, minä kyllä laulan kurkun täydeltä, jos sinä vain tanssit.

Otso. Mitä? Luuletko minua muka tanssimestariksi?

Olli. Hyvä, kiltti pikku Otso, sinä olet niin sanomattoman kaino. Tietäähän koko maailma, että sinä olet hienotapainen seuramies ja ett'ei kukaan osaa niin hyvästi tanssia polkka-masurkkaa kuin sinä.

Otso. Minä todellakin saatan kehua tehneeni joitakuuta yrityksiä siihen suuntaan, mutta...

Vuoren kuningas. Tanssi, salaneuvos!

Olli. Eiköhän sopisi valssitanssi?

Otso. Mitä hyvänsä; mikä vain huvittaa teidän majesteettianne, se on minunkin suurin iloni.

Olli. Siispä ala tömistää! (Laulaa samalla nuotilla kuin "Ah, sä rakas Augustin").

Hyppää, soma Otsonen, Otsonen, Otsonen,
Hyppää, soma Otsonen, hyppiös hei!
Ei koskaan nähdä saa
Noin sievää tanssijaa.
Hyppää, soma Otsonen, hyppiös hei!

(Otso valssaa.)

Vuoren kuningas (ihastuksissaan). Täytyypä tunnustaa, että se oli kaunista musiikkia ja hyvin miellyttävää tanssia. Hyppää, soma Otsonen... Laula uudestaan tuo romanssi! Mitenkä se nyt olikaan?

(Hän tanssii mukana.)

Olli (hiivii yhä etemmäksi pois).

Hyppää, jörö Otsonen, Otsonen, Otsonen,
Hyppää, ruma peikkokin, hyppiös hei!
Ei koskaan nähdä saa
Noin tyhmää tanssintaa.
Hyppää, pikku Olli, nyt lähdet sä, hei!

(Lähtee livistämään pois suksilla.)

Vuoren kuningas (hengästyneenä). Vielä musiikkia! Vielä musiikkia! Se oli kaunis romanssi. Mutta minne se soittomestari joutui?

Otso (myöskin hengästyneenä). Äläs, laulahan vähän vielä, minä eksyin tahdista. Mihin ihmeesen se Olli hävisi?

Olli (ulkoa). Hyvästi, Vuoren kuningas! Hyvästi, Otso!

Vuoren kuningas. Aamiaiseni! Aamiaiseni! Otso, tules tänne; minä syön sinut hänen sijaansa.

Otso. Nöyryn palvelijanne, teidän majesteettinne. Mum, mum.

(Lähtee juosta lönkyttämään pois.)

Olli (kaukaa ulkoa).

Ei koskaan nähdä saa
Noin tyhmää tanssintaa.
Hyppää, pikku Olli, nyt hyppiös, hei!

Vuoren kuningas. Se oli kaunista musiikkia (panee nenäänsä nuuskaa), mutta hyvin huono aamiainen.

PIKKU MATTI.

Mäellä metsän rinteessä on mökki; siinä on ikkuna, niin pieni, että pienen pojan pyöreä, valkotukkainen pää täyttää sen kokonaan, milloin hän katselee ulos. Ennen muinoin oli siinä tiilinen savupiippukin katolla ja seinät olivat punaiseksi maalatut, sievä aita ympäröitsi tupaa ja vehreää perunamaata. Mutta nyt näyttää mökki köyhältä, hyvin köyhältä, savu nousee ilmaan vain turvekaton reiästä ja aita on jo ammoin kaatunut. Rappion syynä on se, että mökissä nyt asuu vanha sokea sotamies ja hänen yhtä vanha vaimonsa; heistä ei ole työntekoon eikä rakentelemiseen; he kuolisivat nälkään, ell'ei ukko kutoelisi verkkoja ja mummo tekisi luutia ja ell'ei pitäjä antaisi heille joka vuosi kolmea tynnyriä viljaa leiväksi.

Paremmalta siellä kaikki näytti neljä viisi vuotta sitte. Silloin asui tuvassa vanhusten kanssa nuori ja ripeä pariskunta, heidän poikansa ja miniänsä; he tekivät ahkerasti työtä, ja elämä oli vauras, kunnes onnettomuus tuli. Eräänä sunnuntaiamuna näet suuri kirkkovene, jolla koko kylän väki souteli kirkkoon, kaatui myrskyn puuskasta keskelle selkää, ja siihen hukkuivat nuori mies ja miniä ja monta muuta kyläläistä lisäksi. Molemmat vanhukset olivat sinä päivänä kotona, ukko sokeutensa tähden ja mummo pientä lasta hoitamassa. Kun järven toisella puolella soitettiin kirkkoon, oli se soitto samalla sielukelloina vainajille, jotka Jumala oli niin äkisti kutsunut pois ijäiseen jumalanpalvelukseen taivaasen.

Niinpä molemmat vanhukset jäivät yksin tupaan, yksin huoliensa, köyhyytensä ja pienen poikansapojan kanssa. Sillä ainoa perintö, joka heille jäi molemmilta rakkailta, jotka hukkuivat, oli pienoinen poika *Matti*, ja kun hän oli niin pieni, sanottiin häntä tavallisesti *Pikku Matiksi*. Hän oli pyöreä ja punakka kuin kypsä omena, ja rehelliset, kirkkaat sinisilmät hänellä oli ja kellertävä tukka kuin kulta; sepä se olikin ainoa kulta *Pikku Matilla* tässä maailmassa. Hänen pullakat kasvonsa ne täyttivät aina tuvan ikkunan, milloin vain mitään merkillistä kuului maantieltä. Jos siitä olet ajanut ohitse, niin olet varmaankin nähnyt hänet. Vaan jos satut ajamaan pimeänä ja kolkkona syysiltana, niin näet tulen kirkkaasti loistavan köyhän mökin liedestä. Sokea sotamies istuu ja kutoo nuottaa; vanha mummo lukee ääneen raamatusta, mitenkä köyhät ja sokeat, jotka asuvat pimeyden maassa, näkevät paistavan valkeuden; se valkeus on Jesus Kristus, joka avaa sokeain silmät. Ja *Pikku Matti* istuu kivipaadella tulen valossa, polvillansa kissa; hän kuuntelee niin hartaasti, kuin tietäisi tarkkaankin, mitä mummo lukee. Mutta viimein tulee niin makea uni hänen sinisilmiinsä, ja hänen pyöreä, punakka poskensa painuu hiljaa mummon polvea vasten. Ja vaikkapa sinä istuisit rikkaimmissakin vaunuissa pimeällä tiellä, niin ilolla ja kateudella kuitenkin katselisit huonon mökin lämpöiseen köyhyyteen. Siellä, on hartautta ja siellä on viattomuutta; siellä on rukouksen rauha, joka parantaa sydämen surut; siellä on Jumalaan luottamusta, joka haihduttaa kaikki elämän puutteet. Se tupa on rikas; luulisitko sen vaihtavan aarrettansa palatsienkaan kultaan?

Vaan jos sitä tietä matkustat kauniina kesäpäivänä, silloin näet, että lähellä mökkiä on portti; siinä sinun täytyy seisattua, ell'ei kukaan tule avaamaan. Mutta odota vain, kohta on *Pikku Matti* luonasi. Tuossahan hän jo tulee tuvan ovesta ja juoksee kivien ja kantojen yli, ehtiäkseen hyvään aikaan, ja pitkä kellertävä tukka liehuu tuulessa. Nyt hän jo on portilla; jos sinulla sattuu olemaan vaskirahoja, niin heitä hänelle joku, hän toivoo sitä; mutta mieluummin uusi raha, joka kiiltää, siitä hän oikein iloitsee. Ei hän tiedä rahan arvoa; vaskinen penninraha ilahuttaa häntä yhtä paljon kuin kultainen kaksikymmenmarkkanen. Mutta älä vain heitä rahaa tielle ennenkuin hevonen ja kärrysi pääsevät ohitse portista. Sillä *Pikku Matti* ei ajattele nenäänsä pitemmälle; kun hän näkee rahan välkkyvän tiellä, hypähtää hän pilkaksensa sen päälle ja antaa portin lyödä hevostasi turpaan. Älä häntä siitä toru; pienenä et sinäkään ollut vähäistäkään viisaampi häntä.

Pikku Matti söi tavallisesti kovaa leipää ja muikkuja ja kaljaa, mutta välistä saatiin perunoita ja piimämaitoa, ja silloin oli herkkupäivät. Siitä hän vaurastui ja kasvoi vuosi vuodelta yhä pyöreämmäksi. Lukea hän ei osannut muuta kuin rukouksia ja Jumalan kymmenen käskyä. Mutta hän osasi seisoa pääläellaan ja heittää kuperkeikkaa pehmeässä ruohossa; hän osasi heittää kivillä voileipiä pitkin järven kirkasta pintaa kotirannassa, milloin mummo oli siellä hänen paitojaan pesemässä. Hän osasi ajaa tasaista tietä ja ratsastaa juottamaan naapurin hevosta, varsinkin kun joku astui vieressä. Hän osasi erottaa lumessa metsikanan jäljet harakan jäljistä ja tunsu tarkkaan suden jäljet. Hän osasi vuolla päreistä rekiä ja tehdä kuusen kävyistä hevosia ja lehmiä, joille jaloiksi pistettiin tikkuja. Semmoinen oli *Pikku Mattin* ansioluettelo, ja olipa siinä oppia kylliksi niin pienelle miehelle. Mutta ei se riittänyt. Häneltä puuttui yksi hyvin tarpeellinen kapine. En tiedä, pitäisikö sitä mainitakaan. Hänellä ei ollut housuja.

Ja kahdestakin syystä hän oli ilman niitä. Ensiksikin olivat hänen isoisänsä ja mummonsensa hyvin köyhät, ja toisekseen oli kaikkein kylän poikien uusimpana muotina juoksennella ilman niitä kapineita, joita ei *Matilla* ollutkaan. Arkipäivinä he kaikki enimmäkseen olivat paljain säärin, vaan sunnuntaina toki samoin puetut kuin muutkin ihmiset. *Pikku Matilla* vain ei ollut arkena eikä sunnuntaina noita kapineita, jotka hänellä olisi pitänyt olla, ja se tuotti hänelle viimein paljon huolta.

Pitkään aikaan ei *Matti* ymmärtänyt itseltään mitään puuttuvan; hän astuskeli *pikku paita* yllään niin

urhollisesti ja iloisesti, kuin ei koko tässä maailmassa olisi koskaan ollutkaan tuommoista joutavaa vaatekappaletta. Mutta mitäs tapahtui? Eräänä sunnuntaiaamuna, kun kaikki ihmiset kokoutuivat rantaan lähtemään kirkkoon, selitti Matti lähtevänsä mukaan.

"Ei se käy päinsä, lapsi kulta", sanoi mummo.

"Miksi ei?" kysyi Pikku Matti.

"Sinullahan ei ole vaatteita." Pikku Matti tuli hyvin mieltäväisen näköiseksi.

"Kyllä minä voisin lainata sinulle vanhan hameen", sanoi mummo, "mutta silloin kaikki luulisivat sinua tytöksi."

"En minä tahdo olla tyttö. Minä tahdon olla mies", sanoi Matti.

"Kuulepas vain!" sanoi mummo. "Mies on mies, vaikk'ei olisi viispennistä suurempi. Pysy vain kauniisti kotona, Pikku!"

Ja Pikku jäi sillä kertaa kotiin. Mutta kohta sen jälkeen alkoivat kylässä keräjät. Sinne kokoutui paljon ihmisiä ja muiden muassa tuli myöskin Sipi Ilonen kuvakaappinensa. Kaikki tahtoivat katsella kaappiin, sillä sieltä näkyi Napoleon Punaparta kultakruunuineen ja pitkin sapelineen, Suuri Mogul pelottavan pitkin partoineen ja vanteet vatsan ympärillä, prinsessa Kultakutri, joka talutti kaulanauhasta tiikeri Ahrimania, jättiläinen Kamilas ja Turun linnan tonttu-ukko. Jotkut antoivat Iloselle vaskirahoja, toiset antoivat hänelle leipää, moni ei antanut mitään, ja muutamat puhuivat pahoja sanoja, mutta kaikilla oli hyvin hauska. Sitä kaikkea muut pojat Pikku Matille kertoivat, ja hän sanoi heti lähtevänsä myöskin kuvakaappia katsomaan.

"Ei se käy päinsä, lapsi kulta", sanoi taaskin mummo.

"Miksi ei?" kysyi Pikku Matti.

"Siellä on ylhäistä väkeä, tuomari, sihteeri, kirjuri, nimismies, lautamies ja siltavouti. Et sinä voi sinne mennä housuitta."

Pikku Matti taisteli itsekseen vähän aikaa; Ilonen ja nuket houkuttelivat hyvin. Viimein sanoi hän: "Mummo, lainatkaa minulle hame..."

"Tuossa se on", sanoi mummo ja nauroi oikein sydämmestään, kun poikanen tepasteli hameessa pitkin tuvan lattiaa. "No, nyt olet aivan kuin tyttö."

"Jos olen kuin tyttö, niin en lähde", sanoi Pikku Matti. "En minä ole tyttö, minä olen mies."

"Kyllä olet ihan kuin tyttö", sanoi mummo. "Mutta saatathan sanoa kaikille, ketä vastaan tulee tiellä, että oletkin mies."

Saatanhan sanoa, ajatteli Pikku Matti, ja niin hän läksi. Tiellä tapasi hänet matkustavainen herra, seisatti hevosensa ja sanoi: "Tiedätkö, pikku tyttö, sanoa, missä keräjiä pidetään?"

"En minä ole tyttö, minä olen mies", sanoi Pikku Matti.

"Etpä juuri mieheltä näytä", sanoi herra.

Pikku Matti ei vastannut mitään, vaan päästyään keräjäatalon pihalle huusi hän niin kovasti, että kaikki kuulisivat: "En minä ole mikään tyttö, vaikka siltä näytän. Minä olen mies!"

Kaikki ukot ja ämmät nauroivat, kaikki pojat ja tytöt kokoutuivat Pikku Matin ympärille, taputtivat käsiään ja huusivat: "Kas, kas, pikku Maijaa, mistä sinä olet saanut noin kauniin hameen?"

"Se on mummon hame eikä minun", sanoi Pikku Matti. "En minä ole Maija, vaan Matti, tottahan nyt sen näette."

Silloin suurin ja pahin poika otti Pikku Matin niskaansa, kantoi hänet kuvakaappin luo ja huusi yli koko pihan: "Katsokaa kahden pennin miestä? Katsokaa miestä, joka pitää hametta?"

Pikku Matti suuttui, tarttui pojan tukkaan ja vanutti sitä kaikin voiminsa. "Ei se ole minun hameeni, se on mummon hame!" huusi hän ja alkoi itkeä. Mutta paha poika yhä vain huusi: "Katsokaa hamemiestä!" ja niin sitä juostiin tukistaen ja huutaen ympäri keräjäkartanon pihaa. Ei Pikku Matti ollut vielä koskaan saanut semmoista kyytiä. Hän itki, huusi, raapi ja puri, ja päästyään viimein omille jaloilleen alkoi hän juosta, minkä jaksoi, vaan lankesi hameesen, nousi itku kurkussa ylös, lankesi uudestaan, pääsi jälleen

ylös ja juoksi yhä kiivaammin, kunnes taaskin kaatui kuperkeikkaa. Viimein joutui hän hengästyneenä ja itkeä nyyhkyttäen isoisänsä mökille. "Ottakaa pois hame!" huusi hän. "En minä huoli hameesta. Minä olen mies!"

"Älä itke, Pikku", lohdutteli mummo. "Kun kasvat suureksi, voit kyllä näyttää, että olet mies niinkuin muutkin."

"Niin kyllä", sanoi isoisä, "ja ensi kerralla saat lainaksi minun housuni."

He rakastivat niin sydämmestänsä Pikku Mattiansa, nämä isän vanhemmat. Hänhän se oli Jumalaa lähinnä heidän paras lohdutuksensa ja ilonsa maanpäällä; he olisivat kyllä antaneet hänelle vaikka kullankirjaiset samettihousut, jos se vain olisi ollut heidän vallassansa. Nyt sai Pikku voileivän, ja siihen se hänen surunsa unhottui.

Hän kävi tuvan nurkkaan istumaan eikä enää muistanut, miten häpeällistä on miehen pitää hametta.

Jonkun ajan kuluttua oli siinä mökin kohdalla maantiellä ajajia ja astujia, niin että ilma pölystä sakeni, sillä odoteltiin suurta herraa, joka matkusteli ympäri maata, ja niin ylhäinen hän oli, että tuskin kuningaskaan oli paljon korkeampi. Kaikki kokoutuivat näkemään häntä ja hänestä kerrottiin jo edeltäpäin kummallisia asioita. Hän ajaa kultavaunuissa, sanottiin, ja edessä on kaksitoista hevosta; puku on hänellä kiireestä kantapäähän hopeasta ja hienosta kullasta. Mutta pikku lapsilla oli omat ajatuksensa. He kuvittelivat suurella herralla olevan seljässä suuri kontti, täynnä hopearahoja ja lakritsipötkyjä, joita hän oli heittelevä tielle lasten poimia.

Sen huhun kuuli Pikku Mattikin ja heti sanoi tahtovansa päästä mukaan. Hänellä oli kaikessa oma tahtonsa, Pikku raukalla, niinkuin usein muillakin isoisäin ja mummojen kultapojilla.

"Vai tahdot sinä!" sanoi mummo. "Tiedätkö missä sinun tahtosi on? Niin, niin kyllä se on minun taskussani."

"Eikä sinulla ole vaatteitakaan", sanoi isoisä hymyillen. "Tahdotko ehkä taas yllesi mummon hameen?"

"En minä huoli hameesta", tiuskasi Pikku Matti ja sävähti punaiseksi kuin vaapukka kaiken sen häväistyksen muistosta, mitä oli kärsinyt sen vaatekappaleen tähden. "Ei, en minä huoli hameesta. Minä tahdon isoisän housut."

"Vielä vai! Kaikkeapa kuullakin saa!" sanoi isoisä. "No, tulehan ja taluta minua vinnille, niin koetamme, miten ne housut sinulle sopivat."

Et usko, miten Pikku Matti riemastui! Hän juoksi kuin kissa portaita myöten, niin että isoisä tuskin pääsi perästä. Tultiin suuren, vehreäksi maalatun arkun luo, joka oli kauimpana vinnin nurkassa ja jota Pikku oli aina ihmetellen katsellut joka kerran, kun oli vinnillä käynyt. Arkku avattiin ja isoisä kysyi:

"Tahdotkos nuo tuolla olevat housut?"

"Tahdon. Ja miekan myös. Ja hatun."

"Vai niin, veitikka! Saat kaiken, jos lupaat pysyä portin luona etkä mene tielle yhtään kauemmaksi."

"Lupaan, lupaan."

Tuskin isoisä ja Matti olivat päässeet tupaan, kun nimismies jo kiiti maantiellä kuin ukonilma. "Maaherra saapuu, väistykää kaikki!" hän huusi niin että tuvan ikkunalasi helisi. Nyt tuli kiire, isoisän housut vedettiin Matin jalkaan, ja sepä näytti hauskalta; poika olisi mahtunut ryömimään piiloon toiseen lahkeeseen, niin suuret ja väljät olivat housut. Lahkeet käärittiin alhaalta kaksin kerroin ja sidottiin huivilla kainaloiden alle. Ja takki oli varmaan tehty jättiläiselle! Hihat lakaisivat lattiaa ja takin helma kulki perässä kuin laahustin. Mummo huokaisi ja nosti lievettä ja hihoja kymmenillä neuloilla. Auttoihan se vähän.

Lopuksi painettiin korkea sotilashattu poikasen päähän. Sinne se katosikin, hatun sisään! Onneksi isoisä ei nähnyt tätä komeutta, hän olisi purskahtanut nauruun ja nolannut soturimme pahasti. Kun hattuun sullottiin heiniä, se ei sentään painunut ihan kainaloihin asti. Pitkä ja raskas miekka sidottiin vyölle, ja nyt oli pikku soturi valmis maailmaa valloittamaan.

Pullukka poika katosi kokonaan vaatteiden sisään kuin särki mereen, vain punaiset posket ja pienet avoimet sinisilmät näkyivät. Jo muutaman askelen jälkeen putoilivat mummon neulat tuvan lattialle, hattu keikahteli puolelta toiselle ja sankarimme oli alituisen kompastua miekkaansa. Vanhukset nauroivat makeasti. Isoisä suuteli poikasen nenännipukkaa. "Herra sinua siunatkoon, rakas poikani, jospa ei koskaan huonompi mies kuin sinä kantaisi porilaisten vanhaa univormua!"

"Huomaa nyt!" sanoi ukko. "Kun suuri herra tulee, tee kunniaa näin!" Ja vanhus opetti poikasen seisomaan suorana kuin tikku, näyttämään uljaalta, pitämään vasen kätensä suorana pitkin sivua ja oikea käsi otsalla.

"Kyllä, ukko", sanoi Pikku Matti, joka oli aina hyvin oppivainen.

Tuskin ehti pienokainen paikallensa portin viereen, kun jo kaukaa maantieltä näkyi tomua ja korkea herra tuli ajaen, niin että kivet säkenöivät. Nyt hän jo oli ihan lähellä ja millaista vauhtia! Vaan silloin kuski äkisti pysäytti hevoset ja samalla huusi: portti auki, heti! Asia oli niin, että siltavouti itse oli mahtavuudessaan asettunut pitämään huolta portista, että kaikki kävisi oikein ja portti lentäisi komentaessa yht'äkkiä auki, niin että ylhäinen herra saisi hyvän käsityksen teillä vallitsevasta järjestyksestä. Mutta vaunujen lähestyessä huimaa vauhtia sattuikin niin hullusti, että siltavouti tahtoi samalla kumartaa oikein kaikkein nöyryimmästi, ja loiskis! oli hän pitkällään maantien ojassa. Siitä käskyläinen, joka odotteli komentosanaa portin vieressä, niin hämmästyti, ett'ei osannut ajatellakaan portin avaamista ilman esimiehensä käskyä. Niin oli portti asianomaisesti suljettuna korkeiden asianomaisten edessä.

Vaunujen täytyi pysähtyä, ylhäinen herra katsahti kummastellen ulos, ja kuski yhä huusi: portti auki! Silloin Pikku Matti rohkasihe, astui vaikka hyvin vaivallakin esiin, avasi portin ja teki kunniaa aivan niin, kuin isoisä oli opettanut, melkein samaan tapaan kuin istumaan oppinut koiran pentu. Kuski rappasi hevosia, ne hypähtivät lähtemään, mutta silloin huusi herra vaunuista: "Seis!" ja vaunut pysähtyivät uudestaan.

"Mikä Pikkuiliini sinä olet porilaisten univormussa?" huusi ylhäinen herra Pikku Matille, nauraen niin, että vaunut tärisivät. Pikku Matti ei ymmärtänyt mitään, hän muisti vain sen, mitä isoisä oli opettanut, ja teki uudestaan kunniaa niin kankeasti ja juhlallisesti kuin mahdollista. Se huvitti vielä enemmän ylhäistä herraa, hän kyseli ihmisiltä pojan vanhempia, ja siltavouti, ehdittyään jo ryömiä ylös ojasta, kertoi kiireesti, että poika oli orpo raukka ja asui isoisänsä, vanhan ja sokean sotamies-höpelön Hakkurin luona. Siltavouti lausui nuo sanansa semmoisella halveksivalla äänellä, kuin välistä saa kuulla, milloin mahtava vouti puhuu pitäjänsä köyhistä: mutta hyvinpä hän kummastui, kun ylhäinen herra heti astui vaunuistaan alas ja läksi suoraa päätä mökkiin.

No, sepä vasta! Mummovanhus oli säikäyksestä pudota istuimeltaan, kun niin ylhäinen vieras astui halpaan tupaan; mutta isoisä, joka ei mitään nähnyt, oli rohkeampi ja viittasi kohteliaasti sinne päin, jossa tiesi penkin olevan.

"Herran rauha, hyvät ystävät", sanoi vieras. "Minusta sinä näytät vanhalta tutulta", jatkoi hän, tarkkaan katsellen isoisää. "Etkö ole Hakkuri N:o 39 minun entisestä komppaniastani?"

"Olen, herra kapteeni", vastasi isoisä hyvin kummastellen, sillä hän tunsii äänen.

"No, Jumalan kiitos, että sinut viimeinkin löysin", sanoi maaherra. "Joko olet unhottanut, että sinähän se juuri otit tulisimmassa taistelussa minut selkääsi ja kaalamalla kannoit joen poikki, kun minä haavoitettuna ja tunnottomana olin vähällä joutua vihollisten käsiin? Ja vaikka sinä et sitä muistaisikaan, luuletko minun koskaan sitä unhottavan? Rauhan tultua minä etsin sinua kauan; vaan kun en saanut vähintäkään tietoa, luulin sinun jo kuolleen. Mutta nyt sinut löysin ja nyt minä pidän huolta sinusta, vaimostasi ja pikku poikasesta. Aika poika!" Ja silloin otti maaherra poikaa kainaloista, nosti hänet ylös ja suuteli häntä, niin että hattu putosi pikku mieheltä, sapeli kalisi ja kaikki mummon neulat pääsivät frakista ja housuista.

"Älä, maltahan!" sanoi Pikku maaherralle. "Johan sinä pudotit hatun ja ukko toruu."

"Hyvä armollinen herra", sanoi mummo hyvin häpeissään Pikun puolesta, "olkaa niin armollinen, ett'ette pahastu, että poika puhuu suutansa myöten; hän, Herra paratkoon, ei ole tottunut ihmisten seuraan."

"Ukko saa paremman hatun sijaan", sanoi maaherra. "Ja te, hyvä mummo, olkaa huoletta pojan pikku suusta; onhan hyvä olla mies puolestaan. Kuules, Pikku, sinusta näyttää voivan tulla aikaa myöten aika mies. Tekeekö mielesi kunnan sotilaaksi, niinkuin ukkosikin on ollut?"

"Ukko sanoo, että riippuu siitä, ketä vastaan saan taistella", vastasi Pikku.

"Oletpa sinä aika veitikka", sanoi maaherra nauraen. "Eipä sinulta näy rohkeutta puuttuvan."

"Niin, armollinen herra, se tulee siitä, että hänellä tänäpäivänä on ensi kertaa housut jalassa, ja rohkeus tulee housujen mukana."

"Sanokaa ennemmin, että se tulee porilaisten univormun mukana", sanoi maaherra. "Paljo ruudinsavua ja paljo kunniaa on tuossa kuluneessa univormussa, ja semmoiset muistot kulkevat suvusta sukuun. Mutta nyt on jo toinen aika, ja pojasta voi vielä tulla tuki isänmaallensa. Oletko sinä väkevä, pikku mies?"

Pikku ei vastannut; hän vain ojensi oikean keskisormensa, vetämään muka sormikoukkua maaherran kanssa.

"Kyllä jo näen", sanoi maaherra hymyillen, "että sinusta tulee väkevä kuin karhu, kunhan vain kätesi ehtii kasvaa. Tahdotko lähteä minun kanssani syömään pehmeätä leipää ja juomaan maitoa joka päivä? Ehkäpä saat siellä joskus myöskin lakritsia ja vesirinkelejä, jos olet kiltti."

"Saanko hevosenkin ratsastaa?" kysyi Pikku.

"Kyllä, se on tietty, se", sanoi maaherra.

Pikku Matti mietti hetkisen asiata. Hänen pikku silmänsä katsoivat milloin maaherraa, milloin isoisää ja milloin mummoa ja sitte taas maaherraa. Viimein hän hiipi ukon seljän taakse ja sanoi: "Minä jään ukon ja mummon luo."

"Mutta", sanoi sotamies-vanhus liikutetulla äänellä, "rakas Pikku, ukon luona saat vain kovaa leipää ja vettä ja muikun silakkaa. Etkö kuule, että armollinen herra tarjoaa sinulle pehmeätä leipää ja maitoa ja muuta hyvää, ja ajatteles, että saat hevosen ratsastellaksesi!"

"Minä jään ukon luo; en minä lähde ukon luota!" kiisti Pikku Matti itku kurkussa.

"Sinä olet hyvä poika", sanoi maaherra kyynelsilmin ja taputellen poikasta pullealle poskelle. "Niin, jää sinä vain ukon luo; minä kyllä pidän huolta, ett'ei ukon, mummon eikä sinun tarvitse koskaan nähdä nälkää, ja kun sinusta kerran tulee kunnan mies maailmaan, niin tule minun luokseni, jos silloin enää olen elossa; minä annan sinulle maata kyntää ja metsää hakata, ja tulkoonpa sinusta sotamies tai talonpoika, sama se, kunhan vain pysyt isänmaasi rehellisenä ja uskollisena poikana. Tahdotko pysyä, Pikku?"

"Tahdon", vastasi poika vakavasti ja jyrkästi.

"Jumala sinua siunatkoon, lapsi!" sanoivat ukko ja mummo liikutettuina.

"Ja Jumala siunatkoon rakasta isänmaatamme ja antakoon sille monta niin uskollista poikaa kuin sinä, Pikku", sanoi maaherra. "Sillä", jatkoi hän, "moni karkaa pois köyhältä, kovalta leivältä etsimään pehmeitä kakkuja, ja mitä he sillä voittavat, tietää yksin Jumala ja heidän omattuntonsa; ei ainakaan heidän maansa siitä hyödy. Mutta kunnioita isääsi ja äitiäsi heidän köyhydessänsä, että menestyisit ja kauan eläisit maan päällä!"

"Sehän on aapisessa", sanoi Pikku Matti.

"Niin on. Mutta se ei ole kaikkien sydämissä", vastasi maaherra.

LUISTELLESA

Mä olen lintu, mi kiidän täällä
Nyt järven jäällä
Kirkkaalla säällä
Ja ohjaan suuntani etäisille
Ja riemuisille
Maan rantamille.
Hei, talvikotkani, lennä vain!

Olen tuuli: kiertelen kiiruisasti
Ja hartahasti
Jään rantaan asti.
Karkasee kylmä, ja notkein säärin
Saan mailman ääriin:
Näin lennän, häärin.

Hei, talvituuleni, lennä vain!

Olen vapaa henki, mi siteet raastan
Ja poistan saastan
Mun synnyinmaastan'.
Uljuutta suosin, pois korskan suistan,
Hilpeenä luistan
Ja määrän muistan.
Keväasen kasvaos, talvimaa!

MITEN SATUJA LÖYTYY.

Suvenkorenon keskustelu syksyllä pikku Maijun kanssa.

"Hyvää päivää, Maiju!"

"Hyvää päivää, hyvää päivää, suvenkorento!"

"Nyt on syksy."

"Niin on, suvenkorento."

"Lehdet kellastuvat ja illat tulevat niin pimeiksi."

"Mutta sinä vain lentelet. Sinusta on sama, onko syksy vai kevät."

"Se tulee siitä, että minä olen yksi niistä, jotka lapsena ovat istuneet luonnon sylissä, ja siinä minä niin lämpisin, ett'ei minua koskaan palele. Ja onhan meillä nyt sitä paitsi pyhän Briitan kesä."

"Mitä sillä tarkoitat?"

"7 päivä lokakuuta on Briitan päivä, ruotsalaisen pyhimyksen Briitan muistoksi. Hän oli hurskas ja hyvä, ja sentähden pukeutuu koko luonto jäähyväisiksi kauneimpaan pukuunsa hänen rakastetun muistonsa kunniaksi. Joka syksy, kun jo luullaan talven olevan aivan lähellä ja kaikki on niin kolkkoa ja lakastunutta metsissä, silloin tulee vielä muutamia kauniita päiviä pyhimys Briitan nimipäivän aikaan, niin että on päivänpaistetta, lauhkeaa ja melkein kevään kaltaista ilmassa. Syksy istuu, korea, keltainen juhlapuku yllänsä, ja ottaa vastaan lähtövierailulle viimeisiä muuttolintuja. Silloin katsoo kesä vielä kerran ovesta, yllä vihreä, kulunut metsästyspuku, ja sanoo syksylle; onko lupa astua sisään? — On, ole niin hyvä, sanoo syksy; tässä on sammalpenkki; tahdotko, serkku, käydä istumaan, vaikka minulla sattumalta on siistimiset vielä vähän kesken näin aamukorvalla? — En, kiitoksia, vastaa kesä; minä tulin vain ranskalaiselle vierailulle; ei ole aikaa, sillä pohjoisnavan juna lähtee Egyptiin tänä iltana kello seitsemän. — Oh, ei mitään kiirettä, sanoo syksy; lähteehän pyhä Briittakin Roomaan tervehtimään paavia, ja hän vielä istuu kuorimassa omenia nälkäisille lapsilleen. — No, jos niin on, sanoo kesä, niin viivynpähän vielä vähän ja katson, miten olet hoitanut minun kaalejani ja vieläkö georgiinit kukkivat... Ja kesä käy istumaan vihreälle mättäälle, ja syksy tarjoilee hänelle päärynöitä, puoloja ja paistettuja sienä, ja niin — huuuu, puhaltaa myrsky lähtömerkin, ja pohjoisnavan juna lähtee Afrikkaan kaikkine matkustajineen, viheriävarpusineen ja peipponeen, niin että vinkuu ilmassa. Varis on aikonut lähteä mukaan; hän päivittelee ilmanlaatua ja aikoo muuttaa Viroon, mutta ehtii aina liian myöhään rautatielle. Harakka on vuokrannut talveksi huoneen, vaikka tosin vain ulkokuoneen, ja nauraa hänelle lähimmästä koivusta. Ja nyt ryhtyy syksy siistimään asuntoansa, ja luuta viiltää yli vetten ja maan; kaikki hän lakasee pois, lehdet puista, ankat lammikoista ja lapset karviaispensaista. Nyt on läksyjen ja makkarain aika..."

"Ja satujen aika, suvenkorento! Muista, että olet velkaa minulle yhden sadun!"

"Mitä? Etkö ole vielä saanut kylliksi? Joko Ruusu-prinsessa, Adalmiinan helmi, Aallotar ja sadat muut ovat unohtuneet?"

"Eivät toki, mutta..."

"Kerro sinä jotakin minulle, vaikkapa vain vaihteeksi."

"En minä muista yhtään."

"Etsi!"

"En minä löydä."

"Tahdotko oppia löytämään satuja?"

"Tahdon, tahdon niin mielelläni, suvenkorento!"

"Oli kerran muutamia pikku lapsia panttisilla, ja he olivat sopineet, että ken ei osannut lunastaa panttiansa, hän sai istua ja tyhjin suin katsella, kun toiset söivät mansikkamaitoa. Eräs poika tuomittiin lunastamaan panttinsa sadun kertomisella, mutta hän ei muistanut yhtään. Hän läksi koulumestarin luo ja sanoi: Hyvä maisteri, olkaa hyvä, antakaa minulle satu, muuten en saa mansikkamaitoa. — Vai niin, sanoi koulumestari; mitä on 9 kerta 7? — Eihän se ole satu, arveli poika. — Onpa kyllä, sanoi koulumestari, se on hyvä satu ja sen nimi on kertotaulu; tyydy siihen, ei minulla muuta ole.

"Poika läksi etsimään satuja ja saapui enonsa luo, joka oli kenraali. Mitä? sanoi kenraali; tiedätkö, mitä merkitsee: osoittaa kunniaa! — Eihän se ole satu, arveli poika. — Onpahan toki, vastasi kenraali, se on oivallinen satu, ja sen nimi on aseharjoittelu. Tyydy siihen, ei minulla muuta ole.

"Vielä meni poika kumminsä luo, joka oli valtioneuvos. Rakas kummi, anna minulle satu, muuten en saa mansikkamaitoa. — Hyvin mielelläni, vastasi kummi; tässä on ritarikunnan tähti, kaulassa kannettava Stanislain toisen luokan merkki kruunuineen ja miekkoineen. — Vaan eihän se ole satu, nyyhkytti poika. — Tottahan, sanoi kummi: se on kunnia: ei minulla muuta ole; tyydy siihen!

"Poika käveli edelleen ja saapui tätinsä luo, joka oli sala-vaatetusrouvana armollisen herttuattaren palveluksessa. Rakas täti, anna minulle satu, muuten en saa mansikkamaitoa! — Heti paikalla, sanoi täti; kas, tässä on irtanainen tukkapalmikko, muuta ei minulla ole. — Eihän tuo ole mikään satu, huokasi poika. — Onhan toki, sanoi täti; se on täydellisyys; tyydy siihen.

"Vielä läksi poika kävelemään ja tuli teurastajan luo, joka möi lihaa torilla. Varsin mielelläni, sanoi teurastaja, jos niin vähällä voin palvella: kas tässä on sianjalka ja kaksi sylttykoipea, ei minulla ole muuta. — Mutta se ei ole satu, arveli poika. — Mitä lorua? vastasi teurastaja; eikö kelpaa? Onhan se silavaa!

"Poika käveli vielä ja joutui täti Ullan luo, joka kirjoitteli kirjoja, ja sieltä hän ainakin luuli saavansa hyvän sadun. Täti Ulla olikin heti valmis ja antoi hänelle kirjan, jossa oli siveyttä opettavia kertomuksia 'sivistyneelle nuorisolle'. — Mutta ovatko nämä sitte satuja? huokasi poika. — Mitä nyt? vastasi täti Ulla. Eikö kelpaa? Onhan se suurinta viisautta, se on siveysoppia.

"Nyt oli poika parka aivan neuvoton ja meni torpparin luo, joka hakkasi puita metsässä. Hyvä torppari, anna minulle satu, muuten en saa mansikkamaitoa. — No, sanoi torppari, se nyt ei ole mikään konsti; mene vain metsään; siellähän kasvaa satuja joka oksalla.

"Poika meni metsään, ja kun hän katseli ympärilleen, kasvoi satuja joka puun latvassa ja joka oksalla. Ne kurkistelivat koivun lehtien takaa, niitä riippui kuin käpyjä kuusissa, ja katajapensaat olivat niin täpötäynnä kauniita kertomuksia, että tuskin näkyi marjojakaan. Poika alkoi poimia, ja kohta olivat taskut täynnä. Kun taskuihin ei enää mahtunut, poimi hän lakkiinsa, ja kun sekin täyttyi, otti hän vielä syliinsä niin paljon, kuin suinkin jaksoi kantaa. Onpa tämä merkillistä, ajatteli hän itsekseen: tästä ei eno, ei kummi eikä kumpikaan täti, ei teurastaja eikä koulumestari tiedä niin mitään.

"Niin, näetkös, sanoi kataja, joka aina oli luonnostaan vähän pisteliäs, se tulee siitä, että he ovat olleet liian kylläiset eikä heidän ole koskaan tehnyt mieli mansikkamaitoa.

"Mutta koulumestari on niin laiha; hän ei suinkaan ole koskaan ollut kylläinen, sanoi poika.

"Hän on kylläinen suuresta opistansa, vastasi kataja ja rapsautti niin veitikkamaisesti teräviä neuvojansa.

"Sitte palasi poika suurine taakkoineen kotiin ja sai mansikkamaitoa, ja satuja oli hänellä kyllin kyllä koko pitkäksi talveksi aina kevääseen asti. Mutta nyt minä kerron, mitenkö satuja löytyy monesta muustakin paikasta kuin katajapensaista."

"Kerro, kerro, suvenkorento!"

"Kesällä lähde aikaisin aamusilla ulos, kun on kastetta vielä ruohossa, ja etsi pitkin ojanvarsia; siellä on satuja kuin helmiä tuhansittain. Mene sitte järven rannalle, milloin pieniä väreitä kulkee pitkin vedenpintaa, kirkkaita raitoja välillä; ne ovat satuja sinikirjaimilla kirjoitettuja; niitä pitää sinun oppia lukemaan. Syksyllä kuuntele korkeain honkien huminaa, jotka kertovat jättiläissatuja muinaisajoilta. Taikka etsi niitä kanervikosta, se tietää sanomattoman paljon, ja keltaisista lehdistä, jotka tietävät vielä

enemmän; mutta ne ovat ikäviä, surullisia satuja, jotka on kirjoitettu keltaisilla ja vaaleanpunaisilla kirjaimilla; niistä tullaan niin helposti surumieliseksi. Talvella lue jääkukkien hienoja värsyjä ikkunanruuduista ja tavaile kaikki kauniit kuvat, jotka kuura maalailee metsän oksille. Kun tulee kevätpuoli, katsele tarkkaan värien välkyntää iltataivaalta; sieltä löydät kaikkien satujen lumolinnan, ja se on kirkas kuin kulta. Syksyt, talvet ja keväät lue tähtien hopeasatuja; ne ovat kaikista saduista korkeimmat, paraimmat ja puhtaimmat koko luonnossa, sentähden että Jumala on itse kirjoittanut ne korkealle, siniselle iltataivaalle.

"Oi, pikku Maiju, jospa tietäisit, miten sanomattoman paljon suuri, rikas, kaunis luonto vielä osaa kertoa sinulle paljon, paljon enemmän, kuin minä nyt osaisin luetellakaan! Kaikilla vuorilla ja kivillä, kaikilla puilla, pensailla ja pikku ruohoilla, kaikilla metsän, ilman ja meren eläimillä on omat kertomuksensa. Ei mikään ole kuollutta, kaikki elää, kaikki henkii ja tuntee, ajattelee ja puhuu; miten täyteen saisitkaan sydämesi ja esiliinasi, jos vain tahtoisit niitä kuunnella! Jos luonto milloin vaikenee, niin ett'et sen enää kuule puhuvan, niin merkitsee se että sinun sielusi on tullut harmaaksi ja vanhaksi; mutta miksi rupeisit kantamaan harmaita hiuksia sielussasi? Ole aina nuori, sinä pikku Maiju, ole aina Jumalan hyvä lapsi sydämmeltäsi, vaikka tulisitkin niin vanhaksi ja harmaaksi kuin mummo, joka istuu kiikkutuolissa. Silloin kuulet aina luonnon puhuvan, kuulet aina enkelien laulavan Jumalan kiitosta kirkkaassa korkeudessa, ja silloin eivät myöskään maailman huolet sinua koskaan palele."

Kas, niin se oli se tarina.

TUNTEMATON MUSTA LINTU.

[Talvella 1871 nähtiin tuntemattomia, mustia lintuja monin paikoin Ruotsissa ja Suomessa. Ei tiedetä, miksikä ne keskellä talvea olivat eteläisistä kotiseuduistansa muuttaneet, vaan muutamat luulevat, että niitä oli tykkien jyske peljästyttänyt.]

Musta lintu, musta lintu,
Mistä oletkaan?
— Etelästä, etelästä,
Lintu kaukomaan.

Miksi saavuit, miksi saavuit,
Maihin pohjaisiin?
— Siks kun Ruotsin, siks kun Suomen
Hanki hohtaa niin.

Miks kuin murheen, miks kuin murheen,
Rukous musta sä?
— Lunta vastaan, lunta vastaan
Niin voin näkyä.

Musta lintu, musta lintu,
Miksi ilkut sä?
— Kun nyt täytyy, kun nyt täytyy
Monen itkeä.

Kenties maas on, kenties maas on
Murheen vallassa?
— Oikein: Ranska, oikein: Ranska
Vuotaa hurmetta.

Senvuoks saavuit, senvuoks saavuit
Murhepuvussa?
— Etkö suris, etkö suris
Synnyinmaata sa?

Musta lintu, musta lintu,
Ymmärrän nyt tään?
— Jos sen tiedät, jos sen tiedät,
Miksi kysytkään?

NÄHKÄÄS RATSASTAJAA!

Mä tiedän tarinan, jonka kaikkikin tietävät, vaikk'ei kukaan arvaa, mitä se merkitsee. Se on laulu, jota kaikki laulavat, vaan ei kukaan laula sitä loppuun asti. Sitä jo mummo lauloi pienenä ollessaan ja sitä kuunteli jo isoisä kyynärän pituisena; ja eilen vanha Doora sen vielä lauloi kaksvuotiselle pojalle. Ja hänen laulaessaan ratsasti pikku, poika hänen polvellaan niinkuin mies ratsullansa, ja hepo juoksi, vaan ei päässyt paikasta, eikä päässyt poikakaan sen etemmäksi. Mutta laulu ei ollut nykyajan lauluja, se oli muinaisajoilta; siinä oli iloa ja siinä oli murhetta, oli miekan kalsketta ja oli lapsen vionoa ääntä. Ja mitenkä olikaan, niin sydämmeni heltyi; mitä enemmän kuulin, sitä enemmän yhä kuuntelin; minä kapsahdin vanhalle Dooralle kaulaan ja pyysin häntä laulamaan uudestaan. Silloin Doora hymyili: siinä lienee muuta, paljo muuta kuin laulun sävel ja kuin lapsen leperrys! siinä asuu menneet ajat; ja jos tahdot kuulla, niin kyllä minä laulan; kuule nyt, nyt alkaa se laulu uudestaan:

Nähkääs ratsastajaa!...

Kerran, enemmän kuin viisi sataa vuotta sitte, oli pieni kuninkaanpoika. Hookan hän oli nimeltään ja kahdeksan vuotta vanha, kaunis ja valkoverinen, lempeän lempeät sinisilmät ja pehmoiset posket, punakat kuin omena.

Hänen isänsä Maunu-kuninkaan omana oli koko Ruotsin valtakunta ja koko Suomi, kaikki sen vuoret ja metsät, järvet ja meret, kaupungit ja kylät; hänellä oli monta laivaa ja urhollisia sotajoukkoja, muhkeita ritareja, välkkyviä miekkoja, sotaratsuja, jousia, keihäitä ja kiiltäviä sotapukuja. Oli siellä kuninkaan hovissa myöskin monta ylhäistä rouvaa ja suloisia neitosia; mutta kaunein ja muhkein kaikista oli kuninkaan puoliso Blanka-kuningatar, pikku Hookan-prinssin äiti. Hän istui kerran purpuraan puetussa huoneessaan kuninkaan linnassa, pikku prinssi sylissä. Poikanen ratsasti äitinsä polvella, niinkuin lapsilla on tapana, ja silloin lauloi kaunis kuningatar:

Nähkääs ratsastajaa!

Blankolla se ajaa.

Olihan se kauniisti tehty, että niin muhkea kuningatar tahtoi olla rakkaimman pikku poikasensa hevosenä.

Ratsastaminen hyvin miellytti prinssiä. Hän oli mielihyvällä monesti katsellut, miten ritarit ja asemiehet ohjasivat korskuvia ratsujaan linnanpihaan tai ajaa lennättivät ulos portista, niin että kaviot säkenöivät. Hän oli kesällä istunut äitinsä vieressä kunnia-istuinella katselemassa suuria turnausleikkejä, joita pidettiin aituksen sisässä. Siinä olivat kreivit ja herttuat ratsastaneet vastakkain, pitkät keihäät ojossa; torvet pärisivät, höyhentöyhdyt häilyivät hatuissa, hevoset hirnuivat ja tomupilvessä kupertui ritareja toinen toisensa päälle avaralla kentällä, joka oli lipuilla koristeltu. Sitä ei prinssi Hookan voinut unhottaa; hän oli niin monesti uneksunut kerran pääsevänsä hänkin istumaan ratsun selkään ja saavansa miekan, haarniskan ja kannukset, niinkuin muillakin kuninkaanpojilla oli. Ja silloin hän tahtoi ratsastaa kauas, kauas pois, maailman ympäri, urhotöihin ja seikkailuihin! Sentähden kun hän siinä ratsasti äitinsä polvella, alkoivat hänen kauniit silmänsä loistaa, ja kun äiti lauloi:

Nähkääs ratsastajaa!

Blankalla se ajaa;

niin poika lapselliseen tapaansa kysyi:

Mihin ratsu rientää?

Sepä kysymys! Kenties hän odotteli äitin vastaavan: turnausleikkeihin, taikka: tuonne pyhälle maalle, jonne niin moni urhollinen ritari on ratsastanut edeltä, vaikk'ei moni ole sieltä palannut. Vai aikoiko hän ratsastaa Suomen synkkiin metsiin, joissa hänen isoisänsä isoisä kuuluisa Birger Jaarli oli ennen muinoin taistellut noitia ja pakanoita vastaan? Mutta hänen äitillään kuningattarella oli muuta mielessä; hän oli viisas kuningatar, ja hän mietti, mitenkä pikku prinssi oli kerran saava uusia maita ja valtakuntia aivan ilman miekan iskua. Siispä kun poikanen kysyi:

Mihin ratsu rientää?

niin äiti käänti hänen pikku päätään taapäin, suuteli häntä ja lauloi:

Kosimaan sun vievä
On se neitiä sievää.

Oli sievä pikku neiti, jota kuningatar ajatteli, ja se neiti makasi vielä kätkyessä. Mutta hänpä olikin morsian, jota kannatti ajatella, sillä hän oli kuninkaan tytär ja sitä paitsi mahtavan valtakunnan perijä. Sen tiesi kuningatar, vaan ei pikku prinssi. Kun kuningatar lauloi:

Kosimaan sun vievä
On se neittä sievää,

kysyi poika vain:

Mikä nimi armaan?

Niin, se oli suuri salaisuus. Kuningatar ei olisi mistään hinnasta ilmaissut sitä kellekään kammarirouvalle, munkille eikä ritarille, eipä edes puolisolensakaan kuninkaalle. Sillä hänen ajatuksensa tarkoittivat kokonaista kuningaskuntaa, eikä sitä sovi kertoa kaikille löpöttelijöille. Saattoipa muutenkin tulla vaikeaksi semmoisen morsiamen saaminen: sinne saattoi kyllä karttua kosijoita joka ilmansuunnalta. Vaan kuitenkin, kun prinssi niin viattomasti kysyi:

Mikä nimi armaan?

ei kuningatar voinut hillitä äitinsydäntänsä, vaan taivutti prinssin kiharaisen pään syliinsä, peitti hänen molemmat silmänsä ja kuiskasi:

Margareetta varmaan.

Niin se oli. Margareetta oli Tanskan kuninkaan Valdemarin tytär ja kruunun perijä. Hänet piti prinssi Hookanin kerran saada morsiameksensa ja hänen kanssansa koko Tanskan valtakunta. Sen tulevaisuusajatuksen tahtoi viisas Blanka-kuningatar ikäänkuin laulaa pojan sydämmeen jo hänen pienenä ollessaan, että hän mieheksi vartuttuaan panisi sen toimeen. Prinssi Hookanin piti kerran kantaman päässänsä Ruotsin, Norjan ja Tanskan kaikkia kruunuja. Sentähden hän vielä kerran suuteli poikaa ja kuiskasi vielä kerran puoleksi leikillä, puoleksi tosissaan:

Margareetta varmaan.

Samassa astui Maunu-kuningas kuningattaren huoneesen ja hänen jäljissään tuli kaksi kammarirouvaa, jotka olivat kuningatarta palvelemassa. Kuningas rakasti kauniita lauluja, ja ilokseen hän kuunteli kuningattaren laulua. Ja kun hän nyt tullessaan kuuli kuningattaren laulavan, vaan ei kuullut sanoja, kysyi hän, mikä laulu se oli.

Kuningatar Blankalla, kuten jo sanottiin, ei ollut halua ilmaista tulevaisuusaikeitaan kuninkaalle, joka ei juuri osannut pitää asioita salassa, ja vielä vähemmin hän niitä halusi ilmaista kammarirouville. Niinpä hän vastasi laulaneensa vain lasten leperrystä pikku poikaselleen.

"Laulakaapas se kuitenkin vielä kerran", sanoi kuningas. "Minusta se oli kaunis laulu."

"Se on hullunkurinen", sanoi kuningatar. "Siinä puhutaan, miten eräs nuori ritari kosii hovineitoa, ja alussa kävi hyvin, vaan viimein huonosti. Tahdotteko, kuninkaallinen majesteetti, kuulla lopun?"

"Tahdon kyllä, laulakaa vain!" kehoitti kuningas. Kuningatar lauloi:

Hovihin kun saapui hän
Muut kaikki oli poissa,
Vaan vanha akka koissa...

"Sepä lienee tuntunut nuoresta ritarista oikein kiusalliselta", virkkoi kuningas. "No, mitä se vanha lohikäärme teki, joka kotoa vartioitsi?"

... Tytärtään
Kehräämään
Hän neuvoi rohdinlankaa.

"Vai niin, olipahan siellä kuitenkin nuorikin tytär kotona. No, mitenkä sitte kävi?" kysyi kuningas.

Kehrää, kehrää tyttöni!
Huomenna saapuu sulhosi.

Maunu-kuningas nauroi. "Kas vain! Akka tahtoi huvittaa tytärtään, ett'ei työ tuntuisi liian ikävältä. Kuinkas sitte kävi?"

Kehratessään
Siin itkikin hän...

"Voi pikku raukkaa!"

Vaan sulho ei tullut ensinkään.

"Sehän oli hyvin liikuttavaa", sanoi kuningas. "Vai ei se sulho tullut ensinkään."

Vuotta kun vierähti toista,
Tuli se kullasta loistain...

"Ahah, sen kyllä luulin", sanoi kuningas. "Muuten olisikin ollut perin surullista. No, sittehän oli, niinkuin olla pitikin. Vai eikö nuori ritari saanut sydänpöytänsä?"

Ei kenkään käsitä moista,

lauoi kuningatar, ja siihen se laulu loppui.

"Mitä sillä tarkoitat, rakkahin kuningattareni?" kysyi kuningas.

"Minusta laulu oli kyllin selvä."

"Herrani ja kuninkaani", vastasi Blanka-kuningatar, "tavallisesti on tällaisissa lauluissa aina jotakin, joka jää arvattavaksi. Ja se se juuri onkin asian sukkela puoli."

"Kyllä kai!" sanoi kuningas. "Ikäänkuin ei tuosta ymmärrettäisi, että siinä tuli muhkeat häät. Kiitos laulusta, kyllä se oli huvittava. Ja nyt minä otan pikku Hookanin kanssani; hänen pitää oppiman ratsastamaan muillakin hevosilla kuin äitinsä polvella. Lähdetkö minun kanssani tallimestarin luo, pikku renki?"

"Lähden, lähden", sanoi poika, hypähti isänsä syliin, ja siihen ne unohtuivat Margareetat ja koko laulut.

* * * * *

Kuningas Valdemanin tytär Margareetta kasvoi isänsä kodissa Tanskassa viisaaksi pikku prinsessaksi, jolla oli vilkkaat mustat silmät ja reipas mieli. Jo kuuden vuoden iässä oli hänellä monta kosijaa, jotka kaiketi enemmän ajattelivat Tanskan kruunua kuin pikku prinsessaa. Se, mikä ennen oli salaisuus, oli nyt kaikille tietynä, sillä ritareja ja neuvosherroja ratsasteli Ruotsin ja Tanskan kuninkaallisten hovien väliä neuvottelemassa prinssin ja prinsessan liitosta. Välistä oli kihlaus sovittuna, sitte se purjettiin ja sitte taas sovittiin uudelleen. Kymmenen vuoden iässä Margareetta tuskin tiesi itsekään, oliko hän kihloissa vai eikö; ylhäiset herrat eivät viitsineet kysyä täyskasvuistenkaan morsianten mieltä, mitäpä sitte lasten. Pikku Margareetasta oli hupaista, että häntä niin tavoiteltiin, mutta vielä hupaisempaa oli hänestä vedellä vanhoja neuvosherroja parrasta, kun he tulivat hänen isänsä luo kosinta-asiaille. Ja silloin prinsessan ankara hovirouva Mertta antoi Margareetalle vitsaa; sillä siihen aikaan oli vielä tapana antaa myöskin prinsseille ja prinsessoille vitsaa, milloin olivat vallattomat.

Yhdentoista vuoden iässä läksi Margareetta kauniina kesäamuna lapsuutensa ystävän Ingegerd Knuutintyttären kanssa leikkimään isänsä linnan puistoon, joka oli meren rannalla. Valkoisia purjeita näkyi ulapalla, ja molempia lapsia huvitti litteiden kivien heittäminen pitkin vedenpintaa, että saivat "voileipiä".

"Nyt leikimme niin", sanoi Margareetta, "että minä heitän yhden kiven kullekin kosijalleni, ja kenen kivellä tulee enin voileipiä, hänet minä otan."

"Niitä kiviä tulee paljo", sanoi Ingegerd. "Minä toivoisin, että Ruotsin ja Norjan prinssi Hookan saisi enimmän voileipiä."

"Saammepahan nähdä, miten sukkela hän on", sanoi prinsessa nauraen. "Nyt minä heitän Meklenburgin kreivin. No, se upposi paikalla, hän saa heti rukkaset. Kuka sitte?"

"Brandenburgin rajakreivi."

"Kas niin! Brandenburgin rajakreivillä sain yhden voileivän; siitä en tule kylläiseksi. Kuka sitte?"

"Holsteinin herttua."

"Olkoon menneeksi herttua punatukkineen. Kolme voileipää! Pitänee tästä ruveta herttuattareksi. Kuka sitte?"

"Flanderin kreivi."

"Häh! Flander upposi. Onko vielä ketä?"

"On Saksin prinssi."

"Hätkö, jonka nenä on melkein halki miekan iskusta? — Jopahan! Hänellä sain neljä voileipää. Jo nyt riittää, Ingegerd. Eihän millään voi saada enempää."

"Koetahan vielä; ehkäpä tästä löytyy joku." Ja Ingegerd valitsi oikein hyvän litteän kiven.

"Älä luulekaan, että prinssi Hookan koskaan saa edes minun pikku sormeanikaan", sanoi Margareetta nauraen ja pyörähtäen korkeilla punaisilla kannoillaan sekä heittäen vallattomasti kiven, katsomatta sinne päinkään. Mutta Hookan teki kuusi voileipää.

"Äh", huusivat molemmat tytöt yht'aikaa.

Silloin rapisi lehdikossa ja nuori, muhkea ritari ratsasti puistoon, ja hänen kanssansa kullasta ja purpurasta loistavia asemiehiä. Hänen haarniskansa välkkyi auringonpaisteessa ja valkoinen höyhentöyhtö häilyi vienossa kesätuulella. Hän hypähti ratsunsa seljältä maahan, astui kohteliaasti tyttöjen luo, laskeutui toiselle polvelleen Margareetan eteen ja sanoi:

"Kaikkein suloisin neiti, minä olen tullut maiden ja merien yli osoittamaan teille ritarillista kunnioitustani. Minä olen prinssi Hookan, ja teidän korkean isänne suostumuksella lasken Ruotsin ja Norjan kruunut teidän jalkainne juureen."

Margareetta punastui näistä sanoista, niinkuin olisi jo ollut kuudentoista ijässä. Mutta koska hän todella vasta oli täyttänyt yksitoista, rohkasihe hän pian ja sanoi:

"Sinäkö se teit kuusi voileipää?"

Prinssi Hookan ei oikein tiennyt, mitä hänen piti vastata niin hullunkuriseen kysymykseen, jonka kuuli kuninkaallisen morsiamensa huulilta; mutta huomaten hänen säihkyvistä silmistään, ett'ei hän suinkaan ollut niin ymmärtämätön, kuin oli olevinaan, sanoi hän:

"En kuutta voileipää, jalo neiti, vaan kuusi kruunua minä tahtoisin voivani tarjota teille, jos vain sallisitte minun panna tämän sormuksen sormeenne." Ja hän painoi arvaamattoman kalliin timanttisormuksen morsiamen pienoiseen sormeen.

Neiti Margareetta salli sen estelemättä tapahtua, sillä syystä kyllä oli nuori prinssi hänen mielestänsä suloisin sulhanen, kuin hän saattoi toivoa. Mutta niin ilman mitään hän ei tahtonut antautua. Hän päästi sormuksen sormestaan, oli katselevinaan sitä hyvin tarkkaan ja sanoi: "Onko tuo harmaata kiveä, tuo tuossa?"

"Ei, korkeasukuinen neiti", sanoi prinssi, "se on Indiasta tuotu timantti."

"Jospa se olisi harmaata kiveä, niin saisin vielä kerran koettaa onneani", sanoi neiti. Ja samalla hän pyörähti ja viskasi sormuksen niin kauas mereen, kuin jaksoi. "Näetkös", sanoi hän, "ei tehnyt yhtään voileipää!"

"Ei tehnyt sentähden, että se niin vastahakoisesti luiskahti sormestanne", vastasi prinssi osoittamatta vähääkään kummastusta. "Mutta", jatkoi hän, "jos sallitte, niin koetanpahan tällä." Ja hän päästi suuren kultametaljin, joka hänellä riippui ritarivitjoissa haarniskan päällä, ja viskasi voimakkaasti sen pitkin kirkasta merenpintaa. Raskas kultaraha hyppeli hyppelemistään, kunnes viimein painui; voitiin lukea kahdeksan voileipää.

Silloin ojensi neiti Margareetta kätensä prinssi Hookanille, sanoen:

"Et sinä varsin huonosti viskaa! Tulevalla kerralla viskelemme kruunuja."

Muutamien viikkojen kuluttua olivat prinssi Hookanin ja neiti Margareetan häät. Ja suuret ja muhkeat ne häät olivat, niitä vietettiin yli koko Tanskan valtakunnan; turnausleikkejä ja kilpa-ajoja pidettiin, juotiin viiniä kaivoista ja paistettiin kokonaisia härkiä. Mutta häältäna sai morsian Mertta-rouvalta vitsaa, kun puri sulhastansa suudellessa.

Margareetta lähetettiin jonkun ajan kuluttua prinssi Hookanin kanssa Norjaan sen maan kuningattareksi. Mertta-rouva ja vitsa läksivät mukaan pitämään yhä edelleenkin kuningataria kurissa. Hyvää se lienee vaikuttanutkin, sillä kun neiti Margareetta kasvoi ja vaurastui järkevämmäksi, tuli hänestä viisain ja uljain kuningatar, kuin koskaan on pitänyt kruunua Pohjolassa.

Kahdeksan vuoden kuluttua häistä toivat keijukaiset kuningatar Margareetalle pikku prinssin, jolle pantiin nimeksi Olavi. Hän oli lempeä ja sinisilmäinen; ratsastaminen häntäkin hyvin huvitti.

Kerran istui Olavi-prinssi äitinsä polvella, ja äiti lauloi hänelle tanskalaista laulua, miten ritari Niilo Ebbesen surmasi talonpoikain kiduttajan kreivi Gertin. Mutta kuningatar Margareetan ääni oli karkea eikä niin kaunis kuin kuningatar Blankan.

Kuningas Hookan tuli sisään ja kuunteli vähän aikaa laulua. Silloin johtui hänelle mieleen oman äitinsä ratsulaulu, ja hän pyysi pojan polvelle.

"Niin laula sinä", sanoi kuningatar. "Minussa ja minun äänessäni onkin enempi rautaa kuin sinussa." Hookan-kuningas lauloi:

Nähkääs ratsastajaa!
Blankalla se ajaa.

"Se oli sinun äitisi", sanoi kuningatar.

"Oli", sanoi kuningas ja lauloi edelleen.

Mihin ratsu rientää?
Kosimaan sun vievä
On se neittä sievää.
Mikä nimi armaan?
Margareetta varmaan.

"Se olin minä", sanoi kuningatar.

"En tiedä, ymmärrätkö laulun loppupuolta", sanoi kuningas, "se laulettiinkin vain alun hämmentämiseksi:

"Hovihin kun saapui hän,
Muut kaikki oli poissa,
Vaan vanha akka koissa."

"No, sen voit jättää laulamatta", arveli kuningatar. "Mutta miten oli loppu?"

"Vaan sulho ei tullut ensinkään",

"Tulipahan", sanoi kuningatar Margareetta.

"Niin, tulipa kuitenkin", myönsi Hookan-kuningas.

Ja sekä kuningas että kuningatar nauroi. Pikku Olavi-prinssi ratsasti maailmaan isänsä polvella, niinkuin isä oli ratsastanut äitinsä polvella. Heistä kaikista olisi paljokin kertomista, mutta tämä riittää laulusta. Senhän tuntee joka lapsi vielä tänäkin päivänä, mutta monikaan ei tiedä, kenestä se ensi kerran laulettiin. Pikku poika, joka nyt ratsastaa polvella, ei tunne enää Hookan-prinssiä, joka ratsasti kosimaan, eikä pikku tyttö, joka laulaa nukelleen Margareetasta, enää tiedä, kuka se laulun Margareetta oli. Kuninkaas, kuningattaret, prinssit ja prinsessat kuolevat, niinkuin muutkin ihmiset; mutta kauniit ja iloiset laulut eivät kuole; ne ratsastavat sävelten siivillä ajasta aikaan.

KEDON KUKKIEN LAULU.

Me kainoja, pienoja, heikkoja vaan,
Toki vaalivi meit' Isä taivahan, maan.
Hänen vehreän kesk'kesähuonehens me,
Hänen niittynsä, laaksonsa kaunistamme.

Tapa meillä ei kehrätä, neuloakaan,
Uus on toki meill' yhä vaatetus vaan.
Niin loistanut ei jalo Salomokaan
Kuin meistä yks pieni, jot' tallaellaan.

Maailmassa köyhänä kärsiä saa;

Hyvä, voimakas Herra tok' niin asettaa,
Ett' on pian haihtuva suurellisuus,
Vaan kestävi halpa ja viattomuus.

Mist' tunturin honkia suurempina
Näin värejä saisimme hohtavia
Ja tuoksua herttaista niin kuni tuo,
Jota laaksojen kukkivien tomu suo?

Meill' on maja halpa ja alhainen näin,
Vaan latvamme nostamme taivasta päin.
Se suo valon myös alas loukkohon niin
Kuin tunturin otsihin korkeampiin.

Me laulaen kiitämme myös Jumalaa
Niinkuin hovit metsien, jotk' humajaa.
Hän kuulevi pyyntömme hiljaiset
Niinkuin ukon pauhinat juhllalliset.

Jumalassa me emmekö riemuita vois?
Puvustamme ei erkane lehtinen pois
Hänen tahtomattaan; jyvä pienosinkaan
Isän tahdotta ei tule mullaksi maan.

Rakas, pienonen pilttinen, kiehkurahaps,
Jumalan kevätkukka, sä Jumalan laps
Ole ainian; kevähäs vaikk' ohi on,
Ole Luojaasi laps, kuni me, viaton!

MIRTSA JA MIRJAM.

(Itämainen tarina.)

Oli kerran kuningas Rikkaassa Arabiassa; hänellä oli seitsemän poikaa ja seitsemän tytärtä. Hänen hovissaan oli paljo imartelijoita, jotka alinomaa lavertelivat kuninkaalle, että hän oli viisain ja onnellisin kaikista kuolevaisista. Ja etenkin ylistelivät he häntä onnelliseksi siitä, että hänellä oli niin monta lasta, ja kaikki niin terveet ja kauniit, joka kyllä on hyvä siunaus, jos vain lapsilla sen lisäksi on hyvä sydän.

Mutta kaukana erämaassa asui viisas mies, dervishi eli muhamettilaismunkki Enok; hän osasi ennustaa tähdistä. Kerran kyllästyi kuningas kuulemaan hovimiestensä alinomaa ylistelevän hänen suurta onneansa ja monia lapsiansa; hän satuloitti kamelinsa ja ratsasti munkin luo erämaahan.

"Enok", sanoi hän, "minä tiedän, että sinä olet viisas mies ja rakastat totuutta; selitä uni, jonka näin viime yönä. Minä näin seitsemän muhkeaa setripuuta ja seitsemän kaunista taatelipalmua seisovan telttani ympärillä, mutta kun puolen päivän rinnassa yritin menemään niiden oksain varjoon, oli kuudessa setripuussa lohikäärmeet ja kuudessa palmussa käärmeet, ja ne olivat syödä minut; ainoastaan yhdestä setripuusta ja yhdestä palmusta sain virheetöntä varjoa."

"Herra kuningas", sanoi munkki, "mitä sanot, ei minua ollenkaan kummastuta, sillä jo ammin olen sen nähnyt tähdistä. Kuusi poikaasi ja kuusi tytärtäsi väjyvät kuin lohikäärmeet ja käärmeet henkeäsi, mutta seitsemäs poika ja seitsemäs tyttö pysyvät sinulle uskollisina."

"Hurskas Enok", vastasi kuningas, "se ei ollut hyvä ennustus; kuitenkin minä otan vaarin sanoistasi ja panen lapsilleni koetuksen, sillä he ovat siinä iässä, jolloin näkyy, mitä heillä on mielessä ja sydämissä."

"Tee niin, herra kuningas", vastasi munkki, "mutta tee viisaasti."

"No, se on tietty", vastasi kuningas, sillä hän luuli olevansa hyvin viisas, koska hänen hovilaisensa niin sanoivat; ja hän ratsasti takaisin kuninkaan leiriin.

Toisena päivänä kutsutti kuningas luokseen kaikki poikansa ja tyttärensä ja sanoi heille: "Eilen kun

olin ratsastamassa erämaassa, kadotin sormestani kuningas Salomonin sormuksen, joka on suurin aarre ja jossa on valta henkien yli. Joka minulle tuo sormuksen, hän saa palkinnoksi kuningaskunnan."

Heti käärivät prinssit ja prinsessat ylös vaatteensa ja riensivät kiiruusti erämaahan; mutta nuorin prinssi Mirtsa ja nuorin prinsessa Mirjam jäivät istumaan telttaan. "Mitä te täällä istutte, kun veljenne ja sisarenne ovat aarretta etsimässä?" kysyi kuningas.

"Me palvelemme mielellämme palkattakin isäämme", vastasi Mirjam, "mutta me odotamme, kunnes veljemme ja sisaremme palaavat, ett'emme riistäisi heiltä kuningaskuntaa, jos jompikumpi meistä sattuisi löytämään sormuksen ennen heitä."

"Laiskat lapset", sanoi kuningas tyytymättömänä, "minä kyllä näen, että te ette minua rakasta läheskään niin suuresti kuin sisaruksianne. Te ette saa ollenkaan mennä etsimään minun aarrettani."

Iltasilla palasivat ne kaksitoista kuninkaanlasta väsyksissä kotiin, löytämättä mitään. Silloin nauroi kuningas ja sanoi: "se olikin vain koetus!" Ja hän antoi kullekin prinssille kullatun sapelin ja kullekin prinsessalle säihkyvistä jalokivistä tehdyn sormuksen, mutta Mirtsa ja Mirjami eivät saaneet mitään.

Yöllä näki kuningas uudestaan saman unen ja päätti seuraavana aamuna panna lapsillensa uuden koetuksen. "Lapseni", sanoi hän, "Persian kuningas on suuren sotajoukon kanssa tulossa minua vastaan, enkä minä jaksa häntä torjua. Huomenna hän jo ehkä valloittaa minun maani, teidät myöhdään orjiksi ja teidän täytyy lyödä otsanne maahan itämaan mahtavan ruhtinaan edessä. Sentähden minä annan kullekin teistä kamelin ja ruokavaroja, minkä se jaksaa kantaa, että te nuoret pääsisitte hengissä pakoon ja minä vanha jäisin vihollisen käsiin."

Noista sanoista syntyi teltassa äänettömyys, ja kaikki prinssit ja prinsessat katselivat hämmästyen toinen toistansa. Mutta vanhemmat heistä rupesivat kuiskailemaan "se on koetus!" ja vastasivat: "isä, me jäämme sinun luoksesi!" Ainoastaan Mirtsa ja Mirjam astuivat alla päin isänsä eteen ja pyysivät kameleja, jotka oli luvattu.

"Mitä?" sanoi kuningas. "Kaikki muut pysyvät minulle uskollisina, vaan nuorimmat lapseni, te tahdotte paeta pois isänne kasvoin edestä!"

"Emme me lähde itsemme tähden, isä, vaan sinun tähtesi", vastasivat lapset hänen käsiänsä suudellen.

"Menkää pois minun näkyvistäni, kiittämättömät, älkääkös koskaan enää palatko!" sanoi kuningas vihastuen. Ja hän ajoi ne molemmat lapsensa kameleineen pois eksyttävään erämahaan.

Mirtsa ja Mirjam ratsastivat suruisina vierekkäin eivätkä tienneet muuta kuin että persialaiskuninkaan tulo oli täyttä totta. He olivat heti alussa miettineet, mitenkä pelastaisivat isänsä, ja neuvottelivat nyt siitä tarkemmin erämaata ratsastaessaan.

"Me ratsastamme sen vieraan kuninkaan leiriin", sanoi Mirjam. "Siellä minä kumarrun hänen jalkainsa juureen ja suutelen hänen kenkiänsä ja itken kaikki hänen silkkimattonsa märjiksi, kunnes hän lupaa olla tekemättä mitään pahaa isällemme."

"Mutta jos hän ei kuule sinun rukouksiasi, nousen minä kuin nuori leijona ja surmaan hänet", sanoi Mirtsa. "Silloin jäävät persialaiset ilman kuningasta ja heidän täytyy paeta takaisin omaan maahansa; mutta jos he sammuttavat minun elämäni, kuolen minä ilolla, sillä minä olen pelastanut isäni hengen."

Niin puhuen ratsastivat he yhä etemmäksi erämaahan, jossa ei ollut tietä eikä edes polkuakaan; aurinko laskeutui, ja heti oli pilkkosen pimeä yö ylt'ylpäri. Ja samum-tnuli puhalteli yöllä pitkin aroa, laisten pois kaikki jäljet polttavasta hiekasta. Mutta lapset ratsastivat yhä edelleen, toivoen viimeinkin pääsevänsä vihollisten leiriin.

Hetkisen kuluttua sanoi Mirjam: "Sanos, veljeni, miksi korskuvat kamelimme ja seisattuvat välistä levottomasti, niinkuin eivät tahtoisi astua etemmäksi."

Mirtsa vastasi: "Sentähden korskuvat kamelit, että kuulevat erämaiden kuninkaan leijonan haeskelevan yöllä saalista. Mutta ole vain rohkea; leijona on jalomielinen eikä tee meille pahaa niin kauan, kun on gaselleja ja antilooppeja kylliksi lähteiden luona sen pyydellä."

Vähän ajan kuluttua sanoi taas Mirjam: "Onkohan joku eksynyt erämaahan, koska kuuluu tuolta kaukaa pimeästä ihmisen valitusääni?"

Mirtsa vastasi: "Ole vain huoletta, se on hyena, joka astuu leijonan jälkiä jakamaan sen kanssa saalista; hyena on pelkuri, minä kyllä karkoitan sen ruoskallani."

Jo taaskin sanoi Mirjam: "Nyt taaskin kuuluu ääni aivan läheltä; mutta se on hirmuinen ääni; mikähän se on veljeni, koska kamelimme yht'äkkiä seisattuvat ja vapisevat kuin mantelipuun lehti ennen maanjäristystä?"

Mirtsa vastasi ainoastaan: "Pysy aivan lähellä minua, sisareni; me jätämme itsemme Jumalan haltuun." Mirjam ei nähnyt pimeässä, miten kalpea hänen veljensä oli, sillä hän tunsu tiikerin äänen, ja tiikeri on julmin kaikista erämaan pedoista; se ei jätä koskaan henkiin ketään, joka vain sattuu hänen kynsiensä tielle.

Kuitenkin tuli Mirjam levottomaksi, sillä peljättävä ääni tuli yhä lähemmäksi, ja alkoi rukoilla Allahia, joka arabialaisten kielellä merkitsee ainoata ja kaikkivaltiaista Jumalaa. "Suuri Allah", sanoi hän, "meitä on tässä kaksi lapsi parkaa, jotka oma isämme ja koko maailma on hyljännyt. Meillä ei ole mitään tietä eikä turvaa pimeässä yössä tässä erämaassa julmien petojen keskellä; sinä yksin olet meidän turvamme ja suojeluksemme. Ja jos sinä tahdot, ei meille mitään pahaa tapahdu, ja sinun kaikkivaltias kätesi ohjaa meidät turvallisesti kaikkien vaarojen läpi. Suuri Allah, käske enkelisi saattamaan meitä hyvään lepopaikkaan, niin me aamulla auringon noustessa lankeamme kasvoillemme maahan ja palvelemme sinua aamuruskossa."

Mirjamin vielä rukoillessa ja Mirtsan sivaltaessa sapelinsa petojen varalle kuului raivoisa tiikeri kovaa juoksua poistuvan niinkuin paeten jotakuta, joka oli vielä sitäkin väkevämpi. Ja kamelit lakkasivat vapisemasta ja läksivät varovaisin askelin astumaan eteenpäin, ja samum lakkasi puhaltamasta. Silloin sanoi taas Mirjam:

"Sanos, veljeni, miksi läksivät kamelit astumaan?"

"En tiedä", vastasi Mirtsa, "vaan arvattavasti sentähden, että kuuma tuuli on laimennut ja ilma tuntuu viileämmältä."

"Mutta minä olen näkevinäni kaksi valkoista piirtoa käyvän edellämme, toisen sinun ja toisen oman kamelini edessä? Mikähän se on, veljeni?"

"Näen ne minäkin", sanoi Mirtsa; "ehkä ovat pilvistä kumottavan kuun valoa taikka semmoisia kauneita kiiltomatoja, jotka välistä loistavat, milloin yöllä tulee kastetta maahan."

"Ei", sanoi Mirjam, "nyt minä ne näen selvemmin. Siinä on kaksi valkoista enkeliä, jotka astuvat edellämme ja taluttavat kamelejamme, ja ne ovat niin keveät ja läpinäkyvät kuin kirkas aamuinen ilma. Kiittäkäämme Allahia, veljeni, nyt olemme vesilähteen luona; minä jo näen palmuja ja vettä enkelien valossa."

Mirjam oli oikeassa; he olivat saapuneet erämaan kosteikkoon, laskeutuivat kameleiltansa maahan, antoivat niille vettä ja laittoivat itselleen yöksi leposijan. Mutta Mirtsa ei vielääkään ollut peloton, sillä hän tiesi monta eläintä, sekä hyvää että pahaa, käyvän semmoisista paikoista juomassa. Ja hänen lähestyessään puroa nousi täyskuu valasemaan suurta aavikkoa ja vehreää kosteikkoa, ja puro välkkyi kuin pitkä hopeakudos kuutamassa. Mutta pitkin puroa oli pää pään vieressä, moneen tuhanteen asti; niin paljon aron eläimiä oli tullut juomaan purosta. Mirtsa näki suureksi ihmeekseen leijonan seisovan rauhallisena pelkurin gasellin vieressä, hyena seisoi metsävuoheen vieressä, tiikeri aran antiloopin vieressä, mutta ei kellään näyttänyt olevan mielessä pahaa naapuriansa kohtaan eikä pelkoa toinen toisestansa.

"Huh", sanoi Mirtsa, "eihän tässä kukaan voi nukkua; tässä on kumppaneja enempi, kuin olisi tarpeenkaan, ja muutamiin heistä ei ole juuri luottamista."

"Ole huoletta, veljeni", sanoi nyt Mirjam vuorostaan. "Etkö näe, että valkoiset enkelit kirjoittavat merkkejä eläinten otsaan, ett'ei kenenkään pidä tänä yönä tekemän pahaa toisellensa? Sentähden nukkukaamme ihan rauhassa palmun juurella. Allahin käsi suojelee meitä, nukkuessamme."

Ah, miten oli kaunista ja vilpoista, kun Mirtsa ja Mirjam heräsivät auringon noustessa palmujen ja metsäviikunapuiden alla vehreässä kosteikossa, joka oli keskellä, suurta erämaata! He polvillansa kiittivät Allahia, niinkuin aina muulloinkin tekivät joka aamu ja ilta, ja kiittivät erämaan ja maailman Luojaa suojeluksesta pimeänä yönä, kun pedot makasivat heidän ympärillään niinkuin kesyt lampaat. Pienet, kultasiipiset linnut lauloivat ylt'ympäri puissa kiitosta Allahille; Pohjolan pääskyt lentelivät veden päältä suvenkorentoja pyydellen ja purossa uiskenteli kaksi valkoista joutsenta, jotka myöskin olivat paenneet sinne Pohjolan talvea tuolta kaukaisesta Suomesta. Arabiassa ei ole koskaan talvea, mutta ei koskaan kevättäkään; erämaan lapset eivät koskaan tiedä mitään vilusta, mutta eivät pä he koskaan saa nähdä kevään suloutakaan.

Lapset kylpivät lähteessä, juottivat kamelinsa, poimivat taskunsa täyteen taateleja, täyttivät nahkaleilinsä vedellä ja ratsastivat aavalle erämaalle etsimään persialaiskuninkaan leiriä ja

pelastamaan isäänsä, Rikkaan Arabian kuningasta.

"Ratsastakaamme auringon nousua kohti", sanoi Mirtsa, "sillä persialaiset asuvat aamuruskon maassa, ja sieltä me heidät löydämme." Mutta hänellä oli lyhempi kärsivällisyys kuin sisarella Mirjamilla, ja hän jo alkoi ikävöidä matkan loppua.

Kun päivä nousi ylemmäksi, alkoi aurinko taas polttaa keltaista hietaa, ja ilma tuli yhä kuumemmaksi, eikä ollut yhtään puuta eikä mitään varjoa niin pitkällä, kuin silmä kantoi, hietämäkiä vain kaikkialla pitkät, pyöreät ja siloiset jonot. Mirtsa alkoi katsella levottomasti ympärilleen ja Mirjam kysyi taas, niinkuin hänellä oli tapana kysyä: "Sanos, veljeni, miksi on niin raskas hengittää, ja mikä tuo suuri, kellertävä pilvi on, joka nousee etelästä ja tulee yhä lähemmäksi?"

"Allah on suuttunut meihin", vastasi Mirtsa. "Se on hietapyörre, joka tulee päällemme samum-tuulen kanssa, ja jos emme laskeudu maahan kameleiltamme, niin kuolemme varmaan."

Molemmat lapset hyppäsivät alas satulasta ja asettuivat kamelien suojaan, jotka laskeutuivat pitkälleen, selkä tuulta vasten. Tuskin oli se tehty, kun se kellertävä, suuri pilvi jo oli heidän päällensä kuin tiheä peite. Se kohisi heidän ylitsensä jyrisevän ukkosen tavalla, niinkuin hävittävä raesade ja kuin pauhaava meri. Ilma muuttui kuumaksi kuin hehkuvassa uunissa ja joka hietajyvä tuntui polttavan kuin tulikipinä. Samalla kirkas päivä äkisti musteni, niin ett'ei voinut mitään nähdä, ja pauhu sotki kaiken kuulemisenkin. Siinä ei ollut muuta neuvoa kuin peittää päänsä niin hyvästi kuin mahdollista, koska hieno, kuuma hiekan tomu muuten olisi tunkeutunut silmiin, nenään ja suuhun.

Kuusi minuuttia tuo aron hirmuinen hietamyrsky kesti; sitte ilma jälleen kirkastui, ja Mirjam ensin hennoilla käsillään kaivoi itsensä ylös hietakasoista, joihin he olivat hautautuneet. Sitte auttoi hän ylös myöskin Mirtsan.

"Ah, miten iloitsen, että elämäsi henki vielä on sinussa", sanoi hän.

"Niin", sanoi Mirtsa, "mitäpä on apua meidän elämisestämme, kun kamelimme ovat kuolleet? Mirjam raukka, nyt täytyy meidänkin molempain kuolla, kun erämaan laivat eivät ole enää meitä kantamassa hietameren yli, ja meidän jälkemme hautautuvat aavikkoon."

"Älä menetä rohkeuttasi", sanoi Mirjam, alkaen hurskaudessaan lohduttaa veljeänsä. "Koko maan päällä ei ole yhtään eläintä, joka niin kestäisi kuumuutta kuin kameli, jota sanotaan hietameren laivaksi; ja nekin nyt ovat kuolleet, vaan me kuitenkin elämme. Siitähän näemme, että Allah suojelee meitä päivän kuumuudessa niinkuin yön pimeässäkin. Nyt juomme leileistämme, että tomu huuhtoutuu pois, ja jatkamme matkaamme jalkaisin Jumalan enkelien suojassa."

Mirtsa oli vaiti. He joivat leileistään viimeiset vesipisaransa, joka heitä hyvin vahvisti, ja läksivät astumaan paksussa hiekassa ja polttavassa auringonpaahteessa.

Hetkisen kuluttua sanoi Mirtsa: "Mitä maksaa astua etemmäksi? Laskeutukaamme hiekalle kuolemaan."

"Ei", sanoi Mirjam, "me astumme pelastamaan isäämme. Tässähän on strutsi-linnun jäljet hiekassa; astukaamme niitä myöten."

He astuivat kappaleen matkaa, ja taas sanoi Mirtsa: "Nyt ovat minun voimani lopussa; nyt saatamme jo kuolla."

"Ei", sanoi Mirjam, "meidän pitää pelastaman isämme. Tuollahan on kasvi kuivassa hiekassa, se on Jerikon ruusu, joka viheriötsee vaikka sata vuotta kuivana oltuaan, kun vain saa vähäsen vettä, ja katsos, nyt se viheriötsee."

Taas astuivat he edelleen ja Mirtsa tahtoi taas heittäytyä hiekalle kuolemaan, mutta silloin kuunteli Mirjam tuulen päältä päin ja sanoi: "Minä kuulen kamelien raskasta astuntaa hiekassa: meidän pitää vielä elää ja pelastaa isämme."

Kohtapa jo suuri karavaani lähestyikin hietämäkien takaa ja tapasi molemmat lapset astumasta aavikkoa. Rikas kauppias, joka karavaania johti, armahti raukkoja, otti heidät kameliensa selkään ja kysyi, mihin he olivat menossa.

"Me olemme matkalla Persian kuninkaan luo", vastasi Mirtsa.

"No, sitte saatte seurata minua", sanoi kauppias, "sillä minäkin matkustan Persian pääkaupunkiin Teheraniin ja minä olen päässyt suuren kaanin suosioon, joka minulta ostaa elefantinluuta ja kultahiekkaa."

Se oli Mirtsasta ja Mirjamista hyvä apu. He kiittivät siis kauppiasta ja läksivät mielellään hänen kanssansa, toivoen saavansa isänsä pelastetuksi.

Neljäkolmatta päivää oli kulunut, kun lapset täten viimein saapuivat Persian pääkaupunkiin, ja seuraavana päivänä kauppias heidät vei kuninkaan kultalinnan.

Kuningas istui elefantinluisella valtaistuimellaan, kaksi kesyä leijonaa jalkainsa juuressa, ja viittaamalla käski lapsia sanomaan asiansa. Mirtsa ja Mirjam punastuivat kuin ruusut, ei niin paljon kuninkaan tähden (sillä olivathan he itsekin kuninkaan lapsia), kuin hänen leijonainsa tähden; mutta viimein astui Mirjam esiin, heittäytyi maahan kuninkaan eteen, suuteli hänen tohvelejansa ja sanoi:

"Herra kuningas, me olemme kuulleet, että sinä aiot ahdistaa sodalla meidän isäämme, Rikkaan Arabian kuningasta, surmata hänet ja tehdä hänen lapsensa orjiksi; mutta se olisi hyvin pahasti tehty, herra kuningas. Ja sentähden me olemme tulleet tänne rukoilemaan sinua olemaan tekemättä pahaa meidän isällemme, vaan anna ennemmin vihasi kohdata meitä hänen sijaansa, surmaa meidät ja anna isämme elää. Mutta jos ennemmin tahdot pitää meitä orjinasi, niin minä yöt päivät ajan pois karpäsiä kuninkaallisen valtaistuimesi ympäriltä, ja veljeni Mirtsa on puolustava sinua kaikkia vihollisiasi vastaan, sillä hän on niin väkevä kuin paraimmat leijonasi, herra kuningas; mutta säästä isämme henki."

"Ja jospa minä nyt en kuule rukouksianne", sanoi kuningas, "mitä te sitte teette?"

"Silloin minä taistelen sinun kanssasi isäni hengestä", sanoi Mirtsa; "ja minä kukistan sinut valtasi kukkulalta, niin totta kuin Allah kuulee vanhurskaan rukoukset."

"Hyvä", sanoi kuningas, "minä ajattelen asiaa seitsemän vuotta enkä tee sill'aikaa mitään pahaa isällemme. Mutta teidän pitää oleman minun orjinani, kunnes minä asian päätän."

Siihen lapset tyytyivät, ja heidät otettiin orjiksi kuninkaan hoviin. Seitsemän vuotta he siinä saivat tehdä monta kovaa työtä. Prinssi Mirtsan täytyi joka yö kiillottaa kuninkaan haarniska aamuksi ja prinsessa Mirjamin piti joka päivä laista kuningattaren lattia. Ja sitä kesti seitsemän vuotta. Mutta sill'aikaa lapset kasvoivatkin suuriksi ja kukoistaviksi kuin nuoret setripuut ja kärsivät kaikki ilolla isänsä tähden.

Kun seitsemän vuotta oli kulunut, sanoi Mirtsa kerran Mirjamille: "Nyt on aika kulunut ja kuningas on tehnyt päätöksensä; niinpä minä en tahdo kauemmin enää orjana palvella."

Mirjam sanoi: "Vaikka vielä olisi palveltava kolme kertaa seitsemän vuotta lisäksi, niin minä mielelläni palvelisin rakkaan isämme tähden."

Samassapa jo kuningas tulikin sisään ja sanoi: "Nyt te olette minua uskollisesti palvelleet seitsemän vuotta. Nyt näen, että teillä on uskollinen sydän, niinkuin kaikilla ihmisillä pitäisi olla, ja te olette uhranneet kaikki nuoruutenne ruusut rakkaudesta isäänne kohtaan. Sentähden minä teille kerron uutisen kotimaastanne. Teidän kuusi veljeänne ovat kavalasti ottaneet kiinni isänne ja panneet hänet syvään vankitorniin, ja teidän kuusi sisartanne vartioivat miehinensä tornin ovella ja antavat isällemme ainoastaan yhden taatelipalmun päivässä ruoaksi, että hän viimein kuolisi nälkään. Mutta teidän uskollisuutenne tähden lähetän minä sotajoukon vapauttamaan isäänne. Sinä, Mirtsa, saat johtaa minun sotajoukkoani ja sinä, Mirjam, saat päästää vangin kahleet. Allahin tuomiot ovat vanhurskaat: uskolliset ja kiitolliset lapset palkitsevat, mitä uskottomat ja kiittämättömät ovat rikkoneet vanhempiansa vastaan."

Niinkuin kuningas sanoi, niin tapahtui, ja kohta läksi persialainen sotajoukko kameleineen ja elefanteineen Mirtsan johdolla matkaan. Mirjam ratsasti nuoren kamelin seljässä kullankirjaisella satulalla ja helmisuitsista pitäen, ja kuusi neekerityttöä kampasi joka päivä hänen tukkaansa ja kuusi maurilaista orjaa astui vieressä suuria päivänvarjoja kantamassa, jotka suojasivat puolipäivän paahtavalta kuumuudelta.

Sill'aikaa istui Rikkaan Arabian kuningas, Mirtsan ja Mirjamin isä, harmaana vanhuksena, suruisena ja nälkäisenä ikävässä vankitornissaan, katsellen ulos pienen ikkunan rautaristikon lävitse. Kerran sitä pimitti mies, joka seisoj ulkopuolella, ja se oli satavuotinen Enok-munkki.

"Kuinka voit, herra kuningas?" kysyi munkki.

Rikkaan Arabian kuningas vastasi hänelle: "Enok, muistatko vielä minun uneni? Onnelliset ne, joille Allah ei ole koskaan lahjoittanut lapsia, sillä heidän ei tarvitse kasvattaa käärmettä povellansa."

"Ei", sanoi munkki, "ne ihmiset ovat onnelliset, joille Allah on antanut hyviä, uskollisia ja kuuliaisia lapsia, sillä ne ovat kuin kultajyvät köyhän miehen huoneessa ja kuin kalliit helmet kuninkaan

kruunussa. Mutta sinä, herra kuningas, tahdoit ostaa lastesi rakkauden kuningaskunnan lupauksilla, ja katso, he ovat riistäneet sinulta sekä valtakunnan että rakkauden."

"Ah", sanoi kuningas, "minulla oli kaksi lasta, joita rakastin enimmäin, mutta he eivät kestäneet koetusta, vaan luopuivat minusta ensinnä kaikista. Ja nyt minun silmäni eivät enää näe päivän valoa, sillä lapseni antavat minulle ainoastaan yhden taatelin päivässä syödä ja sen verran vettä juoda, kuin kyyhkynen juo vilpoisena aamuhetkenä. Sanos, Enok, etkö kuule Allahin ukkosen tulevan pilvistä rankasemaan pahoja lapsia?"

Munkki vastasi: "Minä kuulen tyttäriesi soittavan ja laulavan pidoissa kuninkaan teltassa."

Kuningas sanoi; "Etkö näe ukontulenkkaan lyövän taivaasta maahan?"

Enok vastasi: "Minä näen jotakin välkkyvän tuolla ylhäällä juhlahuoneessa; sinun poikasi ne siellä koettelevat uusia kultakruunujansa."

Taas sanoi kuningas: "Allah on kuollut, muutenhan ei tämmöistä koskaan tapahtuisi maan päällä. Jos et näe mitään muuta, niin minäkin tahdon kuolla, sillä lasten kiittämättömyys valmistaa vanhempien haudan."

Mutta Enok vastasi: "Odota vielä vähän, herra kuningas, ehkäpä onkin Allah vielä hengissä. Minä näen tomupilven nousevan erämaan reunalta ja jotakin välkkyä auringon paisteessa kuin teräskeihäät."

"Lähestykö se?" kysyi kuningas.

"Niin se lähestyy kuin raesade maisivainion ylpeäin ohdakkeiden päälle. Nyt jo huomaa ratsastajia, kameleja ja elefanteja. Se on suuri sotajoukko, herra kuningas, ja ensimmäisenä ratsastaa muhkea prinssi ja hänen jäljissään kaunis prinsessa kulta- ja helmipuvussa. Mutta ylhäältä kuninkaan teltasta kuuluu huutoa ja aseiden kolinaa. Sinun poikasi ovat riitautuneet kruunuista ja tyttäriesi harput on miekka musertanut."

"Niinpä minä vielä vähän odotan", vastasi kuningas.

Ja silloin kuului aina vankitorniin asti aseiden kalsketta, niinkuin raesateen piiskatessa Sinain vuorta, sillä kuusi prinssiä ja kaikki hoviherrat olivat sivaltaneet miekkansa toinen toistaan vastaan, eikä kukaan huomannut vieraan sotajoukon lähestymistä, ennenkuin koko leiri oli ympäröity ja vieras prinssi vaati avaamaan portteja. Ei kukaan vastannut. Hän valkoisella ratsullaan viipyi portin edessä, kunnes aseiden kalske sisällä viimein vaikenä. Silloin hän murratti portin auki ja mitä näki hän! Kaikki; kauniit teltat olivat verissä ja täynnä ruumiita. Kaikki kuusi prinssiä ja heidän hoviherransa olivat kruunuista riidellessään tappaneet toinen toisensa ihan viimeiseen mieheen, ja kaikki kuusi prinsessaa olivat kuolleina rikottujen harppujensa vieressä.

Mutta vieras prinssi ratsasti kuninkaan vankitornille ja suuteli hänen kättänsä, päästi irti hänen kahleensa ja talutti hänet hellästi ulos vehreään puistoon; siellä hän sai kuulla, mitä oli tapahtunut kuninkaallisessa asunnossa. "Ah", huokasi kuningas, "nyt minä olen vanha, lapseton mies, jolla ei enää ole mitään, jota rakastaa maan päällä. Jospa minä olisin kuollut ja minun uskottomat lapseni vielä eläisivät!"

"Herra kuningas", sanoi prinsessa, "mitäpä sanoisit, jos Allah antaisi sinulle uskollisia lapsia niiden sijaan, jotka olet kadottanut?"

"Ei, se ei ole mahdollista", sanoi kuningas. "Olihan minulla tosin vielä yksi poika Mirtsa ja yksi tytär Mirjam, mutta he jo ammuin minusta luopuivat."

Silloin ei prinsessa Mirjam enää voinut pidättää kyyneliänsä, vaan halasi isäänsä, suuteli häntä ja kertoi hänelle kaikki, ja prinssi Mirtsa lankesi polvilleen isänsä eteen ja antoi hänelle takaisin valtakuntansa. Vanha kuningas tuli niin iloiseksi, siunasi uskollisia lapsiansa ja pyysi heitä ottamaan haltuunsa valtakunnan; mutta uskottomat lapset makasivat kaikki kuolleina ja heidän ruumiinsa poltettiin tulella, sillä kiittämättömät lapset ovat raskain taakka, kuin maan päällä voi olla.

Ja satavuotinen Enok-munkki siunasi Mirtsaa ja Mirjamia, että he, niinkuin Jumalan neljäs käsky lupaa, kauan eläisivät maan päällä; ja siihen se tarina loppui, ja Allah elää vielä tänäkin päivänä.

Oi' ennen jättiläinen vanha, vankka,
Kymmentä syltä pitkä ukko-ranka.
Ja pohjoismetsissä' asui voimakas
Tuo jättiläisten aimo kuningas.

Häll' oli honka-, vuori-, louhimaita,
Ja karhut, hukat, kotkat voi hän kaita,
Työ paha hänestä, jos ihminen
Vain koski hänen metsääns kauniisen.

Hänellä akka, vanha niinkuin vuori.
Ja vaarain jättiläiset tais se vuori,
Ja kun hän lauloi erämaalle, niin
"Kas, ukko jyriseepi!" sanottiin.

Iloksi ukollen ja akallenkin
Myös oli heiliä pikku poikanenkin,
Kaks syltä pitkä vain, ja maitoa
Se kerrallaan joi kaksi korvaa.

Ei leikkiin menemistä vanhain kanssa,
He kumoon saivat vuoret voimillansa,
Tempoivat hongat sauvaks kulkeissaan,
Merissä vettä heille polviin vaan.

Vaan kun he katseen pikku poikaan loivat,
Kuin kanto sammaleen he hymyn soivat:
Hienoista poikaa, sievää, pyöreää!
(Se painoi neljätoista leiviskää.)

Ei tiennyt kenkään ihmislapsi täällä,
Mi oli nimi aimo jättiläällä;
Se syntysana hänen voimansa
Perustus oli ja myöskin sukunsa.

Saapuipa Pyhä Lauri rantaan kerran,
Saattaakseen sen maan pakanat luo Herran
Ja Jumalalle kirkon laittaakseen,
Sen alttarille uljaan koristeen.

Ei aineita; työ kulki hitaisesti,
Ja jättiläinen nauroi ilkkuisesti.
Hän sanoi: "moisen myyränkuoppasen
Kolmessa päivässä mä tekasen."

"No," lausui Lauri, "laita kirkkosemme;
Ykskaikki, kun vain Herraa palvelemme.
Min palkan tahdot, tehtyäsi sen?"
"Sun silmäs!" kuului vastaus pikainen.

Pyhimys virkkoi innoin: "senkö verran?
Ilolla kaikkeni suon hyväks Herran;
Rakenna, hyvä mies! Mä kernaasti
Lahjoitan sulle valon silmäini."

"Niin olkoon", ärjyi tuo, ja muurausta
Het' alkoi, laittain kirkon perustusta.
Hän höyrysi, kun muuriin ahkeraan
Hän vuorta särki nyrkin-iskullaan.

Ja määrääikaan kirkko valmistuikin
Uljaaksi, jotta Lauri riemastuikin;
Vaan synti sentään oli hänestä
Sen tekijälle suoda silmänsä.

Hän silloin kuuli ääntä samanlaista
Kuin meren maininkia vienonlaista:
Noin hellin jättiläisen akkapa

Pojalleen lauloi metsän lauluja.

Hän lauloi: "nuku, iltapilvein nuori!
Viel' isäs valta vahva on kuin vuori,
Viel' ihmiset ei tiedä ollenkaan,
Ett' on Finn kuninkaana erämaan."

"Finn?" tuumi pyhimys. "No, mitä kuulen!
Salaisuus jokin siinä on, mä luulen;
Koettaa mielin, min se vaikuttaa." —
Aamulla työllensä jättiläinen saa.

"Kas, koira, nyt on kirkko valmis aivan,
Molemmat silmäs saan nyt palkaks vaivan!"
— Pyhimys virkkoi: "saat ne kylläkin;
Vaan jutelkaamme hiukan, ukko Finn!"

Se sana vuoret, kivet peitti savuun
Ja räiski tulta metsäpuiden havuun.
Kuin kivi seiso siinä itse Finn.
Sen liikkumatta kädet, jalatkin.

Hän vihdoin joutui valtaan raivon, vihan
Ja vannoi: "murran koko kirkon ihan!"
Hän tarttui patsaihin, ja temppele
Tuo suuri, korkea nyt täräsi.

Voi, pyhä temple sortuu! Malta, malta!
Jo voittaa jättilään ja peikkoin valta! —
Ei, kuuleppas, jo tornikellot soi,
Kivenä Finn on, liikkua ei voi.

Niin; alla Lundin kirkon alusholvin,
Mi säilynyt on nykyisiin polviin,
Kaks kivihaamua on vieläkin:
Ne ovat ukko ynnä akka Finn.

He kuollein käsin syleilevät siellä
Patsasta kahta kirkkoholvin vielä;
Vaan Lundista läks kristinoppi nyt,
Se pohjoismaisen yön on häätänyt.

Sai Lauri silmäns pitää. Vaan ei näistä
Ajoista nähty muuta jättiläistä
Kuin yksi ainoa, ja arvaa ken!
Tuo äsken nimitetty poikanen.

Hän aivan yksinään jäi metsään laajaan.
Nyt kaskenlyöjät ynnä aurat taajaan
Haaskaamaan saapui hänen korpeaan;
Suureksi, vahvaksi, hän kasvoi vaan.

Harventui Ruotsi, koitti aamutähti:
Hän halki meren kahlaamahan lähti.
Toist' erämaata sieltä hakemaan
Ja saapui vidoin rantaan Suomenmaan.

[Suomi = Finland eli Finnin maa.]

Se hänen isäns koti, sama juuri
Myös nimeltään kuin hänen isäns suuri.
Ja satapeninkulmaisella sen
Kankaalla tila hällä kylläinen.

Ja vihdoin tännekin kun joukko saapui
Rististä saarnaamahan munkkikaapuin,
Ja kynti aura, jauhoi myllykin,
Ja iski kirves, niitti vikahdin;

Niin nuori jättiläinen kauemmaksi
Etääntyi korven kodin vartiaksi.
Hän vielä asukas on tämän maan.
Ihmistä vastaan sotii toisinaan.

Kun pellon vilja runsahalta näyttää,
Hän pohjatuulen sitä syömään käyttää;
Kun kasvaa rikas aatteen tähkäpää,
Sensuurin saksineen hän lähettää.

Pimeys, erämaa häll' ilon tuottaa.
Mit' auttaa meitä valohonkaan luottaa,
Kun kenkään häll' ei tiedä nimeä,
Mi tuntematon on kuin Finnillä?

Jos, lapset, joku teistä tahtoo koittaa
Kuin Pyhä Lauri jättiläistä voittaa,
Niin tietkää: katsoa ei autakaan,
Jos joutuis silmänsäkin antamaan.

Ken Suomesta yön poistaakseen sen jalo
Työn tekee: antaa silmänsäkin valon?
Ken uhraa kätensä ja hengenkin,
Laittaakseen tänne valon temppelin?

Ken todella sen tehdä halajaapi,
Se jättiläisen nimen kuulla saapi,
Saa syntysanan, joka muuttaapi
Tuon jättiläisen kivipatsaaksi.

Työ suuri vaatii suurta uskallusta,
Elämän, onnen, kaiken uhrausta,
Päätöstä varmaa, tointa rohkeaa;
Niin jättiläisten mahti raukeaa.

JOULUKUUSI.

Isäni vuorten valtia
Ja jättiläinen oiva!
Mun äitin mättään kanerva,
Kuin ilta purppuroiva.
Mun siskoin tähti taivainen,
Vaan veljein koski kuohuinen,
Säveltä Ahdin soiva.

Kankaalla kasvoin kauniisti
Luon' järven syvän kovin.
Valt'istuimeni tunturi
Muodosti, hongat hovin.
Valaisi tähti latvassain,
Ja kuuhut riippui oksallain
Ja huurre helmin somin.

Mä metsän prinssi suorana,
Iloisna kasvoin, elin.
Oravan muistan: rannalla
Se riemuin hypiskeli.
Latvassain rastas raksutti,
Ja kaiku amen vastasi,
Kun metsä rukoeli.

Talvella joulutähtineen

Sai poika vierelleni,
Mua katsoi: kuoreen, ytimeen
Sen kirveen-isku meni.
Vehreenä kaaduin, nuorna niin,
Iloksi muille kanerviini;
Sep' oli mielelleni.

Ja silloin herrastalohon
Minulle tuli retki.
Sain siellä äitin hoitohon,
Sain sievät seppeletki.
Kuin morsian mä puettiin
Somasti silkkiin, kukkasiin,
Kun oli juhlahetki.

Sain sisään joulu-iltana,
Kun tulet loisti siellä
Ja lapsijoukko huimana
Siellä leikki riemumiellä.
Mä muistin kankaan autian
Ja rastaan laulun, oravan;
Niit' ikävöitsin vielä.

Riemusta muiden riemuitsin
Mä muuten surevainen.
Vaan myöskin mulle enkelin
Soi laulu taivahainen;
Kerubin valkosiivistä
Sai heijastusta heleintä
Mun oksain vihantainen.

Unohdun, ystävittä jään,
Kun jonkin päivät meni.
En takaisin mä metsäänkään
Voi mennä juurelleni.
Nuoruuden kevähällä mä
Pois kuihdun; yhtään kyyneltä
Ei suoda muistokseni.

Tok' iloitsen mä, että sain,
Laps, tähtes uhrautua.
Se suurempaa kuin paikallain
Kuninkaaks vaurastua,
Uljaasti pilviin kasvaen,
Tiedotta, kuink' on riemuinen,
Ken iloittaa voi sua.

Itsensä antaa alttiiksi,
Se ilo suurenlaista.
Kaikk' antaa muiden hyväksi,
Eik' itse saada maistaa,
Se ilo — jota Jumala
Vain lapsilleen suo taivaassa —
On enkel'ilon laista.

PAREMPI TIE.

Oli kerran luutamummo, jolla oli kaksi lasta, Putteli ja ja Tytteli. Putteli oli poika, vaan Tytteli tyttö. Eräänä päivänä oli mummo ansainnut 20 penniä ja hän sanoi lapsille; "Tässä on kaksi kymmenen pennin rahaa: menkää kaupunkiin ostamaan leipää!"

Lapset eivät olleet koskaan ennen käyneet kaupungissa ja he sentähden kysyivät tietä. "Se ei ole mikään kumma", sanoi mummo. "Astukaa ensin suurta maantietä, ja kun tulette katajamäen kohdalle, eroaa kaksi haaraa. Astukaa sitte sitä tietä, joka on parempi."

Se oli lapsista hyvä neuvo ja he läksivät iloisesti astumaan rahoinsa, sillä olihan hauska päästä kerran kaupunkiin.

Kun he pääsivät katajamäen kohdalle ja näkivät edessänsä kaksi tietä, alkoivat he itsekseen ajatella, kumpikohan tie se nyt on parempi. Mutta molemmat näyttivät heistä yhtä hyviltä ja he seisattuivat neuvottomina hetkiseksi arvelemaan.

Silloin istui leppälintu koivussa oikean tien varrella ja lauloi: kuivaa leipää, kovaa leipää, kviririvit! Mutta varis istui katajikossa vasemman tien varrella ja raakkui: rinkilöitä piparkakkuja, rinkilöitä piparkakkuja, koa, koa!

"Kuules, Putteli", sanoi Tytteli, "leppälintu laulaa kuivaa leipää; paras on mennä sinnepäin ja suorittaa asiamme."

"Ei", sanoi Putteli Tyttelille, "varis lupaa rinkilöitä ja piparkakkuja. Sehän tie tietysti on parempi."

Lapset eivät voineet sopia, vaan päättivät ottaa kumpikin kymmenpennisensä ja lähteä edelleen eri teitä.

Mutta kaikki tiethän ne Roomaan vievät, ja molemmat tiet veivät tässäkin kaupunkiin. Astuttuaan kotvasen tuli Putteli toiselle kaupungin portille, ja siinä istui matami pöydän vieressä ja huusi: "kaksi pennistä, kaksi pennistä!"

Mitähän tuossa on? ajatteli Putteli ja astua tallusteli matamin pöydän luo. Siinä häneltä silmät vasta aukesivat, sillä pöytä oli ladottu täpö täyteen piparkakkuja ja pieniä rinkilöitä nauhoissa. "Saanko kaksi rinkilää pennistä?" kysyi Putteli.

"Saat", sanoi matami. "Piparkakut maksavat kaksi penniä, vaan menkööt yhdestä."

"Ah, miten huokeat!" ajatteli Putteli itsekseen. "Miten äiti ihastuu, kun saa niin paljon hyvää niin vähällä rahalla!" Ja hän osti puolella rahallansa rinkilöitä; — montako hän sai? — ja lopulla hän osti piparkakkuja; — montako hän niitä sai?

Sitte läksi Putteli katselemaan kaupunkia, ja se oli hyvin merkillinen. Siellä oli korkeita kartanoita, koreita mamseleja ja kiiltäviä messinkipeilejä kaikissa puodinikkunoissa. Kas, se oli jotakin! Putteli katseli katselemistaan, ja hänelle alkoi jo tulla nälkä.

"Saattaisihan syödä yhden rinkilän, kun ovat niin huokeita. Mutta ei muuta kuin yhden!" ja hän söi rinkilän.

Vähän ajan perästä oli hänellä taas nälkä ja mieli teki lisää.

"Voisihan maistaa piparkakunkin, koska matami tinki", ajatteli hän.

"Mutta ei muuta kuin yhden!" Ja hän söi myöskin piparkakun.

Mitä enemmän hän söi, sitä enemmän rupesi nälkä tuntumaan. Ja niin meni taas yksi rinkilä ja yksi piparkakku. Mutta ei muuta kuin yksi. Sitte alkoi Putteli arvella jo kotiin lähtöä, sillä ilta oli jo tulossa.

Putteli astuskeli hitaasti kotiin päin, sillä häntä väsytti ja nälkä oli myöskin. Ja rinkilä ja piparkakku toisensa jälkeen menivät samaa tietä alas hänen pikku vatsaansa, mutta vain yksi kerrallaan. Sillä joka kerran maistaessaan ajatteli hän: ei muuta kuin tämä!

Viimein oli hänellä enää yksi rinkilä ja yksi piparkakku taskussa jäljellä. "Niin, yksihän se vain enää on", ajatteli hän, "eikä se kuitenkaan riitä kaikille illalliseksi." Ja hän söi siis viimeisenkin.

Putteli saapui viimein kotiin, ja siellä istuivat luutamummo ja Tytteli tyytyväisinä syömässä illallista siitä leivästä, jonka Tytteli oli ostanut. Sillä Tytteli oli tullut kaupungin toiselle portille ja siellä heti suorittanut asiansa leipurin puodissa.

"No, Putteli", sanoi luutamummo, "missä on leipä?"

Putteli pyöritteli lakkiaan, niin että se rypistyi aivan nelikulmaiseksi, ja alkoi kertoa kaikista kaupungin ihanuuksista, suurista kartanoista, koreista mamseleista ja kiiltävistä vaskipeileistä, joita riippui puodinikkunoissa.

"Mutta missä on leipä?" kysyi luutamummo.

Putteli teki lakkinsa nelikulmaisesta kolmikulmaiseksi ja kuvaili matamia, joka istui pöytänsä vieressä kaupungin portilla, ja miten uskomattoman huokeasta hän möi kaikkein parasta tavaraa.

"Mutta missä se sinun leipäsi on?" kysyi mummo kolmannen kerran.

Nyt täytyi Puttelin puhua totuus, ja pahinta oli se, että hänellä yhä vielä oli nälkä ja suurempi kuin sudella jouluaamuna.

"Käy syömään!" sanoi mummo.

Putteli väänsi lakin jälleen pyöreäksi ja istuutui syömään. Ja merkillistä, miten paljon paremmalta kuiva leipä maistui kuin sekä rinkilät että piparkakut.

"No", sanoi mummo, "osaatko nyt sanoa, kumpiko tie oli parempi, sekö, joka vei ahneuteen, vai sekö, joka vei äitiä tottelemiseen?"

"Äitiä tottelemiseen", sanoi Putteli.

"Muista se!" sanoi mummo.

Ja Tytteli raivasi kiltisti pöydän ja teki tilan. Ja Putteli ja Tytteli paneutuivat maata luutamummon kanssa.

PEKAN SEIKKAILUT.

(Nälkävuonna, keväällä 1868.)

Ken on tuo poika murheeton,
Mi kulkee tuolla tiellä?
Se reipas Pekka itse on;
Kas, hän ei nolomiellä.
Hänestä kulkee huhuja
— Sen syy, jos puhun valhetta:
— Hoo, virkkoi Pekka.

Hän oli köyhä poika, jolla ei ollut isää eikä äitiä, ja häntä oli kasvatettu sukulaistensa luona niin kauan, kun heillä oli hänelle leipää antaa. Mutta tuli suuri katovuosi maahan, sukulaiset itse köyhtyivät ja sanoivat Pekalle:

Nyt loppui leipä viimeinen,
Eik' yhtään rahaa meillä.
Sun täytyy leipäs, poikanen,
Ansaita mieron teillä.
Saat selkääs, Pekka, pussin tään,
Ja sinäkin käy kerjäämään!
— Hoo, virkkoi Pekka.

Ja hän otti pussin, sulloi sen täyteen sammalia metsänrinteestä ja läksi ulos avaraan maailmaan. Eipä hän etäälle ehtinyt, ennenkuin hänelle tuli vastaan nälkäinen susi, näytti julmaa kitaansa ja sanoi:

Sinusta oivan paistin saan.
Mä olen *Näljänhätä*,
Käyn kelmeänä kautta maan,
En henkiin hevin jätä.
Varroppa, nyt ei toivoa;
Mä syön sun heti paikalla!
— Hoo, virkkoi Pekka.

Mutta kun susi aukasi kitansa, niin Pekka viskasi siihen sammalet ja juoksi tiehensä. Sitte hän otti pussinsa täyteen vettä (sillä se oli vedenpitävä) ja astui edelleen. Ei hän pitkälle päässyt, kun tuli vastaan takkuinen karhu, jonka silmät leimusivat, ja karhu sanoi hänelle:

Tervekkö tänä vuonnakin

Sä vehnäleivän lailla?
Mä *Tauti* olen, kuljeksin
Ja toimin näillä mailla:
Lyön maahan vanhan, nuorenkin,
Ja, katso, nyt lyön sinutkin!
— Hoo, virkkoi Pekka.

Samassa nosti karhu mahtavan kypälänsä; mutta Pekka heitti sille kylmää vettä selkään ja juoksi tiehensä. Sitte hän katkoi pussinsa täyteen koivun vitsoja ja astuskeli edelleen, vaan jo vähän matkan päässä näki nälkäytyneen härjän tien vieressä loikovan ja heiniä päivänpaisteessa pureksivan. Härkä sanoi hänelle:

Miks käydä viitsit ollenkaan?
On puuhas turha aivan.
Mä *Laiskuus* olen, nautin vaan
Ja hylkään kaiken vaivan.
En jaksa tulla luoksesi;
Käy tänne puskeakseni!
— Hoo, virkkoi Pekka.

Ja hän otti koivun vitsat pussista ja antoi härjälle niin oivallisen selkäsaunan, että härkä lähti pakoon, minkä suinkin pääsi. Pekka poimi sitte kiviä pussiin ja astui edelleen. Kuljettuaan kappaleen matkaa tapasi hän ketun, joka sanoi hänelle:

Miks kerjääät leipäs, narri, noin?
Varasta se tai ryöstä!
Mä olen *Kavaluus* ja voin
Niin hyvin muiden työstä.
Käy, pidä kiinni hännästäin,
Ja kaikki käy kuin tanssi näin.
— Hoo, virkkoi Pekka.

Ja hän otti kivet pussista ja viskeli niillä kettua, niin että sillä korvat soivat. Kettu livisti kypälämäkeen aika hojakkaa, ja Pekka nauroi niin, ett'ei muistanut mitään pussiinsa poimia. Kun hän sitte astui kotvasen, tuli vastaan leijona, joka hänelle sanoi:

Minussa näet *Kohtalon*,
Mi kurjan henkes hukkaa.
Mik' oikeus sun elää on?
Mult' elos kerjää, rukka!
Sä muuten, orja sattuman,
Saat vilu-, nälkäkuoleman.
— Hoo, virkkoi Pekka.

Hän heitti pussin, tarttui leijonan tuuheaan harjaan ja alkoi painiskella. Sepä oli ponnistelua se. Ylpeä leijona kiljui niin, että vuoret vapisivat, ja kohotti hirveän kypälänsä, kaataakseen Pekan maahan. Pianpa olisi hänestä loppu tullut. Mutta voima maan päällä rakastaa säikähtymätöntä uljuutta, ja leijona rupesi ystävälliseksi Pekalle. Huolimatta häntä ruhjoa otti se hänet kuin lapsen syliinsä ja sanoi:

Ken vastaan kovaa onnea
Jalosti käydä koittaa,
Hänelle annan voimia,
Niin hädän voi hän voittaa.
Siis elä! Maalles voiton suon;
Sen onnen moiset pojat luo.
— Hoo, virkkoi Pekka.

PEIPON KEHTOLAULU.

(Kesäkuussa 1870.)

Uinu vaan
Rauhaisaan!
Pääsi paina
Siiven alle!
Nukkuvalle
Rauh' on aina,
Kun on Luojan turvassa.
Niin, ja metsäpolulla
Hyvät lapset kulkevat,
Pienokaista suojaavat.

Pieni sä,
Ylistä
Suurta Luojaa!
Kiitä kielin
Riemumielin
Kevään tuojaa!
Laulain nouse taivasiin,
Laula riemuks lasten, niin
Enkelit sua kuulevat,
Lapsiakin suojaavat!

JOULULAULU.

Lumisella portilla
Joulu kolkuttaapi:
Sisään sievään laskeppa!
Vilun täällä saapi.
Raskas, täys on korini.
Sulle, muille kulleki
Lahjoja on mulla.
Saanko luokses tulla?
— Joudu, joulu, jo!

Kynttilät ja kuusen tuon
Varsin vihannoivan,
Rauhan, riemun runsaan suon,
Ystävyiden oivan.
Köyhä mies myös avun saa,
Jota nälkä ahdistaa;
Suru, murhe musta
Löytää lohdutusta.
— Joudu, joulu, jo!

Pahan kaiken poistelen
Piireist' iloisista,
Virttä siivin enkelten
Tuotan taivaallista.
Silloin silmät lapsien
Loistaa lailla tähtösten;
Sydammet ne uuden,
Saavat valoisuuden.
— Joudu, joulu, jo!

Parhaan lahjan, jonka suon
Viimeks tahdon säästää:
Jesus-lapsi, jonka tuon,
Vieraaks mieli päästä.
Mailman valon povehes
Huolitko ja huoneeses?
Onko riemus vainen
Rauha Taivahainen?
— Joudu, Jesus, jo!

ENSI LEIVO.

Mä kuljin puistotiellä
Kylämme takana.
Talv' oli maassa vielä
Ja talvi taivaalla.
Sävelen silloin selkeän
Ylhäältä kuulin helkkyvän;
Se ensi leivon ääni,
Ennustus kevähän.

"Min, kevään sisko, löydät
Pohjassa?" kysäsin.
"Niin köyhät meill' on pöydät,
Niin kolkko talvisin.
Käy Guadalquivirille sä,
Rypälten maassa viserrä!
Ei siellä tyhjää kättä,
Ei hyistä sydäntä."

Ylhäältä kuulin vielä
Heleän laulelon:
"Mit' teen mä riemumiellä,
Mi aina murheeton,
Ja leivällä, mi milloinkaan
Ei näljänhätää tunnekkään,
Ja sydämmillä, jotka
Ei Herraa halaakaan?"

"Olenhan toivon hellä,
Iloinen sanoma.
Minusta riemu kellä,
Jos juur' ei kurjilla?
Olenhan ääni enkelin,
Rinnasta luonnon kotoisin,
Tuon kevään viestin maihin
Talvesta kolkkoihin.

"Siks luota rikkahitten
Käyn ahdistettuun luo
Ja köyhäin, surevitten:
Mun käsittävät nuo;
Kun kärsivät ja surevat
Vain ilon oikein tuntevat
Ja Herraa hyvydestä
Ylistää osaavat.

"Jos maasi peittää hanki
Ja osas kurja on,
Valoa ennustanki,
Paistetta auringon.
Sun maatas lemmin enemmin
Kuin rantaa Guadalquivirin,
Kun maasi kärsi, luottain
Herraansa kuitenkin."

MYRSKY JA PÄIVÄNPAISTE.

HENKILÖT:

Myrsky (Puhuri).
Päivänpaiste (Sees).
Köyhä mummo.

Leikkipaikka on maantie, joka kulkee metsän Läpi. On kevättalvi, lumi sulaa ja linnut laulavat. Muuten voidaan asetella miten hyvänsä; lunta vain näkyy ja linnunlaulua kuuluu. Päivänpaiste on pieni valkopukuinen tyttö, päässä vaaleanpunainen huivi tai huntu. Hän istuu kalliolla ja syö pois lunta ympäriltään. Kädessä hänellä on värttinä, jolla hän kehrää punaista silkkiä. Hän näyttää hyvältä tytöltä ja hänellä on hyvin iloiset silmät.

Päivänpaiste (puhuu). Tässä minä olen taas maan päällä. Jopa siitä on pitkä aika, kun viimeksi näin vehreän kuusimetsän ja lehdettömät koivut. Ohi, miten ikävä minulla oli tuolla ylhäällä tyhjässä avaruudessa! Oli niin väsyttävä matkustaa tähdestä tähteen. Minun papallani, auringon kuninkaalla, on monta lasta, joita hän lähettelee lämmittämään kiertotähtiänsä ja kuitansa, ja minä olen hänen maatyttönsä. Tänä aamuna hän sanoi minulle: Lennä, Sees Päivänpaiste, ja toimita itsellesi jalansija maan päällä! Minä lensin ja lensin: Merkurius-tähdestä Venus-tähteen, Venuksesta kuuhun ja kuusta maan päälle. Kahdeksassa minuutissa se matka oli tehty. Mutta kun pääsin maan ilmapiiriin, oli siinä edessä raskaita pilviä kuin muuri. Kyllä minä tiedän, kuka ne kokoon puhalsi; kukas muu kuin Puhuri Myrsky. Oh, sen herran minä hyvin tunnen; eipä ole vallattomampaa poikaa maan ja taivaan välillä. Miten minä niitä pilviä taputtelin! Mutta hajosivatko ne? Jopahan nyt. Ei sinne päinkään; ne pakkautuivat yhä tiheämmäksi eteeni, kunnes viimein aloin katsella niitä. Sepä oli kummallista; jotakin lienee tapahtunut pilvissä. Mitä enemmän minä katsoin, sitä enemmän väistyivät pilvet syrjään, ja viimein pääsin maan päälle.

Mutta mitä nyt ryhdyn tekemään? Lumen syöminen tulee ajan pitkään ikäväksi: se on vain vesivelliä ilman rusinoita... Enköhän tuudittaisi pajupensasta eloon? Koetanpahan sitä.

(Ottaa oksan pajupensaasta, tuudittaa sitä polvillaan ja laulaa:)

Paju pieni, uinahda,
Viel' on talven tavat.
Ruusu, lilja, kanerva,
Koivu uinahtavat.
Paljo aikaa tarvitaan
Kukkaa saamaan pihlajaan.
Paju pieni, uinu,
Viel' on talven tavat.

(Puhuu.) Mutta älä ole tuosta pahoillasi, pikku pajulapsi. Kun minä sinua katselen, alkaa nesteet nousta hienoon kuoreesi, rupeaa tuntumaan lämpimältä viluisen sydämesi ympärillä ja sinä tunnet olevan jotakin ilmassa, joka sanoo, että kevät jo tulee. Niin, niin on. (Laulaa.)

Syleiles ja silmäilee
Sua päivän terä.
Kukat kohta komeilee,
Ruohot, lehdet herää.
Päivän pyyntö pieni vaan
Pajun saa jo puhkeemaan.
Syleilee ja silmää
Sua päivän terä.

(Puhuu.) Niin, niin se oli. Mitä nyt, pajulapsi, luulenpa, että jo aukaset pienet untuvasi, pehmeät kuin kissanpoika. Häpeä vähän äläkä hätiköi; luuletko sopivan poikanulikkain pitää partaa? Muista Puhuri Myrskyä! Yht'äkkiä hän saattaa ajella pois sievät pikku untuvasi, ja niin olet taas parraton kuin kuus'viikkoinen lapsi. Mitä jo sanoin? Tuossa hän on; kuuluuhan hänen räikkänsä melu tuolta mäntyjen latvoista.

(Puhuri Myrsky tulla rymistää meluten ja räikkäänsä kaikin voimin päristellen.)

Myrsky. Hei, pois tieltä, risut ja männynkävyt! Joutua pitää, eteenpäin ja sukkelaan; en siedä kuhnailemista. Maailma on kilpikonnien vetelys; kyllä minä panen sen jalat liikkeelle. (Laulaa.)

Ilmojen kautta lintujen teitä
Syöskäämme pois yli vetten ja maan.
Hopeasauvalla Aamutar meitä
Viittaavi nousehen maailmahan...

(Puhuu.) Mitä mä näen? Sees Päivänpaiste on taaskin nähnyt hyväksi kunnioittaa maataamme

korkealla läsnäolollansa. Mitenkä sinä pääsit pilvien läpi, pikku raukka? En minä luullut sinun ruususormiasi niin vahvoiksi.

Päivänpaiste. Tulinpa kuitenkin sinun kiusaksesi. Luulet varmaankin olevasi niin hirmuisen väkevä, mutta onpa joku sinuakin väkevämpi.

Myrsky. Tokkohan? No, kuka se joku sitte olisi, jos saan kysyä?

Päivänpaiste. Minä.

Myrsky (räikkäänsä päristäen). Sinäkö? Ohoh, sepä hullua. No, koska olet niin väkevä, niin koetapas vetää sormikoukkua minun kanssani.

Päivänpaiste. Kiitoksia paljon, en. Mutta pannaanko vetoa?

Myrsky. Etkö tiedä, että minä jaksan kaataa suurimmatkin metsät?

Päivänpaiste. Mutta minä nostan ne maasta pystyyn.

Myrsky. Minä nostan valtameren aallot pilviin.

Päivänpaiste. Mutta minä voin rauhoittaa meren.

Myrsky. Minä ajelen pilviä.

Päivänpaiste. Ja minä ne hajoitan.

Myrsky. Minä peitän maan tuiskuavalla lumella.

Päivänpaiste. Ja minä sulatan lumen.

Myrsky. Minä puhallan maailman supi puhtaaksi.

Päivänpaiste. Ja minä sen nuorennan.

Myrsky. Minä surmaan...

Päivänpaiste. Ja minä annan elämän.

Myrsky. Kas, kas, pienokaista, miten suurelliseksi hän nyt on muuttunut!

Päivänpaiste. Minä en kehu, vaan minua huvittaa suurisuisten kerskailijain kukistaminen.

Myrsky. No, mitä pannaan vetoon?

Päivänpaiste. Tuolla maantiellä tulee köyhä mummo. Häntä viluttaa ja hän käärii paremmin ympärilleen vanhaa turkkiansa. Se meistä on väkevämpi ja voittaa vedon, joka saa riistetyksi mummon yltä turkin.

Myrsky. Hyvä, hyvä. Ja voittaja saa voittonsa merkiksi kiskaista höyhenen toisen siivestä. Kyllä minä sinut höyhennän, Sees Päivänpaiste; usko se kerrassaan.

Päivänpaiste. Saammepahan nähdä.

(Köyhä mummo tulee,)

Myrsky. Kuules, akka! Mistä sinä olet turkin varastanut?

Mummo. Hyvänen aika, rakas herra; minä olen rehellinen mummo parka; en minä ole ikänäni mitään varastanut, ja turkki on aivan omatekoinen turkkini. Tottapahan itse tiennen, että se on tehty sarvipässistä, joka puski itsensä kuoliaaksi viistoista vuotta sitte.

Myrsky. Siitä minä vähät. Minä tahdon turkkisi, ja jos et sitä anna hyvällä, niin pudistelen sinua, että villatöpyt lentelevät kuin lumihöytäleet ympärilläsi.

Mummo. Auttakaa, täällä on rosvoja metsässä! Eikö täällä ole ketään? Auttakaa!

Myrsky (pudistellen mummoa). Kas, nyt otan turkin, pikku akka!

Mummo (ponnistellen vastaan). Et ota, sen jätät tekemättä, vaikk'en olisi ikänäni suurusta nähnyt. Omatekoinen pässiturkkini! Rosvo, tahdotko kokea kynsiäni?

Myrsky (päästäen hänet). Kas vain semmoista vanhaa kissaa! Hänellähän on kynnet kuin

parsinneulat.

Päivänpaiste. No, Puhuri Myrsky, kuinka käy vedon?

Myrsky. Ei sille pahukselle voi itse myrskykään mitään. Hän rimpuilee kuin raivokas vastavirtaan.

Mummo (häärien turkkia paremmin ympärilleen). Eipähän saanut tuo Puhuri! Hui, miten on kylmä, aivan on sielu jäätyä köyhältä ihmisraukalta.

Päivänpaiste (taputellen mummoa olkapäälle). Onko sinulla hyvin vilu, mummo parka.

Mummo (äreästi). Koskeeko se sinuun. Anna minun olla rauhassa.

Myrsky. Ha, ha, Sees Päivänpaiste, turhaa vaivaa näet.

Päivänpaiste (mummolle). Olet niin yksin, ei kukaan koko maailmassa huoli sinusta. Onko sinulla nyt lämpimämpi?

Mummo. Vähän parempihan tuo on. Mutta se tulee vain turkista.

Päivänpaiste (katsoen häntä silmiin). Niin, luultavasti se tulee turkista. Mummo raukka, sinä olet kärsinyt paljon talvella.

Mummo. Kyllähän tuota saa kärsiäkin; puuta on kyllin metsässä, vaan ruoan puoli ei ollut juuri kehuttava. Sinä näytät hyvältä tytöltä. Oikein sydämmeni lämpää, kun katselet minua noilla iloisilla silmilläsi.

Päivänpaiste. Se tulee turkista. Mutta se varmaankin oli hyvä pässi, jota sinä rakastit, koska se on viistoista vuotta kuolemansa jälkeenkin vielä lämmittänyt sinua.

Mummo. Niin, tietysti, kyllä pässistä on hyötyä kylmällä, mutta välistä on se melkein liiankin lämmin näin kevätkuoleen. Minä välistä oikein hikoilen.

Myrsky. Älä häntä usko, mummo; hän on veitikka ja narraa turkin pois yltäsi.

Mummo. Ole vaiti, Puhuri. Niin paljon minä toki itsekin ymmärrän, että osaan erottaa palelemisen ja hikoilemisen.

Päivänpaiste (katsoen mummoon). Miksi on sinulla niin kylmä ja pimeä yksinäisessä tuvassasi? Ottaisit luoksesi hyvän pikku lapsen, joka sinua sydämmestänsä rakastaisi, kampaisi harmaan tukkasi ja silittelisi ryppyiset poskesi, ja lohduttaisi sinua, milloin surullinen olet, ja leikkisi kanssasi, milloin sinulla on iloa, laulaisi sinulle kauniita lauluja ja pitäisi lämpimissä käsissään sinun kohmettuneita käsiäsi. Kas, silloin ei tuntuisi vilun väristyksiä sydämmessäsi.

Mummo (pitäen kättään silmänsä edessä). Kah, miten merkillisesti paistaa silmiini ja sieluuni asti, kun puhut tuolla tavalla! Ja miten lämmin on tullut! Huh, nyt en jaksa enää. Pidäs hihasta, minun pitää riisua turkkini.

(Riisuu.)

Päivänpaiste. Puhuri Myrsky, sinä menetit vedon! Minä höyhennän siipesi.

Myrsky. Kyllä näen, että voitit. Mutta on se kuitenkin ihan käsittämätöntä. Onko todellakin maailmassa mitään, joka on voimaa vahvempi?

Päivänpaiste. On *hyvyys!* Tule, mummo kulta, nyt minä palkinnoksi valasen köyhän tupasi runsaimmalla kullalla.

AALLOTTAREN HOPEAMALJA.

Pähkinälahden rannassa kasvava lummekukka kertoi seuraavan tarinan.

Oli kerran tyttö, Liisukka nimeltään. Hänen isänsä ja äitinsä olivat ammuin kuolleet, ja hän asui sokean isoisänsä kanssa rappeutuneessa töllissä Niittysaarella, joka on Hirvisaaren ulkopuolella Tammisaaren saaristossa. Jumala yksin tietää, millä he elivät pitkät talvet. Tosin ukko kutoi nuottaa

maksusta ja Liisukka teki vispilöitä, joita sitte myöskenteli kaupungissa, vaan ne rahat eivät riittäneet likimainkaan; ei heillä kuitenkaan ollut puutetta, sillä he luottivat Jumalaan, joka on köyhäin ja rikkaiden isä.

Heillä oli pieni ruuhi ja neljä verkkoa, ja niillä he kesällä kalastelivat. Mutta kun mansikat alkoivat kypsyä mäen rinteillä, istui ukko onkinensa veneessä sen aikaa, kun Liisukka poimiskeli marjoja. Kerran oli kuuma päivänpaiste, ja he sousivat Hirvisaaren merenpuoliselle aukealle rannalle. Isoisää rupesi hyvin janottamaan. "Liisukka", sanoi hän, "ota savikuppi ja hae minulle vettä jostakin lähteestä, en minä voi juoda meren vettä, se on liian suolaista."

"Kyllä haen", sanoi Liisukka, joka oli aina sukkela ja tottelevainen. Hän otti savikupin ja hyppäsi rannalle.

Se oli hyvin jylhä ja aivan tietön seutu, vuoria ja synkkää metsää vain kaikkialla. Liisukka juoksi vuorien ja laaksojen yli, kunnes oli ihan punakka helteestä, mutta lähdeä ei löytynyt, sillä nyt oli kuiva kesä ja vesi oli kaikkialta kuivanut. Viimein hän väsyi ja alkoi astua, hiljemmin. Siinä astuessaan tummien honkain siimeksessä alkoi hän huomata mielessään niin kummallisia ajatuksia, kuin ei koskaan ennen ollut ajatellut. Hänestä näyttivät korkeat puut katselevan niin kummallisesti häntä, ja hän tunsu olevansa niin yksin, niin vallan yksin avarassa maailmassa.

Silloin kuului rapinaa oksista hänen päältänsä ja piipittävä ääni sanoi hänelle: "Mitenkä niin yksin astuskelet, Liisukka, missä on rakkahasi?"

Liisukka katsahti ylös, vaan ei nähnyt ketään muuta kuin pyyn, joka istui vanhan koivun kiikkuvalla oksalla. Siitä hän oudostui ja alkoi juosta, mutta lankesi äkisti puunkantoon ja rits! hänen savikuppinsa oli maassa kymmeninä muruina. Siihen se kuppi meni!

Niin se nyt oli. Isoisä odotteli yksin veneessä, ja millä osasi Liisukka nyt viedä hänelle vettä janoansa sammuttaakseen?

Hän kävi istumaan kannolle ja alkoi itkeä. Silloin kuului taas toinen ääni kuin rapina puiden seasta: "Mitenkä niin yksin astuskelet, Liisukka, missä on rakkahasi?"

Liisukka katseli ympärilleen, vaan ei huomannut ketään muuta kuin oravan, joka salaa katsella pilkisteli tuuhean kuusen oksien takaa. Se suututti häntä. Mitä oravaan koski hänen yksin kävelemisensä? Hän kääntyi seljin ja läksi toisannepäin.

Mutta eipä hän pitkälle ehtinyt, kun jo kuuli kolmannen kerran saman kysymyksen: "Mitenkä niin yksin astuskelet, Liisukka, missä on rakkahasi?" Kaunis, kultasiipinen, tunteeton lintu se nyt tuota kysyi ja lensi ylös sinitaivasta kohti.

"Mitä tyhmää puhetta tuo on?" sanoi Liisukka. "Ukko istuu ruuhessa vettä odotellen, ja minulta särkyi ainoa savikuppimme."

"Niin, mutta missä on rakkahasi?" kysyi kultalintu sinitaivaalta.

"Miten tyhmä tuo osaa ollakin?" sanoi Liisukka. "Eikö hän tiedä, että minä rakastan ukkoani enemmän kuin ketään muuta koko maan päällä? Ja kuitenkin kysyy hän rakastani."

Liisukasta semmoiset kysymykset olivat ihan tarpeettomat, ja hän palasi takaisin rannalle etsimään isoisäänsä. Mutta saiko hän sittenkään rauhaa? Vielä mitä! Nyt alkoivat kaikki puut, pensaat ja kivet hänen ympärillensä elää. Yksin kannotkin saivat kielen, yksin puolukanvarretkin rapisivat hänen jaloissansa, ja harmaat sammaleiset vuoret huokailivat hänelle: — Liiukka, Liisukka, oi missä on rakkahasi?

Se tuntui Liisukasta jo liian kiusalliselta. Hän lähti juoksemaan minkä jaksoi, ja huusi harmissaan joka puolelle: "Kuulehan tuota tyhmää metsää ja noita loruavia vuoria!"

Hui, hai! Vielä vai?

Viimein hän saapui ruuhelle isoisänsä luo. "Oi voi", sanoi hän, "kuppi särkyi minulta enkä voinut tuoda sinulle vettä!"

"Niin, niinhän käy", mutisi ukko, "kun lähettää lapsen asialle. Mutta, tyttö kulta, missä viivyit niin kauan?"

Liisukka kertoi, mitä oli kuullut metsässä. "Älä siitä huoli, sanoi isoisä, — se on vain puiden suhinaa, kun oksat hankaavat toisiansa, ja se merkitsee, että huomenna tulee sade. Rakastettu, mitä tyhmää lorua se on?"

"Niin, mutta onpa minulla kuitenkin yksi", sanoi Liisukka.

"On sinulla kissa!"

"Sitten on kaksikin, ukko. Sinä olet toinen."

"No, olkoonpa niin. Mutta ota nyt pieni tyhjä voipyttyimme ja mene vielä etsimään vähän vettä, sillä minua janottaa, että suutani polttaa."

Liisukka otti voipytyyn ja lähti uudestaan astumaan metsään, ja siellä oli niin hiljaista, melkein liian hiljaista. Jospa edes kuulisin keltasirkkusen visertävän, Liisukka ajatteli itsekseen. Mutta linnut olivat vaiti. Liisukka tuli orjantappuran luo, jonka ensi kukat olivat juuri puhjenneet. Miten ihmeen suloisesti ne tuoksuivat!

Liisukka taittoi yhden kukan viedäkseen isoisällensä, mutta siinä oli lehdissä kirjoitusta, ja kun hän alkoi tavalla piirtoja, niin siinä olikin tuo sama kysymys: "Mitenkä niin yksin astuskelet, Liisukka, ja missä on rakkahasi?"

"Vai niin, sinäkin viserrät samaa tyhmää virttä?" sanoi Liisukka ja viskasi pois kukan. "En ymmärrä, mikä metsälle on tullut. Eikö sillä ole parempaa ajattelemista?"

Hän astui edelleen, mutta ei löytänyt ollenkaan lähettä. Sen sijaan hän löysi, mitä ei etsinyt; kaikki vuoret ja pensaat olivat kirjoitetut täyteen tuota ainaista, kiusoittavaa kysymystä: "Mitenkä niin yksin astuskelet, Liisukka, ja missä on rakkahasi?"

"Jopa nyt metsä on aivan hulluna; minäpä pidän silmäni ummessa", ajatteli Liisukka. Ja hän puristi silmäluomensa niin lujasti kiinni kuin suinkin taisi; mutta välistä hänen kuitenkin täytyi vähän tirkistää, ettei suin päin kompastuisi kiviin. Viimein hän saapui rantaan löytämättä mistään vettä isoisänsä pyttyyn. Jo hän aikoi toistamiseen palata ruuhelle, mutta huomasi silloin syvän raon vuoren rinteessä, joka oli jyrkänlainen ja mereen viettävä; siinä raossa oli vielä sadevettä, sillä se oli varjossa päivän paahteelta.

Liisukka ihastui suuresti ja laskeutui niin alas kuin pääsi jyrkkää rinnettä, ulottuakseen raon pohjaan. Mutta kurottaessaan alas pyttyä hän oli vähällä pudota, ja silloin luiskahti kädestä pytty ja vieräi alas mereen. Tuulenpuuska sattui kulkemaan siitä, sai pytyyn kiinni ja vei sen ulos aavalle merelle. Hyvästi, pytty!

"Kas niin", sanoi Liisukka, "nyt ollaan samassa pulassa. Millä nyt vien vettä isoisälle?"

Ja hän kävi istumaan vuorelle ja alkoi itkeä niin katkerasti, että kyyneleet vierivät variksenmarjan kokoisina siniseen mereen.

Vähän ajan kuluttua hän ajatteli: Mitä maksaa tässä istua ja itkeä, kun ukko janoissaan kyyröttää ruuhessa odottelemassa? Minä teen tuohesta ropeen ja vien sillä hänelle vettä raosta.

Hän ryhtyi työhön, teki tuohisen ja alkoi taas laskeutua vuorta myöten alas. Sattumalta hän katsahti merelle ja näki jotakin kiiltävää vedessä. Liisukka tuli uteliaaksi, kääri ylös helmansa, kaaloi veteen ja tavoitti kädellään loistavaa esinettä. Syvässä se oli, vaan kohta hänellä jo oli kädessä kaunis malja mitä hienointa hopeaa.

* * * * *

Merenkuningas Ahti istui merenvihreässä salissaan, ja koko hovikunta seisoi vaiti hänen ympärillään. Kuninkaan otsa oli synkissä rypyissä: poissa oli hänen nuorin tyttärensä Aallotar, jonka hän oli lähettänyt poimimaan koralleja Australian luodoilta. Aallotar oli tapansa mukaan leikkinyt kaukaisella rannalla ja painanut jälkensä valkoiseen hiekkaan. Tapiolan eli metsän nuori prinssi, joka oli hänen rakkahansa, oli heitellyt hänelle ruusuja ja narsisseja aaltojen kuohuihin, ja Aallotar oli ottanut niitä ilmasta vastaan. Niin oli aika kulunut; Aallotar oli leikillä heittänyt prinssille sen raakunkuoren, johon hänen piti poimia koralleja, ja prinssi oli sen pitänyt. Silloin johtui Aallottarelle mieleen isän käsky, ja hän sukelsi mereen noutamaan toista kuorta kuninkaan hovista.

Joku merenhaltia oli kielinyt kuninkaalle ja sanonut: "Aallotar viipyi rakkahansa luona ja heitti hänelle raakunkuoren." Ahti oli silloin vihastunut, sillä hänen ja metsän kuninkaan Tapion välillä oli sota. Mutta hän ei ollut huomaavinaanakaan, vaan sanoi: "Tuokaa minun hopeamaljani!" Se tuotiin ja se oli niin taidokkaasti tehty, että ken hyvänsä siitä joi, hänen täytyi heti unhottaa rakkaimpansa, kuin hänellä oli maailmassa.

Aallotar ui kuin hopea-aalto vehreään palatsiin ja niiasi isällensä. "Missä sinä niin kauan olit?" kysyi kuningas. Prinsessa vastasi: "Minä leikittelin rannalla ja heittelin kukkasia. Mutta Tapiolan prinssi otti

minun raakunkuoreni ja minä tuln noutamaan toista."

"Tottelematon lapsi", torui kuningas, "olkoon nyt tällä kertaa, mutta älä tee niin toiste! Kas tässä, ota tämä minun hopeamaljani raakunkuoren sijaan ja tuo minulle oikein raitista ja makeaa vettä jostakin Pohjolan lähteestä, minä olen kyllästynyt alinomaiseen meriveden juontiin." Itsekseen ajatteli Ahti: tyttäreni juo itsekkin maljasta ja unhottaa nuoren prinssin ainiaksi.

Aallotar otti maljan ja ui uudestaan pitkin meren peilipintoja, kunnes löysi lähteen Hirvisaaren rannasta. Siitä hän täytti maljan lähdevedellä, siirsi sen pienille punahuulilleen ja joi, sillä olipa hänellekin tullut helle ja jano kesän kuumasta. Vaan heti häneltä unohtui rakkain, kuin hänellä oli maailmassa, ja se oli Tapiolan nuori prinssi. Mutta prinssi oli niin juurtunut Aallottaren sydämmeeseen, että prinsessalta samalla unohtui kaikki muukin ja hän uiskenteli pois mitään ajattelematta, niinkuin tuhannet muut ajatuksettomat laineet, joita vieriskelee äärettömässä meressä.

Aallottaren hopeamalja jäi Hirvisaaren valkoiselle rantahiekalle, ja siitä sen Liisukka löysi juuri sillä kerralla, kun oli noutamassa vettä janoiselle isoisällensä.

Liisukka käänteli kädessään kummastellen maljaa kaikin puolin eikä ymmärtänyt muuta kuin että se oli merkillisen kaunis. Kas, tässähän vasta on kaunis astia viedä ukolle vettä! ajatteli hän itsekseen.

Heti hän täytti maljan vedellä vuoren raosta. Ah, miten se vesi helmeili kirkkaasti; olipa se kuin kirkkainta hopeaa. Liisukka ei malttanut olla maistamatta, hän joi...

Samana silmänräpäyksenä tunsu hän veren suonissansa juoksevan jääpuroina. Muuttui kaikki niin ihmeellisen viileäksi ja hiljaiseksi hänen sydämessään. Kaikki nuo hullunkuriset ajatukset, joita vielä äsken oli surissut hänen lapsellisessa päässään, hävisivät yht'äkkiä lennostaan niinkuin lintu, jolta siipi ammutaan, ja siinä istui Liisukka kuin unissaan, muistamatta enää metsän pakinoita tai isoisää veneessä, sillä hänhän se kuitenkin oli paras koko maailmassa, kuin Liisukka tiesi.

Ei kukaan tiedä, miten kauan Liisukka siinä istui, sillä hän ehti siinä kasvaa pitkäksi tytöksi. Metsän linnut visertelivät kuin ennenkin, ja puut juttelivat sekä viisasta että tyhmää, mutta Liisukka ei kuullut heitä. Mitäpä niistä huolitaisiin tyhmistä tai viisaista puheista, kun ei ole ketään koko maailmassa, jota rakastaisi?

Moni siitä souti ohitse ja sai juoda Aallottaren maljasta, sillä jotain hyötyähän piti Liisukankin tekemän; mitäpä hän muutakaan siinä olisi istunut, ajatteli hän. Kerran tuli kalastajamummo, joka oli itkenyt kaksikymmentä vuotta eli siitä asti, kun hänen miehensä jäi mereen; hän joi Aallottaren hopeamaljasta eikä itkenyt enää. Toisen kerran tuli turhamainen tyttö, joka ei koskaan ajatellut muuta kuin kauniin tukkansa kampaamista, ja juotuaan pudotti hän kamman mereen. Toiste taas istui siellä herra onkimassa, joka enimmäkseen rakasti itseään koko maailmassa. Vaan juotuaan muistikin hän yht'äkkiä elävänsä hyvin joka päivä, vaikka hänen köyhä äitinsä ja sisarensa kärsivät vilua ja nälkää. Ah, kylläpä monenkin tarvitsisi juoda Aallottaren malja pohjaan asti, että oikein unhottaisi itsensä!

Pahin oli isoisän olo, sillä hän oli sokea. Ehkäpä hän vieläkin istui ruuhessa ja odotteli tuota ikuista vettä, joka ei koskaan joutunut sammuttamaan hänen janoansa.

Eräänä päivänä tuli nuori merimies Hirvisaaren rantaan ottamaan metsästä airopuita. Hän näki Liisukan istuvan yksin kalliolla ja hänelle johtui mieleen vähän laskea leikkiä ja sanoa: "Mitenkä niin yksin istut, Liisukka, missä on rakkahasi?"

Liisukka katsahti ylös, ja hän tunsu merimiehen varsin hyvin, sillä he olivat ennen pikku lapsina leikkineet yhdessä. Tyttö katsoi merimiestä ja merimies tyttöä, ja samassa alkoi koko metsä viserrellä. Kaikki puut ja oksat, kaikki pensaat ja lehdet, kaikki vuoret ja mättäät olivat yht'äkkiä taas täynnä kirjoitusta, noita samoja käsittämättömiä sanoja, jotka olivat ennen niin pahasti suututtaneet ja kiusoittaneet Liisukkaa, kun hän oli vettä etsimässä Hirvisaareltä.

"Ei, mutta nythän ukko on saanut jo liian kauan istua ruuhessa odottamassa!" huudahti Liisukka ja läksi niin nopeasti juoksemaan kantojen ja kivien yli, että puoli vettä läikkyi pois Aallottaren hopeamaljasta.

"Katsos tuota!" sanoi merimies ja löi samassa kirveensä kiveen, niin että suuri pala lohkesi terästä.

Liisukka juoksi, minkä jaksoi, ja ihan oikein, siinä isoisä vielä istuikin ruuhessa odotellen. "Missä sinä niin kauan olit?" torui hän.

Liisukka kertoi kaikki, miten hän löysi hopeamaljan ja miten ihmiset siitä kävivät juomassa, mutta merimiehestä hän ei puhunut mitään, sillä hän oli aivan unhottanut, että ketään merimiestä oli olemassakaan koko maailmassa. Ja juuri silloin, kun merimies oli unhottunut, oli myöskin isoisä

muistunut mieleen.

"Juopas nyt, ukko!" kehoitti hän ja pani maljan ukon huulille. Isoisä joi ja unhotti, niinkuin kaikki muutkin, sen mikä hänellä oli rakkainta maailmassa, ja se oli hänen silmäinsä valo. Hänestä oli aivan luonnollinen tuo sokeus, eikä hän enää muistanut koskaan nähneensääkään aurinkoa, kuuta, tähtiä, sinipintaista järveä ja vehreätä metsää.

Täll'aikaa istui Ahti merenvehreässä palatsissaan, turhaan odotellen tytärtänsä takaisin. Viimein hän lähetti merenhaltian etsimään häntä, mutta se palasi ja kertoi Aallottaren unhottaneen kaikki tyyni ja uiskentelevan ajatuksettomana aaltona aavalla merellä. Ahti suuttui ja muutti haltian kiveksi Suomenlahteen; siihen nyt särkyä syysmyrskyillä monta laivaa. Mutta sillä ei Ahti saanut tytärtänsä takaisin. Aallotar pysyi poissa, ja Ahdin parta muuttui ikävästä ja kaipauksesta hopeanharmaaksi.

Liisukka souti isoisänsä kanssa kotiin, ja siellä oli kaikki ihan entisellään. Ukko kutoi nuottaa, Liisukka teki vispilöitä ja laski verkkoja mereen. Niin he tekevät vielä tänäkin päivänä. Mutta Aallottaren hopeamalja myötiin kultasepälle, ja kukapa tietää, mihin se sitte on joutunut? Ehkä on joku ostanut sen kerma-astiaksi kahvipöydälle ja ihmettelee nyt, että niin moni, joka siitä juo, heti unhottaa, mikä heillä ennen oli rakkainta maailmassa.

Välistä soutaa nuori merimies Liisukan tuvan rantaan ja katselee suruisesti ylös pieneen ikkunaan. Mutta Liisukka ei tunne häntä; hän tekee vispilöitä ja kuuntelee puita, jotka ulkona laulavat: "Miksikä olet niin yksin, Liisukka, ja missä on rakkahasi?"

"Niin, kenpä sen tietnee", vastaa Liisukka ja tahtoisi niin mielellään nauraa sille, mutta kas, hän ei voi. On kuitenkin jotain surullista ja kummallista, jota hän ei oikein ymmärrä.

Oi, sä pikku kultalintu, joka laulat niin kauniisti sinitaivaalla, laula vielä kerran samat sanat Liisukalle ja laula ne Aallottaren laineelle, joka uiskentelee rannattomassa meressä! Ehkäpä he viimein kuulevat ja saavat muistonsa takaisin. Laula ajatuksettomalle laineelle: Aallotar, Aallotar, etkö enää muista metsän ystävää? Ja laula sitte töllin vispilätytölle: Liisukka, Liisukka, miksi olet niin yksin, missä on rakkanasi?

KÖYHÄIN LASTEN KIITOSLAULU

Suomen vuodentulosta syksyllä 1868.

Vuos' sitte mylly seisoi vaan,
Ei äiti nähnyt itkultaan,
Ja isän käsi puutui,
Kalvaana veikko vuoteellaan.

Meit' ynnä koko Suomea
Rankasi Herra Jumala,
Kun Hänet unhotimme,
Vaikk' kyllin Hän soi kaikkea.

Me pienet laajaan maailmaan
Kodista pantiin kulkemaan;
Miss' saimme lepovuoteen,
Sen tiesi yksin Herra vaan.

Me näimme pöydät tyhjinä,
Sai kovuutta, sai sääliä;
Kuljimme lumisina
Kuin pilvet pohjan perillä.

Niin hajaannuimme poloiset
Kuin syksyn tuuliin lehtyset:
On tuntematon koivu,
Miss' ennen ovat ollehet.

Niin pitkä talvi kului, vaan

Kaatuipa mon' — ei nousutkaan;
Mut taivaan tähdet loisti
Toivoimme yksin Jumalaan.

Ja Herra päivän paistaa soi;
Se säteet jäiseen Pohjaan loi,
Ja poistui vihan vitsa,
Mi viime vuonna hädän toi.

Ja siunaus loisti taivainen
Jokaiseen tähkään, kortehen,
Ol' ihmeen kaunis kesä
Ja syksy sangen viljainen.

Nyt pääsi mylly jauhamaan,
Nyt äiti kehrää lankojaan,
Nyt isä pui, ja meillä
Lapsill' on koti ennallaan.

Jos tään me unhotammekin
Suin mykin, kylmin sydämmin,
Niin kivet, jotka jauhaa,
Puhuisi tästä kuitenkin;

Kiitosta pelto julistais,
Ja akanatkin äänen sais,
Ja leipäkulta laulais,
Itsensä riihi kaunistais.

Riemuitsee toki rintamme,
Kuin vesa taipuu sielumme;
Nyt täytyy meidän laulaa
Kiitosta taivaan Herralle.

Ylistys harras Sulle, oi
Jumala, sielustamme soi:
Maastamme murheen poistit,
Teillemme armos valon loi.

Sua rukoilemme: neuvo vaan
Meit' pyhää tahtos tuntemaan.
Opeta meitä lahjas
Sun tahtos mukaan nauttimaan.

Suo, ajall' ilon, murheiden
Sinulle tuomme kiitoksen;
Pelossas lepo, rauha
Ajainen suo ja ijäinen!

LEHDETTÖMÄT PUUT.

Nyt lumi sulaa mailla,
Maa kohta vihertää;
Puut lehteä vain vailla,
Järvellä vielä jää.
Nyt paistaa päivä herttaisain
Paljaihin puihin, pensaihin;
On kevään lapsuusrauha
Ja aamu elonkin.

Sä kenen sävel lienet,
Mi taivaalta noin soit?

Kas, leivon siivet, pienet
Kuin pilkut, nähdä voit.
Hän ruvennut on rukoukseen
Puolesta järven jäätyneen
Ja lehden puhkeevaisen,
Sydämmen kuihtuneen.

Nyt saapuu sirkku lehdon
Ja rastas metsästä:
Puu, pensas, missä kehdon
Me saamme levätä
Ja paikkaa pesän kesäisen
Ja laulaaksemme oksasen?
Ken majaan lehdettömään
Asuntons uskoo, ken?

Ja puiston puista vastas
Taas tammi lahova:
Tee tänne pesäs, rastas.
On haarain tukeva!
— Suur' olet, tammi, kylläkin
Ja vahvaks itses luuletkin,
Vaan olet kuivettunut,
Mehutta kuoreskin.

On pajupensas siellä
Ääressä puistikon:
Ei haarain lehdi vielä,
Vaan ota, mitä on!
— Oi, paju parka alaston,
Sun mehus, juures raitis on;
Povehes pesän teemme,
Niin saamme vihannon.

Tää laulu sirkun, rastaan;
Jos sit' et ymmärrä,
Niin hiljaa sulle vastaan
Sanasen korvaas mä:
Talv' elon jos vei rauhasi,
Jos toivos, uskos paleli,
Niin kevään linnut eivät
Tee pesää poveesi.

Vaan jos sä tuskantiellä
Maailman talvinkin
Kevättä vuotat vielä
Sydämmin rauhaisin,
Niin, vaikka kurjaks näyttänet,
Sä rikastut ja lämpenet,
Ja pesän povees laatii
Kevähän lintuset.

VANHA TUPA.

Tuolla saaren pohjoisniemellä, korkeimmalla mäellä, joka näkyy puiden latvain ja siniaaltojen ylitse, oli hyvin vanha tupa, niin vanha, ett'ei kukaan muistanut eikä tiennyt kertoa, milloin se olikaan tehty. Maalaamaton se oli ja laudoittamatonkin; puoli lahot hirret olivat aivan putoamaisillaan pois seinästä, ikkunoissa ei ollut enää ainoatakaan ruutua eheänä, siellä täällä vain joku palanen lasia jäljellä. Savupiippu oli jo ammoin varissut pois katolta ja uuni sisällä oli pysynyt vielä koossa ainoastaan sentähden, että se oli tehty lujista, suurista kivistä, jotka eivät vähällä kulu. Lattia oli täynnä suuria reikiä, joita rotat olivat nakerrelleet siihen aikaan, kun heillä vielä oli toivoa löytää tuvasta jotakin

hyvää. Muuten oli kaikki hyvin pölyistä ja mustaa ja siistimätöntä tuossa autioksi jääneessä tuvassa.

Mutta kauimpana kaikkein pimeimmässä nurkassa, puoleksi piilossa korkean, seinään kiinni tehdyn sängyn takana, joka kaksinkertaisena ulottui kattoon asti, siellä loisti jotakin kaunista, niin kaunista, ett'ei kukaan tiennyt, oliko se hopeaa vai kultaa vai helmiä ja kalliita kiviä, tai ilta-auringon kirkkainta paistetta, joka oli pujahtanut raosta sisään suurentamaan omaa kauneuttansa tuvan pimeässä. Vai oliko se ehkä aarniotulta, joka paloi kätketyn aarteiden päällä, tai ehkä vanha tonttu-ukko oli sytyttänyt kynttilänsä valasemaan illan pimeää hiljaisuutta.

Ei, minä kerron, mitä se oli. Ei se ollut kultaa, ei auringon eksynyt säde eikä kummitus, se oli vain palanen vanhaa seinähirttä. Se oli vanhuudesta ja kosteudesta aivan lahonut, ja nyt se loisti pimeässä, niinkuin välistä näkee vanhan puun loistavan. Siinä kaikki.

Mutta minulla on oma luuloni asiasta. Minä uskon, että kaikki ne kauniit muistot, kaikki iloiset ajatukset, kaikki leikki, onnellisuus ja sulous, jotka ennen viihtyivät tämän tuvan seinäin sisällä, että ne nyt uudestaan elivät tuvan pimeimmässä nurkassa ja loistivat siellä entisen ajan onnellisena muistona. Luulenpa, että yksin vanha seinähonkakin loisti silloin ilosta, ja sentähden se nyt niin kirkkaalta näytti.

Sillä jos tietäisit kaikki, mitä tämä tupa on aikoinaan nähnyt, niin uskoisit samaa kuin minäkin. Sehän oli ennen muinoin ainoa tupa koko tällä kauniilla saarella, eikä sen ovea koskaan suljettu, se oli aina avoinna köyhille ja rikkaille, surullisille ja iloisille, se tarjosi kaikille vierasvaraista suojaa, milloin ulkona myrskysi, kattoa pään päälle, milloin satoi, lieden, missä keittää hyppiviä ahvenia, ja kaikkein pehmeimmän heinävuoteen, kun ilta tuli ja lepo alkoi tuntua makealta. Siellä oli siihen aikaan kesät päästänsä iloisia ihmisiä kaupungista ja koko seudusta. He asuivat siinä kursailematta ja arkailematta, keittivät yhteistä kahvia suuressa kirkkaassa vaskipannussa, leikkivät leikkejensä, makasivat vierekkäin olkivuoteilla lattialla, mutta arvokkaimmat ja vanhimmat saivat nukkua heinävuoteilla sängyissä, ja he olivat muka ylhäisiä ja makaavinaan untuvapolstareilla. Ja kaikki leikki, kaikki iloiset sanansutkaukset, kaikki pulmat, sukkelat vehkeet ja hupaiset laitokset, jotka tämä tupa oli nähnyt, ei, niitä olisi mahdoton kertoa. Nyt se oli autiona ja rappeutuneena, ja kaikista sen entisistä asukkaista oli siellä jäljellä ainoastaan yksi suku, joka ei ollut luopunut siitä sen vanhuudessakaan, ja se oli itikkain suku. He eivät siellä ennen olleet kovinkaan tervetulleet silloin, kun tuvassa asui ihmisiä, jotka rakastivat yörauhaa; he panivat suoria katajanoksia lieteen ja kannen savupiipun suulle, niin että tupa tuli täyteen savua, ja siitä olivat itikat hyvin hämillänsä. Mutta nyt ne saivat rauhassa tanssia kylleksensä päivänpaisteessa rikkinäisen ikkunan edessä ja vaikka he eivät saaneetkaan herkutella nuorella ihmisverellä, niin saivat sen sijaan elää rauhassa katajansavulta, ja kun nykyiset itikat kehuivat olevansa niiden itikkain lapsia kymmenennessä polvessa, jotka olivat eläneet tuvassa entisinä ilon aikoina, oli heissä säilynyt jokin verta mieltymystä tupaan ja he viihtyivät siellä, vaikka heillä ei ollutkaan ravintona muuta kuin päivänpaistetta ja kesätuulta.

Vanha tupa oli jäänyt autioksi sentähden, että saarella oli nyt monta uudempaa ja paremmin varustettua asuntoa, joissa nyt ne, joiden kannatti, viettivät kesää. Siellä todellakin oli pieniä kaksinkertaisia palatseja kaikkine mukavuuksineen, kuin ajatella saattaa: niiden lähellä oli puutarhoja taidokkaine lehtikujineen ja kukkapengermineen, ja jos tahdottiin puhua oikein isännän mieliksi, kysyttiin häneltä, mitenkä oli ollut mahdollinen saada sinne raivaamattomaan metsään ja pauhaavan meren rannalle rakennetuksi niin kaunis *huvila*. Siihen nyykäytti huvilan isäntä päätään ja sanoi: hm, kun tuopi kaupungista maalarin ja puutarhurin ja koko joukon muita mestareja, hakkuuttaa pois metsittyneet puut ja leikkelee ja siistii ja maksaa muutamia tuhansia markkoja, niin tuleehan viimein mahdotonkin mahdolliseksi.

Uusilla huviloilla oli kauniita nimiä niinkuin Ilola, Suruton, Niemelä y.m. Siellä elettiin aivan kuin kaupungissa, otettiin vastaan vieraita, pidettiin musiikillisia iltamia; oli siellä myöskin vehreitä korttipöytiä, keilaratoja ja karuselleja. Jos mentiin kävelemään, käveltiin vain hiekoitettuja käytäviä ja vehreitä kiinalaissiltoja, joita oli rakenneltu itsepäisten purojen ylitse: mutta vehreään, tuoksuvaan metsään mentiin ainoastaan joskus, milloin mesimarjat punaisimmillaan loistivat mättäillä tai mansikat ystävällisesti viittailivat rinteillä. Silloin tytöt käärivät ylös helmansa, ottivat sievät pikku korit käteen ja läksivät tunniksi tai kahdeksi seikkailuretkelle, mutta nuoret herrat läksivät purjehtimaan sievillä, valkoisilla luopeilla, joiden mastojen latvoissa koruliput liehuivat, tapasivat tytöt jollakin niemellä ja vertailivat heitä paimentyttöihin ja metsänneitosiin, pyytäen heitä kaikin mokomin pitämään korinsa, vaikka he hyvyydessään kyllä marjoja maistelivat.

Eräässä mitä kauneimmassa huvilassa, jolla oli muhkea nimi Albano, asui kaksi tyttöä, Antonia ja Mana, vanhempinensa. Molemmat olivat nuoret, kauniit ja iloiset, molemmat vallattomat ja mieleltään keveät, mutta eri tavalla; Antonia riippui nuoren sydämensä koko kiihkolla kiinni päivän huvituksissa ja hetken pauhuisissa iloissa, vaan Marialla oli lämpöisempi sydän ja avoin kaikille vaikutuksille; ja juuri sentähden voi hän olla sitä iloisempi, että hän välistä osasi olla surullinenkin.

Paitsi vanhempia, sisaruksia ja koko perhettä, joka oli muuttanut tänne maalle kesäksi, asui siellä

myöskin tyttöjen vanha mummo omassa pikku kammarissaan ylhäällä toisessa kerrassa. Hän oli lähes 90 vuoden ikäinen ja ihan sokea: mitä milloinkin tapahtui nyt hänen vanhana ollessaan, siitä hän tiesi ja muisti hyvin vähän, mutta mitä oli tapahtunut monen miespolven aika sitte, sen hän kaiken osasi ulkoa kuin kirjasta. Hän istui kammarissaan veisaten virsiä eikä ollut kenenkään tiellä; joka aamu tulivat kaikki lapset vuorotellen suutelemaan hänen kättänsä ja hymyilivät toisilleen, kun hän jo sadannetta kertaa kysyi, mikä kunkin heidän nimensä oli.

Enemmin kuin kukaan muu lapsista rakasti Maria vanhaa mummoa, ja hänen nimensä oli ainoa, jonka mummo muisti. Sentähden muut lapset häntä leikillä sanovat pikku mummoksi, "sillä sinä olet niin vanhan mummon näköinen, kun hän istuu tuolissansa", sanoivat he. Ja vaikka Maria rakasti mummoa, ei hän kuitenkaan voinut olla katsomatta monia ryppyjä ja harmaata, lakastunutta ihoa hänen kasvoistansa; ja kun muut sanoivat häntä niin mummon näköiseksi, itki hän.

Sen kuuli 90 vuoden mummo siinä istuessaan ja sanoi lohdutellen: "Älä itke, pikku Maija, katsoisit minun kuvaani!"

Sillä kotona kaupungissa, suuressa ja kauniissa vierashuoneessa riippui seinällä kaksi hyvin vanhaa taulua soikeissa, kullatuissa kehyksissä. Siinä oli nuori herra, 30 vuoden ikäinen, tukka puuteroituna ja palmikko niskassa, frakissa suuret, kiiltävät napit, hienotekoiset kalvokkaat käsissä ja komea pitsikaulus ja rintamus; ja hänen vieressään toisessa taulussa näkyi nuori, kaunis ja iloinen, noin 20 vuoden ikäinen rouva, tukka ylös kammattuna ja mekon liivi pitkä, aivan ruumiin mukainen, pönkkähame suurikukkaisesta triumfanti-kankaasta, hienotekoiset, pitkät kalvokkaat riippumassa puolitiehen asti paljailla käsivarsilla. Molemmissa tauluissa oli vuosiluku 1775. Ne olivat vanhan äitinisän ja äitinäitin muotokuvat, maalatut Tukholmassa heti heidän jouduttuaan naimisiin. Isoisä oli jo ammoin kuollut, mutta nuori, kaunis rouva, kasvojen juonteet ylpeät, hymyilevät ja kuitenkin niin hyvänluontoiset, hienoissa, kukoistavissa poskissa sievät pikku kuopat ja kirkkaissa sinisilmissä suloinen, lempeä loiste, hän oli nyt sama 90 vuoden ikäinen sokea mummo, jonka poskissa oli niin monta ryppyä, jonka iho oli harmaa ja kädet niin köhmyiset ja joka istui yksinäisessä kammarissaan: niin, hän oli sama vanha äitinäiti 70 vuotta sitte. Hän muisteli vielä nuoruutensa iloisia päiviä, jolloin hän kuuli kauneudesta niin monta imartelevaa sanaa, ja sentähden hän hiljaisesti ja hyvänluontoisesti sanoi, vähääkään katkerasti ajattelematta kaiken maallisen kauneuden katoavaisuutta: "Älä itke, pikku Maija, katsoisit minun kuvaani!"

Muutamana aamuna nousi aurinko merestä niin punaisena ja suurena kuin vaununpyörä ja päivä tuli hyvin lämpimäksi. Antonia ja Maria ottivat korinsa ja läksivät poimimaan mesimarjoja eli maaramia. Oli niin kaunista, niin hiljaista metsissä, koivujen ja leppäin alla oli varjo niin taivaallisen suloinen. Suuret tummanpunaiset marjat kiiluivat tiheän lehtien alta mätästen laidoista; semmoisia marjoja eivät tytöt olleet koskaan poimineet, niin pulleat, kauniit ja mehuiset ne olivat. Mitä etemmäksi he joutuivat lehtimetsään ja tuoksuville, vielä niittämättömille niityille, sitä enemmän marjoja he löysivät ja sitä sukkelammin täytyivät korit. Se oli viehättävän hauskaa ja he yhä poimivat iltapäivälle asti.

"Nyt jo olisi aika lähteä kotiin, sillä aurinko alkaa paahtaa polttavasti kuin leipäuuni", sanoi Antonia.

"Odotahan vähän", sanoi Maria, "parikymmentä marjaa mahtuu enää vain koriini." Ja he astuivat edelleen mättäältä toiselle.

"Täällä minä en ole koskaan ennen ollut", sanoi Antonia. "Näetkö tuota vanhaa tuvan hökkeliä tuolta puiden välistä? Se näyttää juuri tontun asunnolta. Kun vielä antavatkin tonttujen asua tällä kauniilla saarella!"

"Tupa on ruma ja vanha", vastasi Maria, "mutta ei ole oikein halveksia sitä vanhuutensa tähden. Onhan mummokin ruma ja vanha, mutta on kuitenkin niin hyvä, ja hän on ollut nuorena kauniskin."

"Lorua sinä tuommoisesta vanhasta ladosta!" sanoi Antonia nauraen.

"Mutta meidän pitää lähteä kotiin; minun vuoroni on laittaa teetä tänä iltana."

"Helppo kyllä sanoa, mutta mihin päin?"

"Lähtekäämme tänne vasemmalle."

"Nyt erehdyit, oikealle päin on mentävä."

"Sieltähän tulimme."

"Mutta sitä ennen käännyimme monta kertaa vasemmalle."

"Tiedäpäs, Maria, me olemme eksyneet."

"Aivan samoin luulen minäkin, Antonia."

"Mitä nyt teemme?"

"Astutaan pitkin rantaa, niin pääsemme viimein Albanoon."

"Niin, huomenna. Etkö tiedä, että saari on ympäri mitaten peninkulmaa laaja?"

"Mitä hullua! Ja nyt alkaa sataa."

"Huh, kun nousee noin sysimusta pilvi auringon eteen; tulee hirvuinen rajuilma."

"Jo jyrisee ilmassa..."

"Näitkö ukontulta... Antonia!"

"Pisarat putoilevat kuin suuret kirsikat."

"Ja meidän uudet hameemme!"

Ja molemmat tytöt alkoivat juosta, minkä jaksoivat, tietämättä oikein minne. Mutta sade kiihtyi yhä rajummaksi ja yhä tiheämmin leimahtelivat ukontulet; pilvissä vieriskeli ukkonen kovasti ja räjäkästi jyristen, niinkuin raskaat vaunut kiivaassa ajossa kivikadulla. Se oli oikea Herran ilma.

"Nyt minä en enää jaksa", sanoi Antonia läpimärkänä, uuvuksissa ja pelosta kalpeana.

"Levätkäämme tämän koivun alla!" kehoitti Maria.

"Ei, ei, ei millään lailla! Etkö ole kuullut, että ukkonen usein iskee korkeihin puihin?"

"Se on totta! Meidän pitää juosta muuanne." Ja he läksivät uudestaan juoksemaan. Mutta hetkisen kuluttua olivat he taas ihan samassa paikassa.

Silloin tyttö raukat olivat jo menettää kaiken rohkeutensa. Antonia tarttui puun runkoon ja sanoi: "Nyt minä en enää lähde mihinkään, vaikka ukkonenkin tähän iskisi." Maria alkoi itkeä.

Mutta samassa harveni hetkiseksi synkkä pilvi, ja tytöt näkivät aivan edessään mäellä vanhan tuvan puoli lahon seinän. "Tule, sisko!" sanoi Maria ja parissa minuutissa ehtivät molemmat katon suojaan.

Miksipä olikaan Antonia äsken niin halveksivasti puhunut vanhasta tuvasta? Huisikin haiskin siinä kyllä kaikki oli ja Albanoon verraten oli paljokin muistuttamisen aihetta; mutta rajuilmaa vastaan siinä oli hyvä suoja, ja jos vain ei tunkeutunut aivan lähelle nurkkia, joihin sade tippui rikkinäisestä katosta, oli siinä kyllin hyvä ja turvallinen istua.

"Tässähän meillä on hyvä kuin palatsissa", sanoi nauraen Maria, joka aina tyytyi vähään. "Katsos, tonttu on odottanut vieraita. Mitäpä muuta varten se olisi levitellyt tuoreita lehtiä lattialle ja pannut tuoreita, tuoksuvia heiniä vuoteihin? Nyt satakoon ja iskeköön tulta kuinka hyvänsä; tupa on kyllä kestänyt monta sadetta aikoinaan."

"Täällä on ollut tänään kalastajia ennen meitä", huomautti Antonia, "ja saattavatpa he nytkin palata minä hetkenä hyvänsä. Ovathan ne jättäneet rautapannun tuohon liedelle, ja tuollahan näkyy ahvenen paitakin."

"Ah, jospa olisi vähä tulta kuivata vaatteitamme!"

"Katsotaanpas! Kyllä tässä vielä hehkuu hiiliä tuhkassa."

"Puhu, Antonia, puuh! Vielä kerran, puuh! No, nyt se jo syttyi, ja lastut palavat aika hyvästi, Tässä on kuivia lepän risuja; niistähän saamme kunnan valkean: Vielä yksi risu... kas niin; johan sanoin, että me olemme tässä kuin palatsissa."

Puhellessaan ja sisartansa rohkaistessaan oli Maria todellakin saanut kirkkaasti palavan tulen tehdyksi. Vanhat risut räiskivät ja säkenöivät ja hetkisen kuluttua olivat molempien tyttöjen vaatteet melkein kuivat. He olisivat nyt mielellään lähteneet umpimähkään tavoittelemaan kotia kohti, mutta satoi vielä rankasti, niin että oli mahdoton semmoiseen säähän mennä korkeaan heinikkoon hapuilemaan.

Tyttöjen täytyi siis odottaa ja odottelijasta tuntuu aika pitkältä. He ryhtyivät tarkemmin tutkimaan tupaa; kukapa voi tietää, mitä siitä ehkä vielä löytyi?

Antonialöysi vanhasta savustuneesta ja tomuisesta seinästä monta sekä hellää että naurettavaa

värsyä, jotka hän saneli hullunkurisen juhlallisesti. Yksi oli näin:

"Namusias syö, sä ihanaisin!
Varjonas jos luonas olla saisin!"

Ja sen alle oli joku koiranhammas kirjoittanut:

"Olis oikein, jos sua tukistaisin."

Toinen oli tämmöinen:

"Arkaadiassa tuolla
Oon käynyt minäkin.
En enää viihdy siellä,
Palaan jo takaisin."

"Ah, miten hellää ja liikuttavaa!" huudahti Antonia. "Mutta tässä on vielä tunteikkaampi värsy:

"Hyvästi, armahain!
Jos kuinka kävis mulle,
Beata Sofie, mä sulle,
Niin sulle elän vain!"

"Beate Sofie, sehän on mummon nimi!" kummasteli Maria.

"Kyllähän monen muunkin nimi on saattanut olla Beate Sofie kuin ainoastaan mummon", vastasi Antonia ja saneli vain seinistä. Mutta viimein tuli niin hämärä, ett'ei hän enää nähnyt, ja silloin molemmat sisarukset istuutuivat yhdessä lieden luo.

"Tiedätkö mitä?" huokasi Maria.

"Mitä sitte?" kysyi Antonia.

"Meidän täytyy jäädä tänne yöksi. Kun noin yhä näkyy satavan ja iskevän tulta, emme me voi lähteä ulos eksymään yöksi metsään."

"Niin kyllä!" huokasi Antonia. "Mutta minulla on nälkä."

"Siihen minä keinon keksin", vastasi Maria (joka muuten aina keksi keinoja). "Minä olen lukenut jostakin kirjasta, että arabialaiset aavikoillansa usein syövät illalliseksi vain kourallisen keitettyjä riisejä."

"Vitsa-riisiäkö vai mistä sinä aiot keittää?" ivaili Antonia.

"Maltahan, niin saat nähdä!" Ja Maria otti hameensa taskusta riisirynejä, joita hän mielellään söi kuiviltaan, niinkuin tytöillä on tapana, kunnes aikaihmisinä unhottavat lasten tavat. Sitte pyyhki hän pannun hyvin puhtaaksi, pani sen ulos sateesen, sai kokoon vähän vettä ja pani riisiryynit kiehumaan. Hetkisen kuluttua olivat ne kypset, ja kun päälle puserrettiin vähän mesimarjan mehua, maistuivat ne oikein hyviltä.

"No, sinä kaikkia keksit, sinä!" sanoi Antonia.

Syötyään etsivät tytöt puhtaimman vuoteen, jossa oli aivan kuivia heiniä, ja laskeutuivat levolle, koetettuaan ensin sulkea ovea niin hyvin, kuin taisivat. Kohta nukkuikin Antonia.

Mutta Marian silmiin ei uni tullut. Hän ajatteli, miten nyt vanhemmat olivat levottomat, kun ei heitä kuulunut iltasilla kotiin; hän muisteli vanhaa mummoa, Beate Sofielle kirjoitettua värsyä ja kenties mitä kaikkea, joka johtuu nuorelle tytölle mieleen, milloin ei uni ota tullakseen. Hän koetteli kaikki keinot, kuin tiesi, houkutellakseen unta silmiin, hän ajatteli ikävimpiä asioita, kuin osasi, ajatteli vanhaa, nuuskaavaa sotaneuvosta, joka aina tahtoi suudella häntä hampaattomalla suullaan, hän luki kolmeensataan kolmeenkymmeneen kolmeen; mutta ei mistään tullut apua.

Viimein hän kääntyi toiselle kyljelleen. Silloin silmät sattuivat pimeään vastapäiseen nurkkaan. Siinä paistoi kuin tulikipinä, vaan kuitenkin oli valo valkeampi ja kalvakampi kuin tulen valo. "Mikä se oli? Olenkohan todellakin saattanut sinne tulisen hiilen liedestä?" ajatteli hän.

Hänen piti nousta katsomaan. Hän meni nurkkaan. Ei, ei se tulta ollut, vaan jotakin muuta; vanha, laho puu se loisti pimeässä. Maria katseli sitä vähän aikaa mielihyvällä. Vaan silloin huomasi hän toisen pienen kohdan seinässä, joka myöskin loisti, vaikka vielä vaalakammin. Se on myöskin lahoa puuta, ajatteli hän ja koetti kädellään. Mutta ei, se oli pieni sormus, pistetty syvälle seinän rakoon. Vaivalla sai

hän sen pois ja näki, vaikka pimeässäkin, valon tulevan pienestä timantista, joka oli kiinnitetty sormuksen kantaan. Mikä löytö! Ja miten Marian kärsivällisyyttä kiusasi, kun ei nyt heti saanut katsella sormusta tarkemmin. Hän pani sen sormeensa ja palasi vuoteelle. Nyt ei hänen enää tarvinnut kauan odotella unta.

Olettehan varmaankin kuulleet höyhensaarista? Siellä oli Maria kuin kotonaan, niinkuin kaikki hyvät lapset, ja kultaiset unet lentelivät taivaan sinisillä siivillään hänen vuoteensa ympärillä. Ne ottivat häntä kädestä ja veivät seitsemänkymmentä vuotta taemmaksi ajassa. Hän näki mummon seitsemäntoista vuoden ikäisenä, niin iloisena ja hymyilevänä, niin hellänä ja kauniina kuin Maria itse. Hän istuu tässä samassa vanhassa tuvassa, jossa Maria nyt makaa; mutta tupakin on silloin uusi ja valkoinen ja siisti! Seitsentoista-vuotisen mummon vieressä istuu kahdenkymmenen ikäinen nuorukainen merimiehen puvussa. He puhdistavat marjoja, he katselevat toinen toistaan. Miten kirkkaat, ystävälliset silmät! Olivatko ne mummon silmät? Niin, ne samat ne olivat, mutta seitsemänkymmentä vuotta sitte! Silloin kaunis, valkotukkainen poika ottaa hänen kätensä ja suutelee sitä, juoksee ulos ja purjehtii laivalla pois merelle. Ja miten vanha mummo itkee... (aina minä sanon vanha mummo; vastahan hän oli seitsemäntoista vuoden ijässä!)... Miten hän itkee, se kaunis, suloinen, nuori tyttö! Hänen sisaruksensa tulevat tupaan, korit täynnä marjoja. He asettuvat vanhan mum... rakkaan nuoren sisaren ympärille, he tanssittavat häntä, tahtovat lohduttaa ja ilahuttaa häntä, mutta hän itkee vain ja katselee tuota sinimeren kirkasta, pohjoiseen katoavaa reunaa!

Maria heräsi ja katsoi ympärilleen. Poissa oli nuori, itkevä tyttö; poissa oli myöskin poika ja kaunis tupa. Kotona Albanossa istui vanha mummo 90 vuoden ikäisenä ja sokeana, ja Maria makasi rappeutuneessa, harmaassa tuvassa, joka oli kokoon luhistumaisillaan. Marian sydämessä tuntui niin kummalliselta.

Kuitenkin vaipui hän uudestaan ystävällisten unien syliin, ja nyt ne veivät häntä seitsemänkymmentä vuotta eteenpäin ajassa. Mitä hän nyt näkee? Onko tämä sama saari? Miten toisennäköinen hän itse on ja samalla kuitenkin miten samannäköinen! Poissa on vanha tupa, niin ett'ei ole merkkiäkään jäljellä, eikä kukaan ihminen sitä tiedä edes olleenkaan; Maria vain yksin tietää sen. Siinä paikassa, jossa tupa oli ja jossa huvilat olivat, ja yli koko sen ennen niin vehreän saaren ulottuu nyt katuja, toreja ja korkeita taloja; vaunuja vierii, ihmisiä hyörii, siinä on elämää, melua ja liikettä, kaupunki on muutettu tänne entisestä paikastaan manterelta, ja sen muuton jälkeen on se kasvanut neljä kertaa suuremmaksi, väkirikkaaksi ja vauraaksi... Ah, mutta missä nyt ovat kauniit mesimarjat ja suloinen lintujen laulu, joka ennen soi metsien yksinäisessä hiljaisuudessa? Ne ovat paenneet melua, linnut eivät viihdy kauneissa puutarhoissa, joita on istuteltu kaikkialle pitkin rantoja. Kas, tuossa tulee hyvin vanha mummo, ympärillä lastenlasten lapsia. Hänen toinen jalkansa on rampa, hän ei enää jaksa astua, häntä kannetaan tuolissa; hän on kuuro, niin ett'ei kuule mitään, mutta sokea hän ei ole, niinkuin vanha mummo. Hän näyttää vanhuudessaan niin hyvältä ja rakastettavalta: sanokaas, kuka hän on. Maria näkee hänet unissaan, katselee häntä tarkkaan, mielistyy häneen ja suutelee hänen kättänsä, vaan ei tunne häntä. Silloin kuiskaa joku ääni hänelle korvaan: sinä itsehän se oletkin, Maria, yhdeksänkymmenen ijässä! Maria säpsähtää unissaan, tuntuu taaskin niin kummalliselta hänen sydämissään; hän itkisi sekä surusta että rakkaudesta mutta ei osaa. Hän tuntee olevansa niin vanha, hänhän onkin tuo rampa ja kuuro 90 vuoden ikäinen mummo, joka istuu tuossa kantotuolissa. Hän katsoo kauas, hyvin kauas taapäin! Hän katselee nyt sitä paikkaa, jossa ennen oli vanha tupa, vaan jossa nyt on pieni huvihuone, ikkunoissa vaaleanpunaiset silkkiverhot ja pieni viiri katolla. Hän sanoo lastensa lasten lapsille: Voitteko uskoa, että tässä ennen muinoin oli vanha, rappeutunut tupa, joka tiesi kertoa niin monia vanhoja muistoja? Sata neljäkymmentä vuotta sitte seisoj tässä samassa paikassa minun äitini äiti ja otti jäähyväiset iloiselta pojalta, joka purjehti pois merelle eikä koskaan palannut. Ja seitsemänkymmentä vuotta sitte, kun minä vielä olin nuori ja lapsellinen, eksyimme minä ja sisareni Antonia metsään. Me olimme yötä vanhassa tuvassa ja minä löysin sieltä sormuksen; silloin minä olin seitsentoista-vuotinen! Ja nuori tyttö, joka seisoj lähinnä nuorta ja kaunista Mariaa... no, mitä sanonkaan? sitä yhdeksänkymmenen ikäistä, kuihtunutta, rampaa ja kuuroa mummoa!... nuori tyttö katsahti kummastuen kantotuolissa istuvaan vanhukseen ja sanoi luonnollisessa viattomuudessaan: oletko todella, mummo, ollut seitsemäntoista vanhana?

Silloin taaskin niin ahdisti Marian sydäntä, hän näki sumua laskeutuvan punaisilla silkkikartiineilla ja kattoviirillä koristetun huvihuoneen ympärille, se himmensi kaikki esineet, mummonkin kantotuolinensa ja lapset, jotka iloiten leikkivät hänen ympärillään. Ja Maria samassa heräsi ja tuns lämpimiä kyyneliä poskillansa. Säikähtäen hypähti hän ylös. Oliko hän todellakin niin vanha ja kuihtunut, kuin juuri äsken oli nähnyt itsensä kantotuolissa? Ah ei, hän oli yhtä nuori, yhtä keveä jalalta kuin ennenkin; hänen poskensa olivat hienot, lämpöiset, pehmeät ja punakat, hän katsoi käsiänsä, ne olivat valkoiset ja pehmeät kuin ennenkin! Niin, hän oli vieläkin seitsemäntoista ijässä, ja kaikki, jonka hän oli nähnyt ja joka oli niin kummallisesti liikuttanut hänen sydäntänsä ja saanut hänet oikein itkemään, se kaikki oli vain unta!

Oliko se todella kaikki unta?

Oli, sillä nyt paistoi aurinko niin kirkkaasti vanhan, harmaan tuvan rikkinäisistä ruuduista; ukkonen ja sade olivat lakanneet, ja suloista tuoksua tuli vehreästä metsästä.

Maria pyyhkäsi otsaansa kädellään. Unta se oli, sanoi hän hiljaa itsekseen; mutta millaista unta!

Antonia vielä nukkui. Maria herätti hänet suutelolla, ja he käärivät ylös helmansa, sillä ruoho oli vielä märkä, ja sanoivat tuvalle jäähyväiset. Mutta eivätpä he kauas ehtineet, kun jo lähellä rantaa näkivät veneen; heidän huolestunut isänsä itse oli soutanut heitä etsimään. Vajaassa tunnissa he nyt ehtivät kotiin Albanoon.

Antoniolla oli paljo kertomista kotiin päästyä, ukkosesta, vanhasta roskaisesta tuvasta ja hullunkurisista värsyistä, joita oli tuvan seinissä. Mutta Maria meni heti vanhan mummon luo, syleili häntä, suuteli hänen ryppyisiä käsiään ja hyväili häntä kaikin tavoin. Hän ei voinut unhottaa untansa, hän ajatteli: minun kaltaiseni on mummokin ollut, ja mummon näköiseksi minäkin tulen! Ja samalla hän ajatteli kaunista merimiestä, joka purjehti pois ainiaaksi, ja hän ajatteli, vaan en huoli sanoa, ketä, ja miten ihmeellistä onkaan muistella seitsemänkymmenen ijässä häntä ja kaikkia näitä suloisia nuoruuden päiviä, jotka hän nyt leikin iloissa on kuluttanut. Silloin nousivat kyynelkäärä Marialle silmiin; ainahan ne olivatkin väjymässä, milloin hän vain oli suruinen tai hyvin iloinen, se hyvä, hellä Maria.

"Mummo", sanoi hän, "minä olin vanhassa tuvassa! Siellä oli seinässä sinun nimesi, ja koko yön minä unissani näin sinusta kummallisimpia asioita."

Mutta vanhus ei kuullut; hän vain piti kiinni Marian kättä ja tunnusteli tarkkaan timanttisormusta, joka oli nimettömässä sormessa. "Sormus, sormus!" sanoi hän vapisevalla äänellä. "Mistä sait sormuksen?"

"Vanhasta tuvasta minä sen löysin, syvältä seinän raosta."

"Sama sormus se on!" virkkoi mummo, kumartui, suuteli sitä ja painoi sen kuivettuneeseen sormeensa. "Kiitos, pikku Maija, ihan sama se on, ihan sama! Minä etsin sitä eilen, etsin koko päivän enkä löytänyt. Mutta nyt minä sen sain."

"Eilenkö, mummo? Eilenkö."

"Eikö se ollut eilen? Ei, sinä olet oikeassa, johan siitä on monta viikkoa. Silloin, kun hän purjehti pois."

"Sekö nuori, kaunis merimies, jolla oli yllä sininen mekko?"

"Niin, juuri hän. Tunnetko sinä siis hänet?"

"Hänetkö, joka puhdisteli sinun kanssasi marjoja vanhassa tuvassa ja sitte purjehti pois merille?"

"Hänet juuri. Sinä et ehkä tiedä, että me hyvin rakastimme toisiamme. Me olimme rakastaneet toisiamme aina pienestä asti; hän oli vain kolme vuotta vanhempi. Hän oli minulle kuin veli, mutta hän rakasti minua enemmän kuin sisartansa. Lähtiessään pois muutama viikko sitte, sanoi hän minulle: Beate Sofie, sinä et rakasta minua, niinkuin minä sinua; minä nyt lähden merille enkä ehkä koskaan palaan. Mutta tähän tupaan minä kätkin sormuksen, jonka näit eilen; etsi se, sinä saat sen? Kun sormus on kädessäsi, silloin tiedät, että minä kohta palaan luoksesi; mutta jos et sitä löydä, niin emme koskaan enää näe toisiamme."

"Etsitkö sinä, mummo, sormusta?"

"Etsinkö? Yöt päivät, päivät ja yöt, mutta en löytänyt. Minä etsin sitä joka kesä, eikä hän koskaan palannut. Sanopas, pikku Maija, onko siitä kauankin, kun hän purjehti pois. Ehkä jo monta kuukautta?"

"Ah, mummo, siitä on kulunut seitsemänkymmentä vuotta!"

"Seitsemänkymmentä vuotta! Lapsi, sinä olet oikeassa, minä en tullut ajatelleeksi. Se päivä on minusta niinkuin eilen; kaikki, mitä on välillä, on juossut ohitseni kuin virta, ja minä olen jäänyt yksin rannalle. Sanopas, mitä on kirjoitettuna sormuksen sisäpuolella?"

"1772. Minä palaan luoksesi."

"Hän palaa luokseni! Niin, nyt minä tiedän, että hän tulee, mutta ei hän minun luokseni, vaan minä hänen luoksansa. Hän on nyt niissä valoisissa saleissa, joissa ei ole mitään eroa enää. Sinne minäkin kohta joudun. Silloin hän tulee minun luokseni!"

"Ei mummo, et sinä saa kuolla pois meiltä!"

"Älä sure, pikku. Maija! Pitkällä päivällä on ehtoonsa niinkuin lyhyelläkin. Mutta samapa se, onko päivä ollut lyhyt vai pitkä, kunhan vain joka hetki on vienyt meidät lähemmäksi Jumalan valtakuntaa. Silloin otetaan ilta vastaan ilolla ja lepo rauhallisella mielellä, ja ijankaikkinen aamu valkenee autuaana entisyyden yön jälkeen."

Niin puhui vanha mummo niin taivaallisella luottamuksella, kuin ainoastaan sillä on, joka on saanut paljon kokea, vaan joka kuitenkin on pitänyt uskonsa loppuun asti. Kun seuraava kesä tuli, kasvoi hento, lapsellinen ruoho jo hänen haudallansa. Mutta Antonia ja Maria purjehtivat vanhempinensa saareen, ja se tapahtui samaan aikaan elokuussa. "Lähtekäämme, sisko", sanoi Maria, "katsomaan, vieläkö vanha tupa on pystyssä!" "Mennään vain", sanoi Antonia, "mutta nyt panemme tien tarkkaan merkkiin, ett'emme eksy." Ja he läksivät.

Kun he saapuivat kauniille mäelle järven rannalle, ei vanhaa tupaa ollutkaan enää siellä. Se oli kukistunut viime syksyn marraskuun myrskyillä ja osa hirsistä oli vedetty pois, vaan lahoimmat olivat jäljellä ynnä suuri harmaakivinen uuni, jossa tytöt olivat keittäneet riisiryynejä. Ainoastaan hyttyset yhä vielä tanssivat kuin ennenkin tuvan raunioilla ja laskeutuva aurinko levitti lempeitä kultasäteitänsä entisten muistojen autioon asuntoon.

"Mitä nyt!" huudahti Antonia. "Kotitonttu on koditonna, sen linna on kukistunut, ja nyt se ehkä muuttaa kotinsa Albanoon!"

Maria ei tuota kuullut. Hän katseli tuvan jäännöksiä, joita aurinko kultasi, katseli tulevaisuutta ja sanoi hiljaa itsekseen: "Seitsemänkymmenen vuoden kuluttua on tässä suuri kaupunki laivoineen ja tehtaineen ja tässä samassa paikassa pieni huvihuone, ikkunoissa vaaleanpunaiset silkkiverhot ja katolla viiri. Silloin ei kukaan enää muista tässä olleenkaan vanhaa tupaa, jossa hyviä, iloisia ihmisiä on asunut. Eräs vanha mummo sen vain muistaa."

"Tule, Maria!" huusi Antonia. "Täällä on kauneimpia ja punaisimpia mesimarjoja. Katsos, miten ne kiiltävät! Tunne, miten ne tuoksuvat! Ah, en minä tiedä mitään ihanampaa maan päällä kuin oikein suuret, kirkkaat tummanpunaiset mesimarjat. Eikö niin?"

"Niin, niin, poimikaamme niitä!" sanoi Maria hymyillen. Ja siihen lapsuuden raittiisen, suloiseen, viattoman hymyyn haihtuivat sekä entisyys että tulevaisuus.

PÄIVÄNSÄDE MARRASKUUSSA.

Muurahaiset tekivät työtä täydessä puuhassa. Paljo heillä olikin tekemistä. Ensiksikin piti heidän muurata kammarinsa muurahaiskeossa oikein tarkoiksi ja lämpimiksi talven varalle. Sitte piti heidän vielä tarkastaa kaikki ruokahuoneet ja katsoa, oliko kyllicki muonaa viideksi tai kuudeksi vankeuskuukaudeksi. Olipa vielä linnoitettava kekokaupungin portitkin vihollisten hyökkäystä vastaan. Sitte oli laistavat muurahaisten tiet ja toimitettava pois kaikki kuivaneet havut, ja viimeisenä työnä oli kiipeäminen lähimpään puuhun pitämään vaaria maailman menosta ja töllestelemään pilviä, olikohan talvi jo hetikin tulossa.

Mutta kaiken tämän lisäksi oli muurahaisilla vielä sittekin yksi vaivaloinen ja surullinen työ; heidän piti kaivaa hauta suurelle emovainajallensa Luonnolle, ja siinä työssä olivat kaikki maan pikku elukat, kaikki tyyni eli 94 kvintiljoonaa, 18 kvadriljoonaa, 400,000 triljoonaa, 888,000 miljoonaa 954,367. Kirjoitapas se luku; niin monta niitä sanottiin olevan, vaan minä en tiedä niin tarkkaan; ehkäpä niitä oli 954,368.

Jo oli hallanhärmää maassa, seitsemäntuhatta miljoonaa helmeä, eikä kukaan niitä koonnut. Kaikki kuihtuneet ruohonkorret ja kaikki lehdettömät puut olivat jo syvässä surupuvussa; mutta honkain ja kuusten, jotka aina pitivät tummanvehreätä turkkia, ei tarvinnut tehdä muuta kuin harjata pois sammal päällyksestä. Tuulet, nuo ilman tyttäret, istuivat pilvissä ja karttasivat lumivillaa käärinliinoiksi; jäätyvät aallot lauloivat surullisia lauluja rannalla, kunnes nukkuivat pois jääpeitteen alle, ja pikku linnut, joita vielä oli jäljellä muuttoajan jälkeen, harjoittivat pientä viatonta surumessua honkain iltahuminan säestykseen. Kaikki oli niin kolkkoa, niin pimeätä, niin syvällisen surullista.

Mutta silloin pilkisti pilven raosta yksi päivänsäde.

Yksi päivänsäde, oikeaa taivaista kultaa, paistoi mustasta lumipilvestä hallanhärmän helmille, lakastuneelle ruoholle, elottomille puille, jylhille hongille, utteroille muurahaisille ja kaikille 94

kvintiljoonalle pikku elukalle — jopa unohtui, miten monta niitä olikaan — ja yht'äkkiä muuttui kaikki tyyni.

"Mitä tämä on?" sanoi huuhkaja, joka istui viiritangon nenässä ja harjoitteli alinta ääntä lauluun, joka alkaa näin: "Syksy on tullut ja myrskyelee." Ja käreä ääni hänellä oli, mutta tyydyttiin siihenkin nyt, kun laululinnut jo olivat poissa. "Mitä tämä on? Minä hämmennyn, minä laulan väärin, minä en näe ainoatakaan nuottia, kun päivä noin paistaa ihan vasten silmiä."

"Ei tämä käy päinsä", huokailivat muurahaiset, jotka juuri äsken olivat suurella vaivalla siistineet hallanhärmän kauneiksi helminauhoiksi ruohonkorsille, että näyttäisivät surukauluksilta, ja nyt alkoivat kaikki helmet sulaa; "ei tämä käy mitenkään päinsä, siitä tulee vain likaa ja rapaa. Eikö ole mitään päivänvarjoa, joka ulottuisi pohjoisesta etelään?"

Heinäsiirikka oli koko kesän positiivia vinguttanut eikä ollut huolinut minkään työn teosta. Sentähden se nyt makasi näljämästä puoli kuolleena lakastuneen haavanlehden alla, mutta virkistyi päivänvälisestä ja luuli jo kesän palanneen. Ja hän alkoi heti vääntää positiiviansa, niin että haavanlehti hypähteli, mutta samalla hän väännälsikin kätensä ja jalkansa poikki, sillä ne eivät enää olleet oikein kunnolla koossa, ja siihen se hupii loppui.

Sen kaiken näki päivänvälisestä pilkistäessään mustan ja paksun syyspilven raosta. Mutta väräjävyillä siivillä liiteli se alaspäin läpinäkyvän ilman halki, etsien jotakuta lohduttaakseen ja ilahuttaakseen maan päällä.

Päivänvälisestä tuli jäätyneelle lammikolle ja välkkyi kirkkaassa syysjäädessä. "Onko täällä ketään surevaista?" kysyi hän. "Ei", vastasivat koulupojat, tehden jäähän kauneimpia piirtoja äsken teroitetuilla luistimillaan sekä nauraen ja riemuiten, ja koulutyöt seisovat rannalla, koetellen vuorottain kummallakin jalalla, kestikö jää. Se oli niin erinomaisen hauskaa.

Päivänvälisestä lensi edelleen ja tuli lehdettömään koivikkoon. "Onko täällä ketään surevaista?" "Ei", sanoi koivu, "mitäpä minä surisin? Tiedänhän minä viheriöiväni vielä ihanammin uudestaan, kun kerran tulee kevät."

Edelleen lensi päivänvälisestä ja saapui köyhään tölliin, jossa vanhemmat ja lapset antoivat viimeisestään leipäpalastaan toisille, jotka olivat heitä köyhemmät. "Onko täällä ketään surevaista?" "Ei", sanoivat ne köyhät ihmiset, "mitäpä me surisimme. Tiedämmehän, että Jumala laupeudessaan pitää huolen kaikista lapsistansa, ja me jätämme siis kaikki huolemme Hänelle."

Päivänvälisestä lensi laivalle, joka ankarasti taisteli myrskyssä. "Onko täällä ketään surevaista?" "Ei", sanoi vanha merimies, "mitäpä me surisimme. Jumalahan laivamme ohjaa satamaan; sentähden me pelkäämättä teemme työtä kaikissa vaaroissa."

Päivänvälisestä lensi edelleen ja tuli sairaavuoteelle. "Onko täällä ketään surevaista?" "Ei", sanoi sairas, "mitäpä minä surisin. Jumala on minun terveyteni ja Hän tietää paraiten, mikä meille on hyödyllistä. Niinpä on yksin tuskakin minun iloni, sillä minulle ei tapahdu mitään ilman Jumalan tahtoa, ja Hänen tahtonsa on aina paras."

Vielä kerran lensi päivänvälisestä ja saapui hautausmaalle. Siellä istui äiti itkien kuollutta lastansa, "Onko täällä ketään surevaista?" "Ei", sanoi itkevä äiti, "mitäpä minä surisin, sillä kohtahan näen jälleen lapseni tai kun itken, hyvä päivänvälisestä, niin itken ilosta, että Jumala niin aikaisin otti rakkaan lapseni ijankaikkiseen iloonsa."

Ja päivänvälisestä kummasteli, ett'ei löytänyt yhtään surua maan päällä. Vaan eipä se hyvä säde ollut vielä nähnyt kaikkea.

Vähän ajan kuluttua paistoi se sisään eräästä ikkunasta, ja siinä seisoi pieni tyttö kukkaruukun luona. "Onko täällä ketään surevaista?" "On", sanoi tyttö, "tässä on yksi. Minä suren myrtinoksaani, jonka istutin onnelleni, ja nyt se kuihtuu pois syksyn pimeässä." "Eikö muuta, kyllä minä sinut siitä lohdutan", sanoi päivänvälisestä. Ja se paistoi niin lämpimästi myrtintaimelle, että se virkosi uuteen elämään, ja poissa oli suru ikkunasta, poissa lapsen sydämmestä.

Vielä lensi päivänvälisestä ja paistoi vankihuoneeseen. "Onko täällä ketään surevaista?" "On", vastasi vangittu rosvo, joka istui siellä raudoissa, odotellen tuomiotansa. "Enkö minä surisi, joka olen pahantekijä ja vanki, jonka Jumala ja ihmiset ovat hyljänneet, jolla ei ole yhtään toivoa eikä armoa." "Katsos tähän", sanoi päivänvälisestä ja paistoi samassa raamatun lehdelle, josta oli auki se kohta, jossa Vapahtaja lupaa armoa ja anteeksiantoa ristissä riippuvalla ryövärille. Ja suru poistui vankeudesta, poistui toivottoman sydämmestä.

Päivänvälisestä lensi vielä kerran ja saapui vanhan Niku Remusen luo, joka seisoi käsiänsä väännellen

pauhaavan virran rannalla. "Onko täällä ketään surevaista?" "On", sanoi Niku. "Mitä sinä suret?" "Minä suren lapsuuttani, jolloin olin kiittämätön ja tottelematon vanhemmilleni, ja he ovat jo ammuin kuolleet. Minä suren nuoruuttani, jonka kulutin laiskuudessa ja vallattomuudessa, ja nyt olen jo vanha. Minä suren koko elämäni, josta ei koskaan ole ollut kellekään mitään hyötyä eikä iloa, sillä minä en ole koskaan ajatellut muuta kuin omaa huviani. Sentähden minä nyt syöksyn tuohon kuohuvaan virtaan."

"Maltahan", sanoi päiväsäde. "Seuraa minua, niin minä näytän sinulle tien sinne, jossa vielä voit tehdä jotakin hyvää maailmassa." Ja päiväsäde liiteli edeltä mätästen ja kuivaneen ruohon yli, ja Niku Remunen seurasi, kunnes yhdessä saapuivat lammikolle, jonne koululapset olivat luvatta pujahtaneet työpäivänä. "Kas tässä", sanoi säde, "käy tuohon istumaan ja kerro lapsille, mitenkä on, kun koko ikänsä ajattelee vain omaa huviansa." Ja Niku Remunen ryhtyi kertomaan, ja pojat ja tytöt istuutuivat kuulemaan, ja päiväsäde katsoi heitä suoraan silmiin, niinkuin ijankaikkisen valon väläys. Ja vanha Niku Remunen tuli taas iloiseksi, että hän vielä osasi toimittaa jotakin hyvää, ja ymmärtäväiset lapset tulivat vakaviksi, mutta ei se vahingoksi ollut, se oli iloinen vakavuus, sillä siitä kasvoi totinen ilo.

Nyt oli päiväsäde lentänyt jo kylkiksi sinä päivänä ja silmänräpäyksessä se palasi 14 miljoonaa peninkulmaa takaisin aurinkoon. Syyspilvi tuli ja laski rullakartiininsa maan yli, mutta säde istui vielä tähystelemässä auringon reunalla pilkistääkseen joka raosta, kuin vain huomasi tuossa rullakartiinissa. Kauanpa viipyi, ennenkuin rako ilmestyi, mutta hetipä siitä sädekin pujahti ja paistoi silloin valkoiselle lumelle. Vielä se kuitenkin muisti hauskaa retkeilyänsä marraskuussa; silloin se oli ilahuttanut niin monta sydäntä, ja se on aina iloinen muisto pitkiksi ajoiksi.

TELMYRI.

Lassi oli kuusivuotinen ja ulottui Hildalle melkein nenään asti. Ja Hilda oli kymmenvuotinen ja luuli oikein hyvin sopivansa Lassille tätiksi. Molemmat kiistelivät päivät päästänsä ja tuskin tiesivät ollenkaan, miten suuresti rakastivat toisiaan. Mutta sen kyllä huomasivat, milloin olivat erossa, kun Hilda oli poissa koulussa, oli Lassilla sanomattoman ikävä ja hän silloin teki vallattomuutta toisensa perästä. Ja kun Lassi oli isän kanssa käymässä Forssan tehtaalla, oli Hilda koko ajan neuvoton eikä tiennyt, mitä hänen piti tehdä, kun Lassi oli poissa. Hilda päätti kerran ruveta pitämään päiväkirjaa Lassin vallattomuuksista, ja se kiitettävä tarkoitus hänellä, oli mielessä, että saattoihan jossakin sopivassa tilaisuudessa lukea hänelle sen kauniin luettelon. Hän ajatteli siitä tulevan Lassille hyvän rangaistuksen, niin että saisi oikein hävetä tyhmyksiänsä.

Pilvisenä päivänä ennen joulua, kun Hildalla jo oli lupa koulusta ja Lassi telmi tavallista enemmän, sanoi Hilda hänelle. "Lassi, tules tänne!"

Lassi istui nurkassa sovittelemassa paikoilleen puuhevosensa toista takajalkaa, jonka oli äsken ajanut poikki, kun ei muka hevonen kyllin vikkellästi vetänyt kuormaa. Hän oli suutuksissaan eikä ollut siis kuulevinaanakaan.

"Tules tänne, niin minä luen sinulle jotakin", sanoi Hilda vähän veitikkamaisesti, sillä hän oli juuri ottanut käteensä sen merkillisen päiväkirjan.

Lassi tuli. Hän piti paljon saduista niinkuin kaikki muutkin ja luuli ehkä Hildan aikovan lukea ritari Siniparrasta tai muusta semmoisesta.

"Käyhän tuohon pallille istumaan ja ole vaiti ja hiljaa, niin saat kuulla rosvopäällikkö Telmyri Mellastelijan urhotyöt ja seikkailut."

Lassi istuutui siivosti ja Hilda alotti esipuheen:

Oli kerran rosvopäällikkö Telmyri ja niin edespäin. Hänellä oli kelpo kummi eli ristiäiti, ja koska hän teki niin paljon vehkeitä tässä maailmassa, täytyi hänen kumminsa tehdä kirja ja kirjoittaa siihen kaikki, mitä Telmyri teki. Sen kirjan päätti kummi sitte painattaa Porvoossa, että kaikki ihmiset saisivat tietää, miten häjy ja ymmärtämätön Telmyri oli ollut. Nyt, näetkös, minä lainasin kummin kirjan, ennenkuin se lähetetään Porvoosen painettavaksi, ja nyt saat kuulla, mistä kaikesta Telmyri saa hävetä.

Lassi hörkisti korvansa. Hän ei ollut koskaan kuullut puhuttavan semmoisesta rosvopäälliköstä.

Hilda oli olevinaan hyvin totinen ja luki päiväkirjasta:

1 päivä tammikuuta. "Telmyri alkoi vuotensa potkimalla rikki sänkynsä, ja ylös noustuaan pani hän

toisen sukkansa pesuvatiin, nähdäkseen muka, pysyikö se veden päällä. Sitte tuli äiti sisään — sillä oli hänellä äiti — ja löi häntä märjällä sukalla. Eikö se ollut hyvin ansaittu?"

Lassi näytti kummastelevalta eikä sanonut mitään.

6 päivä tammikuuta. "Harmaa mirri makasi matolla uunin edessä. Telmyri otti mirrin, pisti sen uuniin ja pani suupellit kiinni. Tulta oli siellä ollut viimeksi eilen ja hiilet vielä hehkuivat; mirri alkoi hirveästi naukua. Isä tuli sisään — sillä Telmyrillä oli isäkin — vapautti mirrin ja käski Telmyrin ottaa käteensä hehkuvan hiilen. Telmyri aikoi juosta pois, vaan isä pani hiilen hänen käteensä ja antoi sen vähäsen polttaa. Silloin huusi Telmyri.

"Eipähän, en minä huutanut", sanoi Lassi.

"Tässä on, että Telmyri huusi."

2 päivä helmikuuta. "Pojat olivat kelkkamäessä, ja Telmyri myöskin. Silloin Telmyri hautasi lakkinsa lumeen, niin ett'ei sitä löytynyt ennenkuin seuraavana keväänä, kun kinokset sulivat. Vaan kun häneltä sillä kerralla kylmi vasen korva, pääsi hän pulasta varoituksella!"

"Kun en löytänyt lakkia."

"Kuulehan edelleen!"

20 päivä helmikuuta. Äitillä oli munia korissa, joka oli talvella vierashuoneessa, siinä kun ei kukaan asunut ja oli kohtuullisen viileä. Telmyri löysi korin vierashuoneen sohvan alta ja huviksensa nakutteli munia vastakkain, niin että sisus juoksi kaikista sohvan hienolle, vehreälle päällykselle. Siitä huvista pistettiin Telmyri ruokakaappiin, mutta sieltä hän löysi hillopurkin ja tyhjensi sen sormillansa. Sen kepposen tähden salvattiin hänet isän kammariin ja siellä hän pysyi hiljaa."

Lassi nauroi vähän hämillänsä.

"Niin, eikö se ollut kelvoton rosvopäällikkö?" jatkoi Hilda. "Kuule edelleen."

7 päivä maaliskuuta. "Telmyrillä oli myöskin sisar..."

"Nimeltä Hilda", keskeytti Lassi.

"Taisi olla Lauli. Hänellä oli hyvin kaunis ja sievä nukke, jolla oli oikea tukka ja oikeat silmät, ja sen nimi oli Helmi. Laulin ollessa koulussa otti Telmyri Helmen ja kaivoi rikki toisen silmän, nähdäkseen, mitä siinä oli sisässä. Sitte hirtti hän Helmen tukasta pellinnuoriin muka kiikkumaan. Lauli, kotiin palattuaan ja nähtyään Helmi raukan, alkoi itkeä."

Lassi punastui ja löi läntistyneiden saappaidensa kantoja lattiaan.

Hilda jatkoi: "Silloin alkoi Telmyrikin itkeä, pyysi sisareltansa anteeksi eikä ennen rauhoittunut, kuin isä laitatti tohtorilla Helmen silmän jälleen eheäksi. Oliko oikein, että hän katui?"

"Niin, mutta Helmihän parani jälleen", sanoi Lassi.

"Vahinko vain, että Telmyrillä oli niin lyhyt muisti. Viikon kuluttua, *14 päivänä maaliskuuta*, aikoi hän lähteä hiihtämään, vaan oli hukannut villahansikkaansa. Silloin löysi hän äitin hyvät valkoiset ranskalaišhansikkaat, sulloi ne kypälöihinsä ja läksi lumikinoksiin. Kun hän palasi, olivat kaikki sormet paljaana toisessa kädessä ja toinen hansikas oli hukunut. Oliko se kauniisti tehty?"

"Minun paleli käsiäni."

"Äiti torui, mutta Telmyri ei viisastunut. *1 päivänä huhtikuuta* aikoi hän säikyttää vanhaa Kaisaa. Sitä varten hän asetti kaksi tuolia päällekkäin salin oven eteen sisäpuolelle ja niiden päälle pallin ja pallille kukkaruukun. Kaisan sijaan tuli ovesta hovineuvoksen-rouva Agander ja oli vähällä pyörtyä säikäyksestä, kun tuolit romahtivat maahan ja kukkaruukku rikki räjähti. Silloin Telmyri taas pistettiin salvan taa.

20 päivänä huhtikuuta tahtoi Telmyri koettaa jousella ammutataitoansa ja ampui nuolen kyökin ikkunasta. Selvisi asiasta varoituksella.

2 päivänä toukokuuta nyhti hän purston kukolta ja siitä tuhotyöstä salvattiin hänet tunniksi kanakoppeliin."

4 päivänä sousi hän taikinakaukalolla ulos purolle, kaatoi kaukalon ja kastui korviaan myöten.

18 päivänä hän pani lakkinsa täyteen kiviä ja upotti sen puron rantaan turpoamaan tiheäksi kuin

korvo.

"22 päivänä oli äiti kylvänyt aamusilla herneitä ja iltasilla Telmyri ruoposteli hernepenkin katsoakseen, olivatko herneet jo kasvaneet. Sai vain varoituksia, ett'ei toiste olisi niin tyhmä."

"23 päivänä hän särki teekupin, survoi sen hienoksi huuhmaressa ja koetteli uskotella Kaisalle sen olevan sokuria.

"*Juhannuksena* teki Telmyri niin monta vallattomuutta, että niitä on mahdoton kaikkia luetellakaan..."

"Enpähän", sanoi Lassi. "Minä vain revin kaksi reikää mekkooni, suuremman ja pienemmän."

"Kuule vielä", jatkoi Hilda, "*6 päivänä heinäkuuta* kaivoi hän kuopan puutarhaan ja pani siihen isän sinetin, äitin sormustimen, kuusi männynkäpyä ja sammakon. Sitte täytti hän kuopan. Se oli muka aarre. Koko talo etsimään sinettiä ja sormustinta, kunnes Telmyri otettiin epäilyksen alaisena tutkittavaksi. Hän silloin tunnusti kaivaneensa maahan aarteen ja sai rangaistukseksi riittävän tukkapöllyn. Oliko se oikein?"

"Mutta minä en valehdellut", sanoi Lassi.

"Hyi! Olisiko hänen vielä pitänyt valehdella? Telmyrillä oli kuitenkin vähä pahaa omaatuntoa, sillä hän pysyi koko iltapäivän poissa naapuritalossa. Siispä hänen rangaistuksensa oli oikea. *28 päivänä heinäkuuta* hän astui puujaloilla, kompastui ja kaatui pitkäksensä keskelle gurkku-penkkiä. *30 päivänä* meni hän luvatta rantaan, työnsi veneen vesille ja läksi soutamaan. Mutta tuuli kovasti ja sankari oli joutua ulos ulapalle. Silloin hän alkoi huutaa apua."

"Kyllä minä olisin jaksanut soutaa, vaan aivot, näetkös, olivat pitkät."

"Ja soutaja oli liian lyhyt. Matti souti sinne suurella veneellä ja toi veitikan maalle. Telmyri oli rangaistu omalla peljästyksellään. Seuraavana päivänä ratsasti hän kellolehmällä, putosi ja sai reiän päähänsä."

"Olen minä ratsastanut monella hevosellakin."

"Mahdollista kyllä", jatkoi Hilda. "*11 päivänä elokuuta* yritti Telmyri ratsastamaan myöskin tallipässillä. Mutta pässi ei tuosta ollut kovinkaan mielissään, vaan ryhtyi päkkäämään. Telmyri läksi pakoon ja pässi jäljestä. Viimein molemmat joutuivat kahakkaan tallin seinän luona, ja ell'ei Kaisa olisi sattunut maitorainnan kanssa juuri tulemaan läävästä, olisi siinä tullut suuri tappio."

"Minä löin sitä, niin, minä löin sitä niin että..."

"Tässä on, että Telmyrin kyllä teki mieli lyödä pässiä, vaan todella hän vain huusi: hyvä Kaisa, tule auttamaan!"

"Niin, kun keppi katkesi!"

"No, vielä edelleen. *19 päivänä elokuuta* söi Telmyri raakoja karviaismarjoja; niin paljon, että tuli kipeäksi. *22 päivänä* hän heitti kivellä rikki myllynviirin. *29 päivänä* pani hän Helmen uimaan puroon ja *30 päivänä* putosi itse siihen. *4 päivänä syyskuuta* piirusti Telmyri hiilellä maisteri Pitkäsen muotokuvan äsken valaistuun kyökkikammarin uuniin. Siitä hän joutui salvan taakse."

"Niin, mutta minä menin ikkunasta pihalle."

"Ja sitte Telmyri salvattiin vinnikammariin, josta hänen ei tehnyt mieli hypätä ulos ikkunasta. *18 päivänä syyskuuta* oltiin puolukoita poimimassa metsässä, ja Telmyri juoksi oravan jäljestä, kunnes putosi hetteesen. Siihen jäi toinen saapas ja uudet housut turmeltuivat pilalle. *20 päivänä* oli hän perunoita kaivamassa ja löi kuokalla sääreensä. *24 päivänä* hän putosi pihlajasta.

"*4 päivänä lokakuuta* juoksenteli Telmyri likasilla saappaillaan kaikki huoneet lakkiaan etsimässä, kunnes löysi sen puulaatikosta, johon sen oli kätkenyt hiekkaa täynnä. *8 päivänä* toi hän kotiin sylin täyden nauriita jotka oli saanut joltakin pojalta, ja poika oli ne varastanut."

"En minä sitä tiennyt."

"Ei, Telmyri ei sitä tiennyt, sentähden häntä ei rangaistukaan. Mutta hänen täytyi itsensä kantaa nauriit takaisin naapuriin, josta ne oli varastettu. *16 päivänä* hän ahneudessaan maistoi aniliinipullostaa ja tuli hyvin kipeäksi. *17 päivänä* kykeni hän jo lyömään nauloja äitin messinkisiilin reikiin. Siili aivan turmeltui, ja välttääkseen saman tyhmyyden tekoa uudestaan ajoi veitikkamme *18 päivänä* puutulpan kahvipannun piippuun. *29 päivänä* hän huvikseen pisti Kaisan kehrätessä tulen pellavakuontaloon, josta ilosta hän taas sai tukkapöllyä. *3 päivänä marraskuuta* hiipi hän luvatta luistinjäälle ja veti ylös toisen

pojan, joka oli pudonnut veteen. Siitä pääsi Telmyri ensin lukon taa ja sitte sai tortun."

"Minuapa kiitettiin myöskin", sanoi Lassi ylpeästi.

"Ei hyvää tehdä tortuista eikä kiitoksista", sanoi Hilda. "Pahempaa tapahtui *4 päivänä joulukuuta*. Silloin joutui Telmyri riitaan Naapurin poikien kanssa suuresta aarteesta, jonka olivat löytäneet tallista, ja se oli kuollut hiiri. Telmyri löi kepillään Naapurin Kallelle kulmaan suuren kuhmun, ja Kalle oli häntä pienempi. Siitä piti Telmyrin pyytää anteeksi Kallelta, mutta hän ei tahtonut."

"Kalle se ensin löi minua", sanoi Lassi.

"Niin, mutta Kalle oli vasta neljän vuoden mies ja Telmyri kuuden. Hyi suurta häpeätä, lyödä niin pientä poikaa! Ja kun Telmyri ei tahtonut pyytää anteeksi, sai hän isältä vitsaa. Se oli ensi kerta koko vuodessa. Telmyrin täytyi pyytää anteeksi, mutta silloin vasta pahinta tapahtui. Hän pyysi anteeksi suullaan, vaan ei sydämmellään. Muutaman päivän kuluttua olivat pojat lumisilla, Telmyri puristi pallon hyvin kovaksi ja heitti Kallea. Pallo sattui Kallelle poskeen, ja poski turposi paksuksi. Miksi semmoista sanotaan?"

Lassi oli vaiti.

"Sitä sanotaan *kostoksi*, ja kosto on kiittämättömyyden ja petollisuuden jälkeen kaikkein ilkeintä, kuin ihmisen sydämmeen voi tulla. Kostonhaluinen ihminen on Jumalan vihollinen, ja kaikki taivaan enkelit itkevät sitä. Mitenkä voi semmoisella ihmisellä olla koskaan oikeaa iloa ja rauhaa omassatunnossaan?"

Lassi puri hammasta ja irvisti niin omituisesti, pidättääkseen kyyneliä. Vähän ajan perästä nousi hän paikaltansa ja meni pois sanomatta mitään.

Hilda tunsu kyllä veljensä, ei ollut huomaavinaan irvistystä eikä pyytänyt häntä viipymään. Puolen tunnin kuluttua palasi Lassi ilosta loistavana. "Missäs nyt kävit?" kysyi Hilda.

"Oli niin", sanoi Lassi vähän hämillänsä, "että... muistathan kelkkani, jonka sain viime vuonna joululahjaksi. Vilkki sen nimi on eikä niin sukkelaa kelkkaa ole kellään kuin Vilkki."

"Niin", sanoi Hilda, "kyllä muistan, että Vilkki on sinusta hyvä, parempi kuin Matista paras hevosemme, ja sinä aina kehut, ett'ei kellään ole niin hyvää kelkkaa."

"Nyt minä annoin Vilkin Naapurin Kallelle. Hän tuli niin iloiseksi, ett'ei osaa ajatellakaan, miten iloiseksi hän tuli!"

"Entä sinä, Lassi, etkö sinä tullut iloiseksi?"

"Kyllä; tiedäpä, Hilda, minä olen ollut niin pahoillani siitä kuolleesta hiirestä, ja minä olen ollut niin paha aina siitä asti, ja niin ikävää kun on ollut... ja kun sinä kerroit, että Jumalan enkelit itkevät, silloin tuntui minuakin itkettävän... ja minä läksin Naapurin Kallen luo, näetkös... ja nyt on kaikki hyvin, nyt olen niin sanomattoman iloinen, että nyt se vasta tulee oikein hauska joulu."

Hilda syleili Lassia ja suuteli häntä ja tanssi hänen kanssaan seitsemän kertaa ympäri lattiaa. "Arvaapas mitä?" sanoi hän. "Nyt kun Telmyrin kummitäti lähettää päiväkirjansa Porvoosen painettavaksi, pyydämme häntä kertomaan myöskin tuon kuolleen hiiren jutun. Se historia oli ruminta ja viisainta kaikesta, kuin Telmyri teki koko vuonna."

"Pyydä häntä myöskin kertomaan Laulista, sillä ell'ei Laulia olisi ollut, olisi Telmyri ollut aika vekkuli."

"No, ei se niin vaarallisen paha Telmyri sentään ole! Välistä hän kyllä mellastelee ja tekee tyhmyyksiä, vaan Jumala on kuitenkin antanut hänelle rehellisen sydämmen; kyllä hänestä mies tulee."

Ja semmoinen se oli tämä rosvopäällikkö.

NINIVE.

Oli kerran suuri kaupunki, suurimpia koko maailmassa; kolme päivänmatkaa pitkä; sen nimi oli Ninive. Se oli täynnä palatseja ja kalleuksia, ja asukkaita oli siinä lukemattoman paljo sekä mahtavia ruhtinaita ja väkeviä sotajoukkoja. Kaupungin suuret kirjastot olivat täynnä muinaisajan viisautta, ja siellä oli monta viisasta miestä ja taiteilijaa, jotka koristelivat kaikki paikat ihanimmasti. Oli siellä myöskin

hurskaita, jotka palvelivat Jumalaa, mutta jumalattomia oli enempi ja he täyttivät suuren kaupungin hulluudella eivätkä tunnustaneet Jumalaa olevankaan. Sillä he luottivat suureen voimaansa, kunniaansa ja rikkauteensa eivätkä luulleet itseänsä kenenkään voittavan taivaassa eikä maan päällä.

Silloin lähetti Jumala profeetta Joonaan saarnaamaan Ninivelle hävitystä, saman Joonaan, jonka suuri kala nieli ja sitte jälleen oksensi maalle. Joonas meni Niniveen ja sanoi kansalle: "Vielä on neljäkymmentä päivää, sitte Ninive hukkuu."

Niin Niniven kansa uskoi Jumalaan, nöyrtyi paastoon ja rukouksiin ja kääntyi pahalta tieltänsä. Ja Jumala armahti heitä ja otti pois rangaistuksen Niniveltä, niin ett'ei kaupungille mitään pahaa tapahtunut.

Joonasta suututti, ett'ei hänen ennustuksensa toteutunutkaan. Hän meni ulos kaupungista, teki itsellensä majan ja istuutui sen varjoon katselemaan, eikö kaupunki kuitenkin hukkuisi. Jumala kasvatti pensaan varjoamaan Joonaan majaa ja virvoittamaan häntä päivän paahteessa. Mutta seuraavana aamuna lähetti Jumala madon syömään pensasta, niin että se kuivi. Joonas raukesi kuumuudesta ja se häntä niin suututti, että hän toivotteli itsellensä kuolemaa.

Silloin sanoi Jumala Joonalle: "sinä säälit ja armahdat pensasta, jota et kasvattanut, joka yönä kasvoi ja yönä katosi. Eikö minun pitäisi armahtaman suurta Niniven kaupunkia, jossa on enempi kuin sata kaksikymmentä tuhatta lasta, jotka eivät tiedä erottaa, kumpi oikea ja kumpi vasen käsi on, sekä paljo eläimiäkin!"

* * * * *

Tämä tapahtui profeetta Joonaan aikana, jolloin Assyrian suuri pääkaupunki Ninive nöyrtyi ja siten säilyi Jumalan tuomiosta, Mutta sen jälkeen kasvoi Ninivessä toinen miespolvi, joka taaskin unhotti Jumalan ja täytti suuren kaupungin pahemmilla synneillä ja hulluuksilla kuin heidän esi-isänsä. Silloin lähetti Jumala profeetta Nahumin, ja Nahum sanoi Niniven kansalle:

"Hävittäjä nousee sinua vastaan ja piirittää linnasi. Katso eteesi teillä, sillä paimenesi makaavat! Sonnusta itsesi ja vahvista muurisi lujilla tilleillä! Vihollinen tulee ja hävittää viinapuusi oksat. Hänen rattaansa kimaltavat kuin tulisoitsut ja salamat, kun tiellä kilvataan ja sotaan mennään. He tulevat muureille asti; portit avataan heille virtain luota ja palatsi hajoitetaan. Ninive on kuin kalalammikko täynnä vettä; mutta sen pitää juosta pois, Siinä huudetaan: 'pysähtykää, pysähtykää!' mutta ei kukaan katso taaksensa. Ruoskat läjähtelevät, rattaat ratisevat, hevoset hirtuvat, vaunut vierivät. Vihollinen lähettää ratsujoukkoja, joiden miekat välkkyvät. Kaatuneita on läjittäin, niin että heidän ruumeihinsa langetaan. Hopeata haalitaan, kultaa ja kalleuksia ryöstetään summaton paljous. Tuli on polttava sinut ja miekka sinut surmaa, sanoo Herra; kaikki tämä tapahtuu sentähden, että olit iloinen ja suloinen synnin palveluksessa ja että olet saattanut väärälle tielle monta sukukuntaa. Nyt ei enää kuulla sinun käskyjäsi maailmassa; kaikki maat vapisevat ja kaikki lapset kalpenevat kuin saviastiat. Entiset imartelijasi sanovat: Missä on nyt niiden leijonain asunto? Ninive on hävitetty ja kansat paukuttavat käsiänsä sinun kukistuksellesi."

Semmoinen oli Nahumin uhkaava ennustus. Ninive ei häntä kuullut, ja tuomio täytettiin. Kaldajalaiset tulivat sotavoiman kanssa, valloittivat kaupungin ja hävittivät Niniven niin perinpohjin, että moneen, moneen sataan vuoteen ei kukaan tiennyt paikkaakaan, jossa se suuri kaupunki ennen oli ollut. Vasta nykyaikoina on muutamia sen peninkulmain pituisista jättiläispalatseista kaivettu sorasta näkyviin todistamaan Kaikkivaltiaan tuomioiden oikeutta. Suuria, kummallisia eläinten ja ihmisten kuvia on äskettäin saatu näkyviin Niniven raunioista ja viety Lontoon ja Pariisin kivisaleihin. Siellä ne nyt seisovat yhtä ehyinä kuin 2,500 vuotta sitte ja katsoa tuijottelevat nykyajan ihmisiä suurilla, kankeilla, kummituksen näköisillä kivisilmillään. Joonas on kuollut, Nahum on kuollut, ja Ninive on ammoin hävinnyt maan päältä. Mutta kun kaikki muut ovat vaiti, täytyy kivien puhua.

Kerran varmimman rauhan aikana keskikesällä, kun Ranska oli mahtavuutensa kukkulalla Krimin sodan jälkeen, ja kun suuri maailmankaupunki Pariisi, joka on meidän aikamme Ninive, oli ihanimmillaan ja rikkaudesta loistavimmillaan; kun kaikki oli vain kukkia ja iloa, tanssia ja peliä, kultaa ja marmoria, silkkiä ja helmiä; silloin minä yksin ajatuksissani kävelin Louvre-palatsin viileissä, hiljaisissa ja hämärissä kivisaleissa ja ihmetellen katselin Niniven muinaisajan jättiläiskuvia. Miten mahtava onkaan se valtakunta ollut, miten komea ja muhkea se kaupunki, joka ennen muinoin piti semmoisia kuvia rapuillansa ja toreillansa! Niiden kivien edessä olivat profeetat puhuneet kansalle, ja minä olin kuulevinani Nahumin sanojen hiljaa kaikuvan kivimöhkäleistä:

"Sinulla on enempi kauppiaita kuin tähtiä taivaalla; sinun ruhtinaasi ja päämiehesi ovat lukemattomat kuin heinäsiirikka-parvet, mutta kun aurinko nousee, ovat ne poissa, eikä kukaan tiedä, mihinkä he joutuvat. Paimenesi makaavat, Assurin kuningas! Nouse vartioimaan linnojesi sillä vihollinen lähestyy, ja lujat linnasi putoavat kuin kypset viikunat sen suuhun, joka niitä vain tahtoo syödä!"

Minun muistelllessani näitä sanoja kuului palatsin ulkopuolelta ilohuutojen hälinä. Voitolliset sotajoukot kulkivat pitkin katuja, voitonmerkkejä kantaen, ja meluava ihmisjoukko seurasi riemuiten ja pauhaten. "Mitä unelmia!" sanoin itsekseni. "Eikö tämä ole urhollinen Ranskanmaa ja ylpeä, iloinen Pariisi? Eivätkän toki Nahumin sanat tässä toteudu..."

Minä petyin: ne toteutuvat juuri tänä aikana ja kaiken kansan edessä, ell'ei kaikkivaltias Jumala peruuta uhkaustansa, niinkuin Joonaan päivinä. Mutta silloin pitäisi ylpeän Pariisin nöyrtyä Jumalan edessä niinkuin ennen Ninive. O, jospa se nöyrtyisi, jospa se olisi Joonaan eikä Nahumin Ninive! "Sillä", sanoo profeetta, "Herra on pitkämielinen ja suuri voimasta. Hänen tiensä on tuulessa ja pilvissä: maa vapisee, vuoret halkeavat ja kansat kauhistuvat Herran tuomioiden edessä." — O, Herra, armahda myöskin meidän aikamme Niniven monia pikku lapsia, ett'eivät he hukkuisi, vaan vaeltaisivat hyveissä ja hurskaudessa!

(Lokakuussa 1870.)

JOULUSATU.

Sä tunsit Jäykkäsen kenties?
Hän oli nuori herrasmies.
Hän uljas, rikas, ylhäinen,
Ja koti, vaimo herttainen
Ja kaksi lasta hänellä,
Ne Frits ja Alma nimeltä.
Eiks onnekas hän? Totta kai.
Ja jouluaattokin nyt sai.

Vaan jotain, jotain kuitenkin
Puutetta oli hälläkin:
Ei muistanut hän onnessaan
Turvaansa panna Jumalaan.
Ei hällä pöytävieraana
Jumalan sanaa, Kristusta
Ei taivaan enkeliäkään
Joul'yönä luona pöydän tään.

Frits, Alma myös ties sadun sen,
Mi sykkimään saa sydämmen
Niin rikkahan kuin köyhänkin:
Paikasta hyvän enkelin.
"Nyt, isä, eikö sopisi
Vieraaksi pyytää enkeli?"
Niin nauroi herra Jäykkänen:
"Kutsumme *ensi* jouluks sen."

Ja ilta oli iloinen,
Vaan entä herra Jäykkänen?
Ah, sydän vast' on ihmeinen!
Istuttiin pöydän äärehen:
Kaikk' kaunista; kuus' valon soi;
Vaan — puuro palaneena... voi!
Rypistyi otsa Jäykkäsen,
Tylysti pois hän työnsi sen.

Pyys' vaimo: "anna anteeks, oi!
Noin myöskin joskus käydä voi."
Ja lapset lausui: "isämme,
Miks suutut noin? oi, riemuitse!"
Vaan mitä virkkoi herra tää?
"Mua mielitäänkö myrkyttää?
On häpeä ja syntikin,
Jos moista ruokaa nauttisin!"

Kuink! kävi! Ensi jouluna,
Kun kuusi loisti kaikilla,
Niin yksin Jäykkänen nyt vaan
Pimeessä istui huoneessaan.
Hän rikas, terve, nuorikin,
Vaan yksinään hän kuitenkin:
Haudassa nukkui puoliso,
Lapsetkin siellä lepäs jo.

Ja suljetussa huoneessaan
Hänelle pöytä katetaan.
Oivasti kaikki laitettu,
Ei puuro pohjaan poltettu;
Vaan nyt se oli polttava,
Kun rakas käs' ei tarjoa!
Ei vaimon, lasten ääniä,
Ei kuusikaan niin vehreä.

Hän karvain mielin seisomaan
Nous' autiossa huoneessaan:
"Pois viekää kurja ruoka tää!
Se vasta pahoin myrkyttää.
Väkeni miss' on? Heistä ken
Nyt kattoi pöydän *viidelle?*
Erotan hänet paikalla:
Ei saavu mulle vieraita."

Palvelja vanha vastasi:
"Oi, herra, suokaa anteeksi!
Häpeän erhetystäni;
Mä katoin, kuten silloinki,
Kun neljä istui pöydässä;
Vaan tuota en mä ymmärrä,
Kun joku muu, en tiedä ken,
On kattanut sen viidellen."

"No, olkoon!" virkkoi herra vaan;
Niin kummaa tuns' hän tunnossaan.
Hän istui pöydän äärehen
Ja posken painoi kädellen,
Ja istuissansa alkoivat
Silmistä kyynelpisarat
Tipahtaa, kunnes itkusta
Hän oli juur'kuin sokea.

Sai sairaaks mieli ylpeä,
Pehmistyi sydän ynseä;
Hän tyytymätön olleensa
Parhaimpaan muisti riemuunsa,
Havaitsi: kaikki lopun saa,
Miss' ei ol' läsnä Jumalaa
Suomassa iki rauhaa tään
Maan lyhykäiseen elämään.

Hän kauan, kauan istui näin.
Vaan katsoessaan ylöspäin,
Kas, paikat täynnä pöydässä!
Siin' nauraa vaimo lempeä,
Pien' Alma leikkii toimessaan,
Viel' istuu Fritskin paikallaan;
Vaan viidentenä istuvi
Jumalan kaunis enkeli.

Silmäänsä hieroi kurja mies:
"Mä häijyn unen näin kenties,
Ett' omaiseni menetin;

Jumalan kiitos, heräsin!"
— Vaan kuule! ääni hellä soi,
Mi ihmisen ei olla voi;
Niin helkkyi ääni enkelin
Hopeakellon sävelin.

"Et unta nähnyt; menetit
Omaises. Vaan sä unhotit,
Ett' *täksi* jouluks enkelin
Sä pyysit nyt vuos' takaisin.
Nyt saavuin, kuten pyysit sa.
Edelläin kulki kuolema,
Sä että oikein kernahan
Mun luokses soisit saapuvan.

"Katsoppa! Taivaan enkeli
Ei saavu sille vieraaksi,
Ken ylpeänä armahan
Unohtaa Isän, Jumalan.
Vieraaksi yksin saapuu tuo
Vain sydämmestä nöyrän luo,
Jon pöytään sana Jumalan
Ja Kristus vieraaks suodahan.

"Siks sydäntäsi ylpeää
Jumala tahtoi pehmittää,
Ei vihassa, vaan armossa,
Sä että hurjast' onnesta
Joutuisit Luojan jalkain luo:
Niin enkelins Hän sulle suo.
Ja heill' on riemu herttainen,
Kun katuu, kääntyy syntinen.

"Jos kanssa näiden seuraajain
Sun luokses nyt saan jäädä vain,
Olemme aina seuranas
Niin riemussa kuin murheessas,
Ja näkymättöminä me
Sivullas yhä seisomme,
Sua auttaen, ja viimeksi
Luo Luojan viemme sielusi."

Lopetti enkel' lausehen.
Pöydässä istui Jäykkänen
Murheisna ja myös riemuissaan;
Vaan tuossa tuumiellessään
Ja muodonpiirteet rakkahat
Tunteissaan — kas, niin kasvoivat
Neljälle näille siivet jo:
Ne haihtuivat kuin kuutamo.

Siit' asti herra Jäykkänen
Hyv' oli, nöyrä, herttainen.
Köyhille soi hän hyvyyttään,
Ol' rikas vain ja mielissään,
Niin entistäänkin rikkaampi:
Häll' oli luona enkeli
Ja taivahassa tavara,
Jot' aina lisäs Jumala.

Tok', kun hän näki kauniita
Ja riemuisia lapsia
Ääressä joulukuusen, niin
Hän vaipui tuumiin murheisiin;
Sitt' antain heille namuja
Hän lausui: "tänä iltana

Ruoalle kanssain neljä saa,
Vaun kutka on ne — arvatkaa!"

HAUKAN VIHA KEVÄTYHDISTYSTÄ KOHTAAN.

(Toukokuussa 1870.)

Tuhmuutta moista en ymmärrä,
Min lapset saivat nyt päähänsä.
Mit' auttaa itkuhun vääntää suuta,
Jos jotkut pienoset linnut huutaa?
Lorua! Minne ne kelpajais,
Jos niitä ei edes syödä sais?
En viitsi oksalla istuvaisen
Säveltä kuulla ma kehnokaisen;
Sen pytlipyt ja sen titterloi,
Sairaaksi moisesta tulla voi.
Ma puolestan' olen syöjä lihan;
Kas varis on sävelniekka ihan.
Ja korpin ääni se miellyttää
Ja täynn' on tietoja pöllön pää.
Eläint' ei sallita piinattavan!
Ei häkkiin varpusta suljettavan!
Vaun tuo on sortoa luonnon tavan.
Mä moinen raukka en olekkaan;
Uljaasti halkasen ilmaa vaun,
Kuin nuoli itseni maahan viskaan,
Otusta iskien suoraan niskaan.
Sen kuikutuksista huolin viis;
Nokallain sen veren ahmaan siis.
Mi muu ois tehtävä täällä kellä.
Kuin huvikseen yhä hävitellä?
Kas oivaa on se ja miehevää,
Miestyöksi mielin sen nimittää.
Käy niinkin, kotka kun syöksyy siivin,
Mä pensaasen kuni raukka hiivin,
Niin pyssymiestäki lymyilen,
Vain heikot rosvoan hymyillen;
Kas, parhain taito on, muista sitä,
Ett' oma nahkansa säästää pitää.
On itseään kukin lähinnä,
Se oikein, ett' anon turvaa *mä*,
Vaun kunhan turvassa itse olen
Niin *muuta* julmasti haaskaan, polen.

No, mitäs nyt sanot, vetelys?
Eiks lellityst' ole lempeys?
Jos viisahasti ei haasta haukka,
Niin tuskin mieltä on sulla, raukka.
Mä toivon joukossa poikien
On monta, jotk' yhä muistaa sen
Ja viskaa vanhaan tapahansa
Vain maahan murskaksi heikompansa.
Sen vasta mainitsen mieheksi,
Ken julma on sekä pelkuri,
Ja siitä myös tytöt parhain pitää,
Ken parhain kerskuvi, muista sitä.
Siis tapaa maailman noudata!
Kyll' elää lintusen laulutta.

Vaan kevätyhdistys yksistänsä
Tyhmyyttä on ihan tykkänänsä.
Yh kurjaa leikkiä kuitenkin!
Saaliille käyn minä; hyvästi!

ELI REM.

Kaukana, tuolla suuressa Amerikassa on monta rautatietä, joilla vaunujen pyörät nopeasti kiitävät eteenpäin rautaisia kiskoja myöten, eikä siellä ole hevosia valjastettu vaunujen eteen, vaan ne kuljetetaan vesihöyryn avulla. Ja höyry kohoaa kiehuva kattilasta ensimmäisessä vaunussa ja käyttää höyrykonetta, ja höyrykone panee pyörät liikkeelle, ja niin kulkee ensimmäinen vaunu eteenpäin, vetäen kaikki muut perässään. Usein on koko pitkä jono vaunuja kiinnitetty toisiinsa, ja koska tämä kulkee kolme kertaa nopeammasti kuin virkku hevonen juoksee, niin ihmiset matkustavat mielellään rautatiellä höyryvaunussa. Sentähden ovat useimmiten kaikki vaunut täynnä, toiset ihmisiä, toiset härkiä ja lampaita ja toiset kaikenlaisia tavaroita, joita kuljetetaan paikasta toiseen.

Tosin on hyvä, että on rautateitä, ja melkein kaikissa maissa niitä jo onkin. Ruotsissa on jo monta rautatietä, vaan Suomessa on vähemmän. Lienee kenties vaikeampi rakentaa sellaisia teitä täällä pohjoisessa kuin munalla, sillä täällä on paljon mäkiä ja järviä ja jokia, joiden yli rakennettavat sillat maksavat paljon rahaa. Vaan jopa sentään useimmat meilläkin matkustavat rautateillä. Tiedämmehän me, kuinka toisissa maissa on porattu teitä läpi korkeiden vuorien, ja toisissa paikoissa on rakennettu kauhean korkeita siltoja järvien ja syvien rotkojen yli; niin, on semmoisiakin rautateitä, joissa kuljetaan kattojen päällitse suurissa kaupungeissa. Kaikkea tätä on tehty sentähden, että ihmiset ja tavarat voisivat tulla pian perille; sillä aika on kaikesta omaisuudesta kallein. Nyt jo saamme Suomessakin syödä ruokaveron Turussa, toisen Helsingissä ja kolmannen Viipurissa. Helsingistä matkustetaan kahdessa vuorokaudessa Ouluun; semmoinen matka käy nopeammin kuin rattailla istuen laiskaa kyytihevosta lyödessä.

Nyt tahdon kertoa jotakin, joka tapahtui rautatiellä Yhdysvalloissa Pohjois-Amerikassa, eikä siitä ole pitkää aikaa kulunut.

Siellä on kaupunki nimeltä York, ja ennenkuin tullaan kaupunkiin Baltimoresta, kulkee rautatie korkean sillan ylitse. Tapahtuipa, että höyryvaunun kulkiessa sillan yli, putosi hehkuvia hiiliä vaunun uunista sillalle ja siitä syntyi tulipalo. Tuulen puhaltaessa kovasti ja kun ei ketään ollut lähellä silloin, kun vaunut ohitse kulkivat, oli pian koko silta tulen vallassa ja paloi poroksi.

Vähitellen tuli ihmisiä, jotka koettivat sammuttaa, mutta turhaan. Silloin huusi joku heistä, että kymmenen minuutin perästä odotettiin toista junaa samalta haaralta kuin edellinenkin; ja kun tien vieressä oli vuori, joka esti siltaa tielle näkymästä, ennenkuin oltiin aivan sen likellä, niin voisi tapahtua se onnettomuus, että toisen junan johtaja ei tietäisi sillan palosta, vaan kulkisi täyttä vauhtia sinne ja syöksyisi syvyyteen enemmän kuin sadan hengen kanssa, jotka seurasivat mukana vaunuissa. Siinä seisovat nyt kaikki neuvottomina ja säikähtyneinä eivätkä tietäneet, mitä heidän piti tehdä, ilmoittaakseen tuleville vaaraa.

Silloin oli siellä kaksitoista-vuotias poika Eli Rem, ja hän oli rivakampi kaikkia muita. Hän rupesi juoksemaan pitkin tietä niin kauas kuin voi, eikä viipynytkään kauan, ennenkuin hän näki pitkän jonon vaunuja tulevan tiellä täyttä kyytiä hyökäten häntä vastaan. Mitä teki nyt Eli Rem? Huutaminen ei paljoa auttanut, sillä ei kukaan olisi kuullut häntä suuren kolinan tähden, jota vaunut pitivät. Hänellä ei ollut aikaa kauan ajatella. Hän asettui keskelle tietä, niin että kaikkien vaunujen välttämättömästi täytyi kulkea hänen ylitsensä, jos tahtoivat eteenpäin, ja siinä seisoivat hän huutaen ja hosuen käsillään ja viittaili minkä taisi. Junan kuljettaja, joka oli ensimmäisessä vaunussa ja ohjasi koko junaa, luuli pojan olevan hullun ja huusi taas puolestaan ja viittasi, että hän juoksisi pois tieltä. Vaan Eli Rem seisoivat paikallaan; seisoipa siinä kuolema silmiensä edessä, eikä kuitenkaan väistynyt, sillä hän tiesi, että monen ihmishengen pelastus riippui siitä, että hän seisoivat paikallaan.

Sillä tavalla täytyi junan kuljettajan seisattaa kaikki monet vaununsa, ett'ei tulisi syyppääksi pojan kuolemaan. Vaan hän oli niin vihainen, niin vihainen, että hän heti, kun juna seisahtui, hyppäsi alas tielle ja rupesi lyömään Eli Rem parkaa, koska hän oli uskaltanut tehdä junalle semmoisen viivykkeen.

Vaan nyt tuli muitakin ihmisiä juosten sillalta ja he kertoivat, kuinka vähällä kaikki vaunut olivat syöstä syvyyteen. Silloinpa junan kuljettajan silmät suurenivat, ja kaikki vaunuissa olijat saivat tietää,

että heidän, lähinnä Jumalaa, oli kiittäminen Eli Remiä pelastuksestaan. Siinä syntyi hämmästys ja ilo yht'aikaa niin suuressa määrin, ett'ei sitä voi kertoa! Kaikki tulivat ulos vaunuista, syleilivät ja suutelivat Eli Remiä kyyneleet silmissä ja heti koottiin hänelle sata kultarahaa palkinnoksi. Sitte menivät he jalkaisin palaneelle sillalle, nähdäkseen sitä syvyyttä, joka oli ollut nielasemaisillaan heidät kaikki. Rivakka Eli Rem tuli lavealta kuuluksi kaupungissa ja kansa kantoi hänet riemukulussa hänen vanhempiansa taloon. Vaan enemmän kuin kullasta ja kunniasta riemuitsi hän siitä tiedosta, että hän hyvän Jumalan avulla oli pelastanut satojen ihmisten hengen.

Niin, mitä sinä olisit tehnyt Eli Remin sijassa, jos olisit seisonut, niinkuin hän, keskellä rautatietä, kohiseva juna vaunuineen edessäsi ja aivan varma kuoliaaksi musertumisestasi, jos juna olisi kulkenut eteenpäin? Mielelläsi olisit tahtonut tehdä hyvän työn ja pelastaa monen ihmisen hengen, mutta olisiko sinulla ollut rohkeutta sentähden panna alttiiksi omaa henkeäsi? Ja olisitko ollut niin nopea päättämään, ett'et yhtään silmänräpäystä olisi miettinyt, vaan heti katsonut kuolemaa silmiin, kun vielä oli aikaa? Niin, se ei ole varma. Sillä monella on hyvä tahto, vaan kaikilla ei ole miehekästä rohkeutta. Ja monella, jolla muutoin on sekä tahtoa että rohkeutta, ei ole samaa uskaliasta päättäväisyyttä, kuin pienellä Eli Remillä, vaan he seisovat ja miettivät, kunnes kaikki on liian myöhäistä. Muista sinäkin se, rivakka poika, kun sinunkin joskus on tehtävä hyvä työ! Siinä ei saa olla mitään epäilystä. Reippaasti työhön, nopeasti, viisaasti, uljaasti, ja Jumala suojelee sinua, niinkuin hän suojeli Eli Remiä.

PAPPILAN TYTÖT.

Köyhästi, kaupungista ulohtaalla,
Björk pastor' eleskeli sisämaalla
Lapslaumoinensa. Hyvä, hurskas hän,
Toimeensa tyytyin köyhydessähän.

Hän oli saanut muuten muijan oivan,
Vaan usein kuultihin sen kielen soivan,
Ett' täällä maalla, miten tunnetaan,
Niin paljon sivistystä puututaan.

Siks suuresti hän tuli riemuisaksi,
Kun kaupunkiin sai tytärtänsä kaksi,
Luo Blenda tatin, kouluun parhaimpaan,
Tapoja hienompia oppimaan.

He tuli siellä sängen näppäriksi:
Sai Petronella pikamaalariksi
Ja soitti spanjalaista kitaraa,
Näin papan mieltä koittain iloittaa.

Agathe-Julie hän versoi kuni kurkka
Vaan tanssi taidokkaasti myös masurkkaa
Ja osas ääntää: mon très cher ami,
Comment vous portez-vous aujourd'hui?

Näin taitoisiks kun tulivat ne kaksi,
Jäi kolmas, Sohvi, vallan tolvanaksi:
Hän keitti, leipoi, kutoi, neuloi vaan;
Taiteista häll' ei aavistustakaan.

Siks oli mamman tapa laususkella:
On koko suvun ylpeys Petronella
Ja myös Agathe-Julie; mut Sohvia
On kehno raukka niiden rinnalla.

No niin. Sai kerran puuha äkkipäätä;
Niin pyöri rouva nopeaan kuin näätä;
Parasta, mitä saatiin, laitettiin,
Kun vieraaks itse piispaa varrottiin.

— "Nyt mitä teen mä?" huokas mamma noissa

Puuhissa. "Vanha Kaisakin on poissa;
On härski voi, ei lainkaan munia;
Kuink' edes saisin pannukakkuja?"

"Mi meistä mahtaa maailmassa tulla,
Kun päivällistä piispalle ei mulla?"
"Onp'", intti Sohvi, "porsaspaistia,
Mansikkoja ja rievää maitoa."

"On, totta, perää mietteelläsi tuolla",
Myöns äiti. "Vaan sä pysy kyökin puolla,
Kun siskos oivat kyvyin suuremmin
Ihastuttavat piispaa parhaimmin."

"Vaikk' kuntaan suurempaan ei mieli isä,
Niin saamme kyllä, luulen, vatiin lisää,
Jos piispa perheessämme äkkäjää
Sun siskos kuin kaks loistokynttilää."

Niin tehtiin myös. Agathe ja Petronella
Edessä peilin alkoi asetella
Parhaimpaan valoon suloisuuksiaan;
Kyökissä hyöri, pyöri Sohvi vaan.

Punaisna hänen juuri puuhaissansa
Ääressä lieden porsaspaistin kanssa.
Yks ukko oven avaa: "anteeksi,
Asuuko täällä herra pastori?"

Hän vastas: "asuu", työstään kääntymättä
(Se kerjäläinen on epäilemättä);
"Nyt kiire on, kun piispaa varrotaan,
Vaan istukaa; myös teille palan saan."

"No, kiitos! Onhan täällä suurenmoista!" —
"Me muuten puurosta ja perunoista
Elämme; vaan nyt suurten herrojen
Suu voidellaan, niin... arvannette sen."

"Sen arvaan", vastas ukko. "Miks'ei isä
Hae paikkaa, jossa saisi viljaa lisää?"
"Ei", virkkoi tyttö, "isä halua
Ruistymryrihin vaihtaa sieluja."

"Vai niin." Ja ukko lähti pois ja kiitti.
Vaan Sohvi, surren, tokko porsas riitti,
Taaksensa ollenkaan ei katsonut.
Nyt sanottiin: on piispa saapunut.

Kauniina päivänä hän huviksensa
Haan halki oli käynyt hiljallensa;
Kursailen häntä tervehtelivät
Nyt pappaa, mamma, "loistokynttilät".

Agathe hän Ranskan malliin niaaeli,
Ja Petronella myöskin kilvoitteli.
Niin oli kaikki hienohenkistä,
Ett' aivan alkoi piispa väsyä.

"Saaks olla musiikkia?" mamma anoi:
Vaan silloin piika pöydän valmiiks sanoi.
Istuttiin. Silloin piispa kysäsi:
"Viel' on yks tytär teillä, pastori?"

"Vaan kyökiss' on hän." — "Hänen sisään suokaa
Myös tulla!" — "Anteeksi, hän laittaa ruokaa..."
"Mä pyydän kuitenkin!" — Ei apua;
Ei tohdi piispaa vastaan puhua.

Niin saapui Sohvi kaino, purppuroiva.
"On tytär teillä, pastor', uuras, oiva;
Toivoisin kyökissäni olevan
Niin kunnollisen porsaanpaistajan."

Punastui Sohvi vielä toisen verran;
Äänestä kyökki-ukoks piispa-herran
Hän tunsi, lauseen otti pilkaksi;
Kukinhan häntä luuli tyhmäksi.

Vaan piispa lausui lempeästi: "hyvä
On uuras käsi, perheess' ilmestyvä;
Parempi viel', ken tietää: ihanuus
Paras on kodin yksinkertaisuus.

"On hällä lämmin sydän, selvä mieli;
Pois täältä, sanoi hän, te ette mieli
Parempaan paikkaan; syyn hän myöskin ties;
Te tätä rakastatte, kunnan mies!

"Leipänne toki tulee paisumahan.
Par'aikaa hippakuntaa jaetahan:
Teill' lisään neljä kylää kuntaanne,
Teen kaksinkertaiseksi tulonne."

"Oi, kiitos!" — "Ei, ei mulle kiitostanne;
Vaan kiittäkääte yksin Sohvianne.
Hän kyökissä soi mulle palasen;
Siis hälle näin mä kannan kiitoksen."

Herätti piispan puhe hämmästyttä.
Agathe-Julie ol' läsnä pyörtymystä,
Ja viisas Petronella oppia
Nyt päätti paistamahan porsasta.

Olipa rouvan katse oikein nolo.
Vaan kyökissä nyt muuttui hauskaks olo,
Ja kolme kunnan lasta perhe tää
Sisäls', ei yhtään "loistokynttilää".

AURINGON KUNINKAAN LAPSET.

Kert' oli pikku prinssi ja prinsessa,
Auringon kuninkaan he lapsia,
Valosta heidän valtakuntansa,
Ja harvoin heillä vertaa somuudessa.

He kirkkaan päivän lailla kaunokaiset
Ja kevään lailla hyvät, lempeät,
Kultaiset kutrins', silmäns' sinervät,
Kuin aamurusko kasvons' loistavaiset.

He unen lailla hentokaiset, vienot.
Hopeaharso heidän verhonaan,
Päärmetty safiireilla kauttaaltaan,
Helmillä, timanteilla saumat hienot.

Poik' oli Valo, Lämpö tytär kulta.
Kristallilinnassa, miss' asuivat,
Rubiini-, ametisti-akkunat;
Korallilattia ja katto kultaa.

Heill' oli myöskin varsa molemmilla,
Portille mailman ratsastaaksehen;
Valolla oli Tuuli ratsunen,
Ja Säteellä sai Lämpö ratsastella.

Koittaissa päivän lähtivät he kerta
Päätöntä, laajaa kenttää kulkemaan.
Ja Tuuli lens' ja Säde sukkelaan,
Kuin iltarusko kulkee tyyntä merta.

He avaruutta kiiti riemumiellä
Niin monen tähden piiritanssihin.
Oi riemu, loisto, hohto kuitenkin!
He lapsia, ja hauskaa heidän siellä.

Mut' Lämpö muisti kotoaskaretki:
— Isämme huolestuu; käy, Valo, pois!
Vaan Valo kääntyä ei vielä vois:
— Yks hetki vain, yks ainokainen retki!

Kas tähtöistä yön valtakunnan puolla!
Pien' tumma, pallo mailman lopussa,
Kuin kaarna avaruuden ojassa!
Oi, katsokaamme; miltä näyttää tuolla!

No niin. Maapallon pienen kolkkaan rantaan
He kauas mailman nurkkaan saapuivat
Ja varsat virkut kiinni sitoivat
Luo palmuin, joita kasvoi siellä santaan.

Kun sieltä kuului lasten riemupauhu,
Taivaalle isän silmä kohoaa
Ja polttaa kuivaa, kuumaa Afrikkaa
Tyrannin lailla, jok' on kansain kauhu.

Ja Samum saapuu: kukat murtuu, vääntyy;
Ne lähteen reunalle on uupuneet,
Sen äitinrinnat kun on ehtyneet;
Sakaali kiljuu, tiikerikin nääntyy.

Ja koko luonto päivää kammoksiipi;
Helteessä huokailepi ihminen.
Varjossa palmuin, bambu-putkien,
Kah, lapsosia pakoon neeker' hiipi.

Auringon lapset tunsi olon pahan,
Maan vihollisuus heitä peljättää.
"Huh", lausui Valo, "ruma pallo tää,
Säteitä hellän päivän kirotahan!"

He kiitivät taas ilmapihoillensa.
Vaan usvaa oli ympärillä maan,
Ja, hetken harhaan ratsastettuaan,
He joutuivat taas maahan uudellensa.

He toiseen seutuun saivat väsyneinä.
Siell' uinui luonto talviunessaan,
Kuink' erilaatuisena puvultaan!
Kentillä nietos korkea kuin seinä.

Vaan vehreänä luonnon sydämmellä
Kuus nuokkui; tuli tuikki pesässä,
Ja koira haukkui sutta järvellä,
Ja lapset valas' yötä pärehellä.

Pimeä, kylmä oli mailla navan;
Siks siellä oli valo rakkahin
Ja valon suoma lämmin elokin,

Ja aurinkoa kuultiin siunattavan.

"Käy", lausui Lämpö, "täällä" on hauskaa varmaa
Isäämme täällä kaikki suosivat;
Lienemme mekin suodut vierahat.
Käy leikkiin kanssa lapsilauman armaan!"

Ja varsat sitoi Valo siskon kanssa
Nyt metsän kuuseen, rientäin riemuissaan
Valistamahan yötä kasvoillaan,
Nietosta sulattamaan katseillansa.

He olivatkin suodut vieraat siellä,
Ja heitä riemuittaakseen, puettiin
Vehreihin kenttä, meri sinisiin,
Sai kesäjuhliin kansa riemumiellä.

Kanss' ihmislasten päivän lapset oivat
Leikitsi, ollen Piilosillakin,
Ja purjehtivat järvein saarihin,
Jyviä kylvi, veessä pulikoivat.

Kun kukkakannuin kastoivat he kenttää,
Niin Valo lausui: "käydään kotia!
Jos myöhästymme, saamme toruja;
On isä kova; täytyy, sisko, entää."

"Voi", virkkoi Lämpö, "viljaa niittäessä
Jos leikkiä sais vielä pellolla!"
Niin Valo suostui. — Ja kuukausia
Havaitsematta kului leikitessä.

Vaan vihdoin tuli lähtö tosityöksi,
Ja varsat satuloitiin uudestaan.
Hyvästi nyt! — Kun lapset jätti maan,
Niin syksy saapui, päivä muuttui yöksi.

Auringon lapset aina kevätpuolin
Nyt saavat lasten leikkiin Pohjolaan
Ja syksyin jättävät taas meidän maan;
Tuon tietää kaikki riemuin ynnä huolin.

Vaan pikku Lämpö — kaikk' ei tiedä tätä —
Nyt keväällä [1867] sai tikun jalkahan
Eik' kyennytkään ratsastamahan,
Vain Valo saapui: oi, se ikävätä!

Hän, Valo, saapui yksin. Nähtiin, että
Hän tuli kukkain kanssa leikkimään;
Vaan pikku Lämpö ei nyt päässytkään.
Ja siksi jäikin valo lämpösettä.

Ja siks ei kaikki kuntoon tulleetkahan:
Jäi mehutt' tähkä, kukka juuretta,
Kun tikku särki siskon jalassa.
Voi, tikku, tikku, suuren teit sä pahan!

Kateinen kenties tuumi: Lämpö juuri
Maan päällä leikkimässä ollessaan
Jalkaansa sattui tikun astumaan.
Tuon tietää yksin meidän Isä suuri.

Auringon lapsipari armas, jalo,
Oi, tervetultuasi pohjaan päin!
Molemmin tulkaa, älkää yksittäin.
Ett' olis meillä lämmin ynnä valo!

Hän, jonka eteen vaipuu maailmatki,

Auringot syttyy, sammuu, suokoon Hän
Taivaisen toivon maiseen hätähän,
Niin että Häntä kaikki kiittäis ratki!

AURINGONSOTA.

(Valon ja Lämmön toinen retki.)

"Muistatko tarinan Taivaantasasta ja Pilvenparrasta ja pienistä torpanlapsista, jotka osasivat sulattaa lunta ja tehdä päivänpaistetta?"

"Kyllä, aivan hyvästi."

"Muistatko Valon ja Lämmön, auringon kultakutriset lapset, jotka ratsastivat ulos avaruuteen nopeilla varsoillansa Tuulella ja Säteellä?"

"Muistan, muistan."

"Se on tarina valosta, ja se ulottuu läpi kaikkien aikojen. On toinenkin tarina, pimeydestä, mutta se ei ole iloinen. Nyt kerron jotakin kevät-päiväntasauksesta."

"Kerro, kerro! Kyllä tiedän, se on maaliskuussa."

"Oli kerran kaukana Pohjolassa jättiläinen Viima, sen vuorenkuninkaan veli, joka halkesi, kun yritti syömään Sampo Lappalaista. Viima oli myöskin hirvittävän suuri ja väkevä, ja hän asui luolassa jäävuorten välillä Nordkap-niemen tuolla puolen. Hän osasi neljä temppua, osasi tehdä pimeätä, kylmää, rakeita ja myrskyä. Olipa siinä melkoisesti oppia jättiläisen laiselle miehelle; mutta ei siitä taidosta juuri kehua kannattanut.

"Viimalla oli usein ikävä istua yksin luolassa ja kuunnella jäävuorten jyskyttelevän vastakkain ukkosen tavalla jyristen, sillä nähdä hän ei osannut, hän kun näet oli sokea, ja pimeä siellä oli kuin säkissä. Oli hänellä hevonenkin, nimeltä Pohjatuuli; jättiläinen itse oli sysimusta, mutta hevonen oli lumivalkoinen, ja se huokui sumua ympärilleen kuin pilviä. Viima välistä ratsasteli hevosellaan Pohjatuulella, ja milloin hän kulki vuorien ja metsäin yli, oli hän juuri saman näköinen kuin suuri, musta talvipilvi, täynnä lunta.

"Kun jättiläinen Viima kerran tapansa mukaan ratsasti Lapissa pitkin Inarinjärven suurta, jäätynyttä selkää, tunsu hän jonkinlaista pistoa silmissään, vaikka olikin sokea eikä voinut nähdä. Ja samalla tunsu hän jotakin lämmintä huountaa vastaansa, joka sulatti häneltä partaa; ja se oli hyvin ikävää, sillä kaikki jättiläiset ovat arat parrastansa, se muka kaunistaa heitä niin sanomattomasti.

"Jättiläinen Viima sanoi hevosellensa Pohjatuulelle:

"Mikä se pistää minua silmiin ja mikä puhaltelee minun partaani?"

"Hevonen Pohjatuuli osasi puhua, niinkuin kaikki noitahevokset; ja hän olikin nähnyt paljon maailmaa matkoillansa. Hän vastasi: 'Auringon lapset ne ovat, prinssi Valo ja prinsessa Lämpö, ratsastelemassa maailmaa.'

"Hyvin nenäkkäästipä ne lapsen mukulat liikkuvat', sanoi jättiläinen. 'Kysys heiltä, onko heillä passia, kun matkustelevat minun valtakunnassani.'

"Maailma on heidän valtakuntansa', vastasi hevonen, 'ja sitä paitsi he ratsastavat niin sukkelaan, ett'en minä saa heitä kiinni.'

"Hyvinpä täällä on huono poliisi, kun antaa semmoisten veitikkain kuljeksia ympäri maailmaa', sanoi Viima. 'Pysähdytä vähäsen, niin minä otan heidät kiinni suureen pilvivaippaani.'

"Sattuipa niin, että Valo ja Lämpö olivat uteliaat, niinkuin kaikki pikku lapset, ja kun he näkivät suuren mustan talvipilven tulevan vastaan, seisattivat he varsansa, nähdäkseen tarkemmin, mikä se tuo kummallinen esine oli. Samassa levitti jättiläinen Viima leveän viittansa heidän päällensä, otti heidät kiinni ja vei vangiksi pimeään jääluolaan Nordkap-niemen tuolle puolen.

"Tunnethan sinä auringon kauniit lapset, jotka vapaina liitelevät ympäri koko maailman, ja siitä voit arvata, miten hauska heillä oli istua vankina pimeässä jääluolassa. Valo oikein säkenöitsi suuttumuksesta ja pikku Lämpö itki niin lämpöisiä surun kyyneliä, että ne tippuivat kovalle jäälattialle ja jää alkoi sulaa. Mutta jättiläinen Viima hymyili parrassansa, niinkuin kaikilla jättiläisillä on tapana; parrassa hymyileminen onkin jättiläisten kesken hienouden merkki.

"Mutta pianpa tapahtui, mitä jättiläinen Viima ei ollut aavistanut. Valon kipinat räjäyttelivät rikki jääluolan muurit, ja Lämmön kyyneleet sulattivat jäävuoren järveksi. Auringon lapset pääsivät pakoon vankeudestaan, hyppäsivät selkään Tuulelle ja Säteelle, jotka odottelivat luolan edessä, ja ratsastivat takaisin auringon valtakuntaan. Mutta jättiläinen Viima suuttui niin pahasti, että sai leuallensa kuutaman, se on toisin sanoen, että hän menetti puolet parrastansa.

"Nyt syttyi suuri ja hirvittävä sota auringon kuninkaan ja talven kuninkaan eli jättiläisen Viiman välillä niistä kahdesta auringon lapsesta, jotka olivat olleet vankina, vaan päässeet vapaaksi. Ja koska sotaa käytiin maan päällä, sai maa kärsiä molempien hävitystä, milloin auringon kuumuutta, milloin talven kuninkaan pakkasta. Ja kaikki luonnon voimat olivat nurjimmassa kapinassa ja metelöitsivät hillittömästi, niin että suuret vuoret murtuivat rikki ja valtameret kuohuivat edestakaisin, niinkuin lapsen huiskuttaessa korvossa vettä joka taholle.

"Mutta Valo ja Lämpö rakastivat maan pikku lapsia, joiden kanssa he olivat niin usein leikitelleet, ja heitä säählitti hyvin, että lasten täytyi kärsiä sodan kurjuutta.

"Sentähden he pyysivät isäänsä auringon kuningasta tekemään rauhaa jättiläisen Viiman kanssa: ja tapahtui niin, että tuli toimeen aselepo, vaan ei koskaan oikeaa rauhaa. Sillä jättiläinen ja auringon kuningas sopivat niin, että joka vuosi piti oleman kahdesti aselepoa heidän välillänsä, kolme päivää keväällä ja kolme syksyllä. Vaan niiden välillä sotivat he niinkuin ennenkin, ei kuitenkaan niin julmasti, että maa joutuisi hävitetyksi eivätkä pikku lapset voisi elää.

"Maaliskuussa on kevät-päiväntasaus, toinen aselepo, ja syyskuussa syys-päiväntasaus, toinen. Silloin ei ole kesä eikä talvi, ei kevät eikä syksy, vaan niiden kaikkien välitila. Päivä ja yö ovat yhtä pitkät, lämmin ja pakkaneen ikäänkuin hyppäävät kimpolaudalla ja lauta pysyy tasapainossa. Mutta maaliskuussa satuloivat Valo ja Lämpö varsansa ja lähtevät leikkimään maan lasten kanssa, ja syyskuussa he juottavat varsansa sateilla, että niillä olisi rohkeutta lähteä paluumatkalle. Viima kiljuu vihasta, sillä hän ei voi kärsiä aselepoa, ja se kiljunta kuuluu siihen aikaan usein pohjoismyrskyissä. Mutta Valo ja Lämpö heittelevät sormisuuksosia maalle ja kumartelevat lapsille, ikäänkuin sanoen: Kyllä me palaamme, me palaamme! 'Niin, tule, kaunis valo, tule, suloinen lämpö! Te olette niin sydämmeestä tervetulleet Viiman valtakuntaan'."

PRINSESSA RUUSUNEN.

Satu kolmessa seikkailussa.

Henkilöt ensimmäisessä seikkailussa:

Kuningas.

Ruusunen kapalolapsena.

Hovimarski von Cirkel.

Valtioneuvoksetar Kunigunda.

Ylimäinen juomanlaskija.

Mestarikokki.

Mestarikokin juoksupoika Sam.

Kuninkaallinen lapsenhoitajatar.

Sulotar, |

Koitar, |

Päivätär, | hyviä haltioita.

Tähdetär, |

Kuutar, |

Valotar. |

Tuonetar-neiti, Tuonen tyttö.

Sitä paitsi hovinaisia, hoviherroja ja kansaa niin paljo, kuin kuninkaalla on varaa tarjota. Seikkailu tapahtuu kuninkaan linnassa.

Ensimmäinen seikkailu: Kumminlahjat.

Mestarikokki (kultakauhaa heilutellen). Ho-hoi, onko täällä ketään oikeaa ihmistä, jolla olisi senkään vertaa ymmärrystä kuin laihalla kalkkunalla? Koko linna on hulluna; koko valtakunta on kuin suuri parvi unen horroksissa hyppelviä Espanjan kanoja. Kuka lentää sinne, kuka tänne, eikä kukaan pidä lukua kuninkaallisesta päivällisestä. Sam, Sam, missä sinä vetelehdät?

Sam (juosten sisään). Tulen heti.

Kokki. Vai niin, oletko siinä, nokinenä? Etkö jo juokse toimittamaan minun käskyjäni?

Sam. Kyllä juoksen ja lennän. Mitä käskette, mestarikokki?

Kokki. Sam, tänään on merkillinen päivä. Käske teurastamaan kuusi kultasarvista härkää ja kuusitoista kaikkein lihavinta juottovasikkaa. Teloittaja katkaiskoon kaulan parilta kymmeneltä kukolta. Sitte vielä puoli sataa ohutsääristä kananpoikaa; meidän armollinen kuninkaamme syö mielellään kananpoikia pikkelsin ja Espanjan pippurin kanssa. Sitte pari kolme korvoa lihaliientä rapupiirakoidea kanssa ja muuta semmoista.

Sam. Ei, olkaas hyvä, malttakaa vähän! Kuusitoista ohutsääristä härkää, kuusi kultasarvista kukkoa, puoli sataa rapupiirakkaa, kuusi korvoa pikkelsiä lihaliemen ja Espanjan pippurin kanssa ja muuta semmoista.

Kokki. Kuule, mitä minä sanon! Lohta, kampelaa, sardiineja, ruokasimpukoita ja muita meren eläjiä. Sitte salattia, gurkkuja, punajuurikoita, makaroonia, parsaa ja muita kasviksia. Sitte jäätelövuoria suuria kuin Kimborazo, sokurileivoksia korkeita kuin Baabelintorni; hyytelöitä laajoja kuin Punainenmeri, rautatien pituisia pumpernikkelejä, ja viimein lätyjä! Muista lätyt! Armollinen kuningattaremme syö niin mielellään lätyjä.

Sam (luetellen sormillaan). Lohta, kampelaa, gurkkuja, punajuurikoita, jäätelövuoria, sokurileivoksia, lätyjä ja muita meren eläjiä.

Kokki. Älä unhotta lätyjä! No, tuolla ulkonakin olevain kunnan ihmisten pitää saaman jotakin suuhunsa. Mene parsijaräätälin naurismaahan, nyhdä kaikki nauriit, kuori ne ja survo puuroksi; meidän kelpo kansallamme on hyvä ruokahalu. Ota leipurin pavut, mene sitte suutarin kaalimaahan, valitse sata kaalinkerää ja pane sekaan kiehumaan yksi palovartian kanoista, että kansalle tulee oikein voimakas lihasoppa. Kuningas maksaa, kun milloin jaksaa. Ja kaikki pitää olla tehtynä yhdessä tunnissa.

Sam (juoksee). Tulen heti.

Kokki. Kuules, odotahan. Mitä saat palkkaa Sam?

Sam. Kolmesti ruokaa ja kuudesti ruoskaa päivässä, senhän kyllä tiedätte, mestarikokki.

Kokki. Sam, poikaseni, sinulla on liian vähä tekemistä, sinun pitää saada parempi palkka.

(Tukistaa häntä.)

Sam. Kiitoksia paljon. Mutta mihin nyt koko näitä tämmöisiä pitoja tarvitaan, herra mestarikokki?

Kokki. Mihinkö tarvitaan? Etkö sitte tiedä, nahjus, että tänään on suuri päivä, oikein kunnianpäivä armolliselle kuninkaallemme ja koko hänen valtakunnalleen.

Sam. En, en todellakaan tiedä, kertokaa, mestarikokki.

Kokki. No, kyllä minä hämmentelen sinun kivettyneen ymmärryksesi. Etkö osaa käsittää, että kuningas ilman perillistä on kuin hyvä päivällinen ilman jälkiruokaa?

Sam. Kyllä minä tiedän monta, jotka mieluummin alkavat jälkiruoasta.

Kokki. Koko valtakunta tietää, että armollinen kuninkaamme ja kuningattaremme eivät ole tähän asti saaneet rintaperillisiä, kunnes haltia Valotar eilen toi kuningattarelle kaikkein suloisimman pikku prinsessan...

Sam. Se on jälkiruoka.

Kokki. Ihan oikein, poikaseni. Tänään hänet ristitään; sentähden koko valtakunta on liikkeessä, sentähden täällä on pidot ja sentähden pitää kansan saada nauriita ja kaalia. Kuusi haltianeitosta on kutsuttu kummeiksi ja he tuovat komeita kumminlahjoja. Oikeastaan pitäisi heitä olla seitsemän, koska heitä on yhtä monta kuin väriä taivaankaaressa, mutta kuninkaalla on ainoastaan kuusi kultatalrikkia, paitsi itselleen ja kuningattarelle. Valtioneuvoksetar Kunigunda arveli, ett'eivät haltianeidot mitenkään voi syödä muulta kuin kultatalrikeilta, ja sentähden jätettiin kutsumatta Tuonetar-neiti, joka on

seitsemäs.

Sam. Siitpä se neito suuttuu. Sanotaan, ett'ei Tuonetar ole paraimpia, milloin suuttuu.

Kokki. Niin, kukapa sille mitään voi, että mustalais-Kerttu varasti seitsemännän talrikin? Mutta tässäkö sinä yhä seisot ja lörpöttelet kaiken aikasi (tukistaa häntä), kun kuningasta ja koko hovia joka hetki odotellaan kirkosta? Etkö jo joudu tiehesi ja pian?

Sam (juoksee pois). Tulen pian.

Kokki (yksin). Käsittämätöntä, miten huono muisti pojilla on. Tässä minä hänelle annan yksinkertaisimman asian toimitettavaksi, eikä hän häpeä viivytellä minua tyhmällä lörpötyksellään. Hyvät ystävät, jos kukaan teistä aikoo mestarikokiksi, niin hankkikoon kaikin mokomin itselleen ymmärtäväisen juoksupojan.

Ylimäinen juomanlaskija tulee, taluttaen Samia korvasta.

Juomanlaskija. Ahah, nahjus, sainkos sinut viimeinkin käsiini. Sinulla vain ei ole niin mitään tekemistä, vetelehdät aamusta iltaan. Heti joudu kellariin ja laske viisikymmentä ruukkua kuninkaallisen majesteetin satavuotista Kypron viiniä! Täytyä sitte kaksi sataa tuoppia vanhalla oluella ja varo, ett'et laske maahan yhtään pisaraa. Kiillota sitte kultatalrikit ja hopeapikarit, niin ett'ei niihin jää yhtään pölyn hivettä, ja sitte juokse noutamaan hoviapteekista viisitoista pulloa likööriä. Kaikki se pitää olla tehtynä puolessa tunnissa. Ymmärrätkö, että pikku prinsessa ristitään tänään?

Sam. Huhuttu! Kaksi sataa tuoppia Kypron viiniä lasketaan vanhaan olueen, kiillottaa kultatalrikkia, niin että viisitoista pulloa likööriä lasketaan maahan puolessa tunnissa... Tulen pian.

(Juoksee pois.)

Juomanlaskija. Te, mestarikokki hemmoittelette kaikki hovin palvelijat: niillä on liian hyvät päivät. Hyvät ystävät, jos kukaan teistä aikoo ylimmäksi juomanlaskijaksi, neuvon minä häntä pitämään silmällä väkeänsä ja antamaan heille yhden asian kerrassaan tehtäväksi. Muuten kuohuu kaikki yli kuin nuori olut.

(Menee pois.)

Hovimarski von Cirkel tulee, taluttaen Samia tukasta.

Hovimarski. Vai niin, vai uskalletaan juosta karkuun, kun esivalta käskee? Olet laiskuri, vetelys, nahjus; vaan kun tässä on sinulla kunnia palvella hänen majesteettiansa, kaikkein armollisinta kuningastamme, niin sinun pitää osoittaa asianmukaista ututteruutta. Nyt menet heti lakasemaan linnanpihaa, toimittamaan mattoja, siistimään rappuja, puhdistamaan lakeijain pukinnahkasaappaat ja kiillottamaan kamarineitsytten kenkään soljet. Sitte peset tyhmän pikku naamasi, että julkenet astua kaikkein armollisimman pikku prinsessan, hänen kuninkaallisen korkeutensa eteen, joka armossa kohta kannattaa tänne itsensä kummiensa ja koko muun hovin kanssa. Kaikki se pitää olla tehtynä viidessätoista minuutissa, ymmärrätkö?

Sam. Rappuja, mattoja, rikkoja, lakejoita, kammarineitsyitä pukinnahkasaappaissa... Tulen pian! (Laulaa:)

Mitä mä kuulla jo sainkaan?
Samilla työtä ei lainkaan:
Uninen, laiska ja nahjus hän ain';
Onpa sen palkkakin suuri,
Lisäksi saa heti juuri
Selkähän, mutta ei suuhun vain.

Hovimarski. Mitä sopimatonta laulua sinä rohkenet liritellä korkean esivallan läsnä ollessa?

Sam (laulaa:)

Härjät ja lohet ja ravut,
Nauriit, lätyt ja pavut;
Kypron viini, likööri ja tee!
Prinsessa saatu on oiva!
Sam, pidä kaikista hoiva!
Voi, tuota Samia, ei mitään tee!

(Juoksee pois.)

Hovimarski. Siinä nyt nähdään, mitä seuraa, kun ollaan alentuvaishetkiä huonompaa kansaa kohtaan. Armollinen kuninkaamme on, kunniani kautta, liian kansallinen. Alhaiso alkaa jo ottaa sellaisen tavan, sellaisen käytöksen, kuin se olisi meidän vertaisemme, ja se tulee siitä, että kansalla on liian vähä tehtävää. Mutta kas, tuollahan suuri saatto jo saapuu kirkosta. Vahti aseihin!

(Kaartin musiikki soittaa kuninkaallista marssia, ja koko hovi tulee sisälle juhlakulussa. Ensinnä airuita ja sotilaita. Sitte kuningas, ylimäinen juomanlaskija ja valtakunnan hienot herrat. Sitte Ruusunen prinsessa, kuninkaallisen lapsenhoitajattaren käsivarsilla. Prinsessalla on niin pitkä laahus, että neljä hovinaista sitä kantaa. Sitte seuraa valtioneuvoksetar Kunigunda, jonka laahusta kaksi hovinaista kantaa. Häntä seuraa hovijunkkareja, munsyörejä, muotimamseleja, matameja ja alhaista kansaa, jota tarvitaan hurraamaan.)

Hovimarski. Eläköön kuningas! Hei hurraa!

Kansa. Hei, hurraa!

Hovimarski.

Majesteetti, joko voi,
Nyt kun armas, armollinen
Prinsessa, maan perillinen
Itsensä jo kastaa soi,
Kansa tulla tuntemaan,
Minkä hän on nimellinen?
Alammaisna kysyn vaan.

Kuningas. Ruusunen, rakas hovimarski, Ruusunen. Mutta heittäkää nyt kaikki tarpeeton kursailu pois. Tyttö on soreamuotoinen eikä tarvitse kaunistelemista. Vai kuinka, valtioneuvoksetar? Minkä hullunkurisen laahuksen te lapsen riipustaneet olette? Onhan hän aivan sellainen kuin pitkäpyrstöinen paperileija.

Valtioneuvoksetar Kunigunda (itseksensä).

Oi, kuin kovin höhnöistä
Joskus kuulla saa myös näistä
Onnen kruunaamista päistä!

(Kuuluvasti.)

Paperleija? Hauska kasku,
Suurenmoinen leikinlasku!
Ha ha haa, niin sukkelaa!
Moista harvoin kuulla saa.

Hänen armons kuuluisaksi
Tulee muodin haltijaksi,
Suojelijaksi somuuden;
Siis hän siksi kunniaksi
Olkoon muodinmukainen.

Kuningas. No, sepä vain on aikaista ja ihanaa kasvatusta!

Kuninkaallinen lapsenhoitajatar. Armollinen, rouva, vauva tahtoo ruokaa.

Kunigunda.

Noin sä puhut tuhmudessa;
Milloin vauva on prinsessa?
Mieltä olla tarvitsee pi.
(Ylhäisesti.)
Armo syödä suvaitsee pi.
(Prinsessa huutaa.)

Hoitajatar.

Sille en voi mitäkään.
Kuulettehan myös te tään:
Armo huutaa suvaitsee pi.

Kunigunda.

Armon tietää tarvitseepi:
Hovin kuullen huutamaan
Ruveta ei sovikkaan.

Hoitajatar.

Hiljaa, kiltti, vaiti vaan!

Hovimarski.

Tiedoksi siis tulkohon,
Että prinsessamme on
Ottanut nyt nimen oman.
Ruusunen, sen nimen soman.
Hei...

Kansa. Hei...

Kuningas. Olkaa hiljaa, hovimarski. Tuoltahan näkyvät tytön äitikummit tulevan hopeavaunuissa, joita joutsenet vetävät. Onko kaikki kunnossa heitä vastaanottaa?

Hovimarski.

Kaikki, majesteetti, on!
Sam vain kiiruhtakohon.

Kuningas. Juomanlaskija, oletko tuottanut pöytään parasta Kypron viiniäni?

Juomanlaskija.

Sit' ei pitäis puuttua;
Sam on siinä toimessa.

Kuningas. Mestarikokki, oletko laittanut ruoat ja kultatalrikit?

Kokki.

Se jäi Samin haltuhun,
Käy, kuin voi käy palttuhun.

Sam (kurkistaa akkunasta sisälle).

Mun vain tehdä tarvitseis;
Vaan jos Sam nyt sanoo: seis!

Hoitajatar.

Hys, hys, pienoni;
Nähdä saat nyt kummisi.
Kummi hieno, kuudella,
Joutsenella ajava,
Kultaa, silkin hienon
Lahjaks suo hän pienon.

(Hovi antaa tilaa, ja yksitellen tulevat sisälle haltijattaret, kaikilla kruunu ja taikasauva, jolla he kukin vuorostaan koskettelevat Ruususta.)

Sulotar neiti (vehreässä hameessa).

Heijan, teijan tuulaii tuon!
Hyvyyttä mä sulle suon.
Hyvyys, hellyys, kuulijaisuus,
Ne sun parhain ominaisuus.
Täällä murhetta ei mustaa,
Jolle et sois huojennusta,
Kynelt', jot' et tahtois pestä,
Vaivaa, jot' et mielis estää.
Korkein harrastus on sulla

Toisten onneks, hoivaks tulla.
Oman riemus unhotat,
Jos vain muut on riemuisat.

Koitar neiti (valkoisessa hameessa).

Tuuli illan laila la!
Ymmärrystä annan ma.
Selväksi teen ajatukses;
Viisaus on kaunistukses.
Opit kaiken kauniin, jalon,
Opit seikat luonnon talon;
Ihmistiedot, hyveet, kunto,
Niist' on sulla selvä tunto.
Oppis ottaa ihmeeks ratki
Mailman suuret viisahatki.
Itse arvaat itsesi
Aivan tiedottomaksi.

Päivätär neiti (punaisessa hameessa).

Tiskon, toskon tiukaus!
Lahjani on *kauneus*.
Kauneus on katoovata;
En voi antaa parempata.
Mutta sulo lemmittävä
Sydammet on miellyttävä,
Varsinkin jos lapsi sorja,
Kuten laakson kukka korja,
Its' ei tiedä tuoksustansa,
Ihmeisestä mahdistansa.
Moinen mahti viaton
Lahja multa sulle on.

Kuutar neiti (keltaisessa hameessa).

Kilin, kalin kalistan!
Kultaa minä lahjoitan.
Arvokkaampaa lahjaa vastaan
Rikkaus on ainoastaan
Halpa; mutta ääntä tunnon
Seurata jos mielit kunnan,
Kuullessasi kurjan hätää,
Silloin saatat lahjaa tätä
Antaa kullekin, ku anoo.
Sammuta näin nälkä, jano,
Hätää helli, lievitä:
Kultasi on kestävä.

Tähdetär neiti (sinipunervassa hameessa).

Tippaan, tappaan tilleri!
Elosi teen *pitkäksi*.
Tämäkään ei lahja parhain;
Yks on kuolo myöhään, varhain.
Onnettaren elon mittaa.
Elää et voi murenitta;
Mutta rukoilemme tätä:
Sulle pitkää eiämätä,
Jotta saisit kauan monta
Ilahduttaa ilotonta
Ynnä siunaamana työs
Lepoon vihdoon päästä myös.

Valotar neiti (sinisessä hameessa);

Hoi on, hoi on huoletta!

Lemmen, lemmen annan ma,
Lemmen elos juhlitsemaan,
Lemmen lempes palkitsemaan,
Lemmen valtakuntaan taivaan,
Lemmen halvimpaankin aivan,
Lemmen synnyinmaahan syvän,
Lemmen kunniahan, hyvään,
Isään, äitiin, ystävyksiin,
Puolisoon ja sisäryksiin,
Lemmen puhtaan, lämpöisen.
Parhain lahja viimeinen.

Kuningas. Jalot, korkeasti kunnioitetut haltijattaret, teidän lahjanne ovat tosiaankin parahimmat maan päällä. Kukaan kuningas ei voi lapselleen kalliimpia kumminlahjoja antaa. Kuinka voinkaan tarpeeksi kiittää teidän anteliaisuuttanne!

Kunigunda.

Yksi jäi, jos virkkaa saisin:
Tulee olla muodikkaisin.

Hovimarski.

Oppia myös niiaamaan,
Kuulon sekin asiaan.

Juomanlaskija.

Vieraitakin kunnioittaa,
Tulis myöskin tuota koittaa.

Kokki.

Kalopsia arvostaa
Eikä rumast' ahmustaa.

Kuningas. Kaikki on nyt täydellisesti ja oivallisesti. Nyt ei puutu muuta kuin kunnioitettuja kummeja hurraamalla tervehtiä ja sitte käydä päivällispöytään.

Hovimarski. Hei...

Kansa. Hei...

Kuningas. Hiljaa! Kuka tuolta tulee jylhän ukkospilven läpi kuuden mustan joutsenen vetämissä vaunuissa?

Valotar. Se on meidän seitsemäs sisarpuolemme, Tuonen tytär, Tuonetar. Minä vapisen pelosta rakastetun ristityttäremme tähden.

Kokki. Niin, siinä on meille makso seitsemännestä kulturalutasesta.

Kuningas. Hiljaa! Hän on jo täällä.

Tuonetar-neiti astuu sisälle mustassa hameessa ja koskettaa prinsessaa taikasauvallaan.

Tuonetar (kuninkaalle).

Kaikki oivaa, sanotte?
Jätitte *mun* kutsumatta!
Siis jäi lahjan' antamatta.
Tiedättekö, mik' on se?
Olisin sen lahjoittanut,
Mink' on kukin unhottanut:
Tytön otsaan kirjoittanut
Lauseen: *elo loputon!*
Ajan hukka muu kaikk' on,
Pila, tyhjyys, turhuus, juoni,
Jonka murtaa myrsky. Tuoni.
Ainoastaan tytär Tuonen
Hallitseepi elon suonen,

Oienneiden ytimen.
Hylkäsitte lahjan sen.
Sallimusta kuulkaatten:
Kaiken, min nuo toiset tuopi,
Sallimus niin käydä suopi:
Nero, hyvyys kauneus,
Ikä, kulta, rakkaus —
Ruusunen saa kaiken sen
Viiteentoista' vuotehen.
Mutta silloin haavoittuu
Värttinällä impysenne —
Haihtuvat näin toivehenne —
Ja hän nukkuu...

Kuningas.

Kuollen? Niin
Julmat sanat! Kauhistusta!
Miksi raivoot, henki musta?

Tuonetar.

Siten käskee sallimus.

(Katoaa.)

Valotar.

Ah, mun valtaa aavistus!
Sallimus ei mikskään muutu;
Vaan ei kaikki toivo puutu:
Ikäähän myös luvattiin...
Tiedän kaksoset... no, niin:
Eikö uni, kuolon lailla,
Kuljettele unheen mailla
Helpost', ajan lyhyen,
Mutta melkein samaten?
Ei hän nuku kuolemahan,
Vaan kun haavan saa hän,
niin uinuvi hän unelmahan
Täyteen sadan vuoden ajan;
Silloin vasta kuolo saa.
Hovi samoin uinahtaa.
Vaan jos kohtalolta saa
Silloin juur' hän pelastajan
Heräävä hän riemuin on...

Kuningas.

Synkkä on yö kohtalon!

(Ensimmäisen seikkailun loppu.)

Toinen seikkailu: Ruusu.

Sama sali kuninkaan linnassa, vaan keskellä peräseinää on nyt punainen esirippu. Viisitoista vuotta on kulunut ensimmäisestä seikkailusta, ja kaikki henkilöt ovat siis viisitoista vuotta vanhemmat, paitsi Sam, joka muuttumaton on sama pikku hulivili. Ruusuprinsessa on tullut pitkäksi tytöksi. Nähtävinä ovat hänen äitinsä, kuningatar, ja muutamia muita uusia henkilöitä, niiden joukossa hovineidit Narsissi ja Leukoija sekä pikku Sanna.

Narsissi ja Leukoija yhtyvät salissa.

Leukoija.

Narsissi, ah, sinäkö?

Oi, kuin hauskaa sattui tuolla!
Olen oikein nauruun kuolla.
Prinsessamme... tiedätkö?

Narsissi.

Mitä sitte?

Leukoija.

Niin, hän tuolla Lapsosia pieniä
Vaattehitta, kengittä
Näki käyvän puiston puolla.
Juoksi sinne joutuisaan,
Antoi päähineensä päästä,
Kaulahuivin kaulastaan,
Tahtoin nuhasta nuo säästää;
Sitte, yhden kerrallaan,
Harson, hanskat, viitan vielä
Antoi pois ja jalastaan
Kengät samaa tietä vaan.
Arvaathan sen, millä miellä
Kunigunda katsoi moista,
Kun hän näki neidin noista
Vaattehista paljasna,
Kengittäkin — hirmuista. —
Sinne tänne juoksevana
Niinkuin kynittynä kana.
Sievään Kunigundakin
Lensi häntä läksyttämään;
Mutta pahoin kävi tämän:
Kaatui loiskisi — lampihin.

Narsissi.

Prinsessako?

Leukoija.

Eukko vaan.
Ah, kuin tuota nauroinkaan!
Ruusu, hänpä riensi heti,
Ylös auttoi eukon ja
Hälle antoi sukkansa.
Vaan nyt itkuvirttä veti
Kunigunda, kun nyt julki
Paljain jaloin neiti kulki.

Narsissi.

Hyv' on neiti sydämmestä.

Leukoija.

Kantapäähän kiirehestä.
Kuinka viisas taas hän on,
Sit' ei pysty arvaamahan.
Eilen yksin kulkemahan
Sai hän tänne puistohon,
Mitä varten arvaappa!
Satamäärä lintuja
Viserteli riemuisesti;
Siinä seuraa lukuisesti;
Ja hän puhui vaivatta
Niiden kaikkein tavalla
Tirlilirli, kukkurluu;
Niin ei osaa kenkään muu.

Narsissi.

Sulossa hän verratonna.

Leukoija.

Niin, kun hän on lempeä.

Narsissi.

Rikas...

Leukoija.

Ylpeydetä.

Narsissi

Lemmitty...

Leukoija.

Ah, syäimestä!
Kuulematta hänt' on konna.

Narsissi.

Hengetärten lahjoiks kansa
Sanoo noita.

Leukoija.

Syystä kanssa.
Pahat kielet... Voitko... tuota
Vaijeta?

Narsissi.

Kuin seinäki,
Kala, muuri, murmeli;
Etkö vainen minuun luota?

Leukoija (kuiskaamalla).

Kansa kertoo jonkunmoista
Seikkaa, jot' ei tajua,
Että hän on viidentoista
Ikäisenä nukkuva
Sangen kauan.

Narsissi.

Tajuun mä.

Leukoija.

Sen saa aikaan värttinä.
Sikshän yli kaiken maan
Koota värttinät ja heittää
Antoi tuleen palamaan
Kuningas ne, ett'ei vaan
Pistäis sormeen Ruusu-neittä.

Narsissi.

Mutta juuri tänään hän
Viisitoista täyttää...

Leukoija.

Totta! Siitä nähdään tietäjän
Valhe varsin selvähän:

Kas, ei ole, mistä ottaa
Koko maasta värttinän.
Ruusunen hän valvoo, hän.
Mutta tässä aikaa tuhlaan;
Neittä tulee laittaa juhlaan.

Narsissi.

Niin, jos Kunigunda saisi
Kuulla, kuinka kielet hakkaa
Meillä, niin hän raivoaisi.

Leukoija.

Olet oikeessa. Ja akka
Taas on kuiva, arvaan sen.
Rientäkäämme, siskonen!

(Menevät.)

Ylimäinen juomanlaskija ja mestarikokki tulevat päinvastaiselta taholta.

Juomanlaskija. Sam! Missä on Sam? Aina sitä nahjusta saa odottaa.

Kokki. Sam! Nahjus! Missä sinä vetelehdät?

Sam (sisään juosten). Tulen pian.

Juomanlaskija. Sinä kelvoton! Sinä laiskuri! Heti laittamaan kaikkea järjestykseen prinsessan syntymäpäiväksi suureen juhlaan! Muista nektari! Äläkä unhotta ambrosiaa! Jätähän vain kiillottamatta ja puhdistamatta hopeapikarit, tinatuopit, oluttuopit ja kiinalaiset kupit ja muut semmoiset.

Sam. Ja muut semmoiset ja muut semmoiset.

Kokki. Oletko sinä, poika, jo valmis? Joko paistoit härjät, keitit valaskalan, survoit porkkanat, paistoit lätyt ja koristit sokurileivoksen prinsessan nimellä? Sam sinä olet pahin vetelys, kuin koskaan olen nähnyt.

Sam. Ja muut semmoiset. Voi, herra mestarikokki, voi, herra juomanlaskija; tuota minä nyt olen saanut kuulla jo viisitoista vuotta, eikä kukaan toimita niin paljoa kuin minä. Jospa edes lakattaisiin sanomasta minua pojaksi! Olenhan minä jo vanha mies, herra mestarikokki, neljäkymmentä vuoden vanha (itkeä nyyhkyttäen), ja minulla pitäisi jo ammoin olla parta, mutta kas, se ei ota kasvaakseen!

Juomanlaskija. Yhdeksän vuotta, hillonokka, yhdeksän vuotta. Et sinä koskaan sen vanhemmaksi pääse, ja tiedänpä minä kyllä syynkin. Sentähden, että niin huonosti pidit huolta haltija-neitojen ravinnosta sinä päivänä, kun prinsessa ristittiin.

Kokki. Mitä partaan koskee, niin onkin hyvä luonnon järjestys, ett'ei kokkipojilla ole partaa, sillä he sen pistäisivät joka kastekkeeseen, kun tarpeetta häärivät paistinpannujen ympärillä.

Sam (nyyhkyttäen). Minunko oli syy, että kaikki kävi nurin päin niillä suurilla päivällisillä viisitoista vuotta sitte? Miksi se Päivätär-neiti minulle tuomitsi niin kovan rangaistuksen, että minun pitää ainiaan oleman pienenä kokkipoika-parkana eikä saamaan koskaan partaa eikä koskaan parempaa palkkaa? Minä en tätä kestä enää, minä menen Tuonetar-neiden luo ja tarjoudun paimentamaan hänen pöllöjensä.

Juomanlaskija (nipistää häntä korvasta). Etkö joudu alas kellariin?

Kokki (nipistää häntä toisesta korvasta). Etkö riennä ylös kanakoppeliin?

Sam (ruikuttaen). Tulen pian.

(Menee.)

Juomanlaskija. Tottapa silloin viisitoista vuotta sitte olikin hirveät pidot. Oikein kauheata! Vierasten piti käymän pöytänsä eikä ollut edes kaivovettä tarjota.

Kokki. Niin, selkääni karmii, kun sitä muistelen. Ei senkään vertaa ruokaa, että rotta olisi siitä suuhunsa saanut. Onneksi me kaikki syytimme Samia. Kun antaa niin selviä käskyjä...

Juomanlaskija. Ja niin vähä tekemistä kuin hänellä... Mutta lähtään, virkaveljeni, ottamaan vähän

vahviketta sill'aikaa, kun Sam laittaa kaikki valmiiksi päivällisille. (Menevät.)

Tuonetar-neiti tulee sisälle, värttinä kädessä.

Tuonetar.

Kuolevat ja sokeat te
Viisauteenne luotatte,
Sallimusta vastustatte,
Jotakin jos uhkaa se!
Kuningas tuo houreissansa
Sitä luulee ohjaavansa,
Tyynnä on, kun poltti kaikin
Värttinät, mit' käsiins' saikin
Kas, ei tiedäkkään hän hurja,
Että toivon sijahan
Murhe saa ja olo kurja!
Yhden jätti ainoan
Poltosta: sen halvaks keksi;
Vaan se saattaa varmahan
Hänen keinons hulluudeksi.
Sallimusta odotan.
Huone tää on kaikkialta
Suljettuna muilta: valta
Hengettärillä tääll' on.
Ruusu-neiti onneton,
Kohta kauneutesi
Kuihtuu, haihtuu ijäksi!

(Astuu sisälle punaisen esiripun taakse.)

Valotar-neiti tulee sisälle.

Valotar.

Tuonen tyttö kolkko, musta,
Tytär yön, täys uhkausta,
Uhkaa, huuda sallimusta!
Minä olen puoltamassa
Ruusu-neidon elämää.
Unikukan nappu tää,
Joka kasvoi Untolassa,
Pysyy häntä suojaamassa.
Kun se häll' on kädessään.
Niin ei kuolo pystykkään,
Vaan hän ruusu-uduin liittää,
Elon korven halki kiittää
Toisten aikoin rannallen,
Unen maassa uinailten.

(Menee.)

Kuningatar ja Kunigunda tulevat

Kunigunda.

Hän, oi armollinen rouva,
Oli paljas jalaltaan,
Kuten lanttu kuorettaan.
Olis ollut kauheata,
Jos mun nuuraa kengittä
Herrat olis nähnyttä:
Vaan tää vast' on pahempata.

Kuningatar.

Rauhoittukaa, ei se tapa!
Ruusu tahtoo olla vapaa.

Viaton hän kylläkin,
Eikä sovi hyveihin
Lellitys: se kainoutta
Ainoastaan haittaa. Mutta
Kastuittehan kokonaan...

Kunigunda.

Majesteetti, anteeks vaan!
Moist' ei satu milloinkaan.
Olen niin förbluffattu,
Häpen, öfverraskattu...
Mitäs — lampiin tvingattu
Promeneeraamahan!... flaatti:
— Suuren häpeän se saatti —;
Olen niin sinierattu.

Hovimarski von Cirkel tulla sipsuttaa sisälle.

Hovimarski.

Päivää, majesteettinne!
Kysyn alammaisuudessa,
Missä retkeilee prinsessa?
Me ja kansa hartaudessa
Häntä kaikin etsimme.

Kuningatar.

Tiedossa ei mulla se.
Kenties käy hän tapanansa
Köyhissä ja sairaissansa.
Mutta, hovimarsalkki,
Mitä kummaa kuuluvi?
Iskettehän haukan lailla.

Kunigunda.

Sota, kapinako mailla?

Hovimarski.

Ei, vaan viisaat, oppineet,
Jotka selkeyttä vailla,
Kauan ovat tuumailleet
Salaisuutta elämän
Ynnä suuren mietinnön
Käytettyään kokonahan,
Selväksi ei saaden vaan,
Turvasivat prinsessahan,
Ja hän vastas sukkelaan:
Rakastaa on elon syvä
Salaisuus...

Kuningatar.

Mun tyttöin, hyvä!

Kunigunda.

Marski, tuokaa hajuvettä!
Eihän ihmeellistä, että
Pyörryttää.

Hovimarski.

Ja prinsessaa
Siitä tahtoo koristaa
Viisaat maan nyt seppeleellä...

Vaan, kas, tuossapa hän saa...

(Kuningas tulee sisälle, taluttaen prinsessaa, jolla on yllä valkoinen hame ja otsalla laakeriseppelä. Jäljellä jää viisaita miehiä ja hoviväkeä.)

Kuningas. Minä kiitän teitä, korkeasti kunnioitetut, viisaat miehet, että olette tytärtäni noin kauniilla laakeriseppelillä kunnioittaneet. Hän ujostelee niin suurta kunnianosoitusta niin yksinkertaisen vastauksen tähden. Kumarra, lapseni, ja kiitä viisaita miehiä!

Ruusunen (syvälle kumartaen).

Varsin halpa olenkin
Laakeria kantamahan.
Lintu tai laps' pienosin
Samoin oppis vastaamahan
Tuulelta. Me sokeita;
Viisas on vain Jumala.

(Viisaat miehet kumartavat aina maahan asti ja lähtevät pois. Ylimäinen juomanlaskija tulee sisälle ja kurottaa otsakoristetta, jonka Kuninganda kiinnittää prinsessan otsalle.)

Juomanlaskija.

Diadeemin otsallenne,
Teidän jalo korkeutenne,
Neuvokset maan lähettää.

Ruusuu.

Heitä kiitän, tyttö rukka.
Yhtä kallis halvin kukka
Mulle on kuin lahja tää.
Tarkoitus tään pyhittää.

(Narsissi tuo ruusuista ja rubiineista tehdyn köynnöksen, jolla hän koristaa prinsessan.)

Narsissi.

Tämän, teidän korkeutenne,
Ritaristo lahjoittaa
Koristeeksi varrellenne,
Nimellenne omistaa.

Ruusuu.

Terveiseni ritareille!
Toivon, kiitokseksi heille,
Nauhan piikittömän vaan
Siteeks kuninkaan ja maan,
Ett'ei pistä ollenkaan.

Pikku Sanna (kahdeksanvuotinen, tulee esille ja suutelee prinsessan hameenlaskoksia). Suuri kiitos kengistä, jotka te, kiltti prinsessa, annoitte minulle.

Ruusuu (nostaa hänet ja suutelee häntä). Suuri kiitos siitä ilosta, ett'ei jalkojasi palele. Älä unhota minua!

Sanna. Ah, prinsessa, teitä en saata ikinä unhottaa, vaikka eläisin sadan vuoden vanhaksi.

(Hän menee.)

Leukoija (tuoden villasukkaparia).

Teidän korkeutenne! enkö
Nauraisi, vai itkenenkö?
Vanha sairas Saara-rukka,
Jota hellin hoiditte,
Hän nyt luulee, ett'ei sukkaa
Ole teillä jalkaanne,
Ja hän nämät rakkahalle

Pyys mun tuomaan Prinsessalle,
Keltä, ei hän virkkaa suo,
Vaan hän itse kutoi nuo.

Ruusu.

Mua hellii hän kuin lastaan.
Vaan, oi, mitä hänelle vastaan?
Sano, että lahjoista
Kaikista nyt saamistani
Oli mulle rakkain ani
Tämä pari sukkia.
Olen häntä kurjemp', oi!
Varansa hän kaiken soi.
Vastalahjaks' multa siitä
Valta-istuinkaan ei riitä.

Kuningatar.

Oikein sanoit, tyttönen.

Kunigunda.

Yhhyh tapa tuommoinen!
Sopiiko se puheesen?
Sukat vaimo-ihmisen!

Kuningas. Matami Kunigunda, minun tahtoni on, että hovinaiset huomisesta aikain käyttävät villasukkia silkkikengissä. Se on hyvin terveellistä, ja teidän tulee olla muille hyvänä esimerkkinä. Ruusu-tyttöni, sinä olet usein pyytänyt äitiltäsi lupaa opetella värttinällä kehräämään.

Ruusu. Niin, isäni, se on kauan mielihaluni ollut, vaan äitini ei ole siihen suostunut. Ja hänen käskyänsä mieluisesti tottelen.

Kuningas. Siihen on ollut omat syynsä. Mutta tänään sinä täytät viisitoista; lapsi et enää ole. Nyt saatat kehrätä niin paljon, kuin tahdot.

Kuningatar. Ei tänään, puolisoni! Mutta huomenna.

Kuningas (hiljaa). Ole huoletta, minä olen poltattanut kaikki värttinät koko valtakunnastani. (Kuuluvasti.) Ruusu, äitisi antaa sinulle luvan kehrätä ensimmäisellä värttinällä, kuin löydät. Juomanlaskija, toivoakseni meille tarjotaan tänään parempaa päivällistä kuin viime kerralla.

Juomanlaskija. Teidän majesteettinne, saatte luottaa meidän alamaiseen utteruuteemme. Samille on annettu tarpeelliset ohjeet.

Valotar-neiti (astuu esiin ja kohottaa, kenenkään huomaamatta, unikukkansa).

Tula, tula tuinu.
Uinu! Uinu!
Niin laaksonen
Kuin korkeus,
Niin riemunen
Kuin vaivaus!
Uinuos vaan,
Hetkinen maan!
Vaipuos, vuos'sata, pois unehen
Niinkuni kukkihin kyyhkynen!

Kuningas. Hyvä; minä hallitusistuimellani odotan päivällistä, tahi oikeammin nautin päivällisunta, sillä tuntuupa hiukan nukuttavan.

Kuningatar (haukottelee). Ilmassa on ukkosta.

Kunigunda (haukottelee). Liikavarpaani ennustavat sadetta.

Hovimarski (haukottelee). Tulee paha ilma, se tuntuu seljässäni.

(Kuningas ja kuningatar asettuvat hallitusistuimelleen, ja koko hovi asettuu ryhmiin heidän ympärillensä. Kaikki, paitsi katsojat, alkavat torkkua.)

Ruus.

Viidentoist', täys ihminen!
Isä virkkoi mulle äsken.
Narsissi, mä pyydän, käsken.
Lausu, lapsko murheinen,
Suuri aina riemuinen?

Narsissi.

Olo hauska nuorna vaan,
Tyttärenä kuninkaan,
Lemmittyinä, kunniassa...

Ruus.

Eikö tie siis raskaskaan?
Eikö tuskaa saapumassa?

Narsissi.

Kaikkea ei pyytää saa.
Pilvetön on lapsen aamu;
Nuorten taivahalle saa
Moni kumma pilven haamu,
Josta iskee salamaa,
Vaan en virka, millaisia.
(haukottelee)
Anteeksi!

Ruus (hymyillen).

Ei lukua!

(Hän tarkastelee tarkasti punaista esirippua. Kaikki muut nukkuvat vähitellen samaan asentoon, kuin seisovat tahi istuvat. Mestarikokki tulee sisälle, nukkuvaa Samia korvasta taluttaen.)

Kuningas (unissaan). Kokki on pohjaanpalanut... kananpoika... pitää hirttää.

Kokki (Samille). Siinä kuulet: kuningas sanoo, että sinut pitää hirttää. Mikä tänään koko linnaa vaivaa? Minä menen kyökkiin: siellä makaavat kyökkipiiat kattilainsa ääressä, paisti makaa vartaassa, kauha padassa haukottelee. Menen talliin: kuskit kuorsaavat, hevoset seisovat liikkumattomina. Kapuan kanahuoneeseen: kanamuori makaa kynnyksellä, kukko orrella torkkuu. Kuninkaallinen kaarti makaa kivääriensä varassa, nukkuneena on komentosana överstin huulilla. Ja mitä näen? Täällä kuningas, kuningatar ja koko hovi viattomuuden unta nukkuvat. Prinsessa yksin hereillä on. Nöyrin palvelija!

(Haukottelee.)

Ruus.

Kokki, tiedättekö te,
Miksi kaikki uneen raukee?
Myöskään teidän silmänne
Eivät enää oikein aukee.

Kokki. Minä? Oh, teidän korkeutenne, minä olen niin iloinen kuin vasta suomustettu ahven. (Haukottelee.) Samin syy se on kokonaan. (Ravistelee nukkuvaa Samia.) Minä opetan sinut, laiskuri, palveluksessa nukkumaan.

(Kohottaa kätensä, korvalle läimäyttämään, vaan nukkuu samaan asentoon.)

Ruus.

Hänkin! Yksinäni mä
Maailmassa nukkuvitten.
Vaan tuo esirippu sitten,
Mikä sill' on tehtävä?

(Hän vetää esiripun syrjään; Tuonetar-neiti näkyy värttinällä kehräämässä.)

Tuonettaren kehruulaulu.

(Sama sävel kuin "Den bergtagna" nimisen näytelmän kehruulaulussa.)

Mä kuolevan kohtaloks teen tätä työtä,
Mä teen tätä työtä.
Lankaani on kerrattu kuoloa, yötä,
Se kuoloa, yötä.
Ei rauhoa mulla,
Kun täytyvi rullan
Jok' ainoan kuolevan kohdalle tulla.

Ruusu.

Mikä ääni? Mit' on se?

Valotar-neiti (astuu hänen taaksensa ja kurottaa hänelle unikukan).

Pannos kukkain rinnalle!

Ruusu.

Miksikä?

Valotar.

Ah, mua kuule!

Ruusu.

Kukka ei tee pahaa, luulen.

(Kiinnittää unikukan rinnalleen.)

Tuonetar (laulaa taas)

Kuninkahan impynen sievä ja sorja,
Sä sievä ja sorja,
Kas, kehrävi myös kedon kukkanen norja,
Myös kukkanen norja.
Käy, kehrätä koita
Ja onnea voita!
Pois piikit, sä ruusunen: murtele noita!

Ruusu.

Kedon kukkain, tietääkseni,
Kehrätä *ei* tapana;
Tuo tok' on niin suloista,
Oppisin sen mielelläni.

Tuonetar.

Käy! Sen pian opit sa.

Ruusu (vaihtaa Tuonettaren kanssa paikkaa, tarttuu värttinään, kehrää ja laulaa).

Suloista, kun kiertyvät pehmeät langat
Nuo pehmeät langat!
Jos vois ijäks sitoa murehet sankat,
Niin, murehet sankat,
Ja onnea tuottaa
Vois niille, mit suotta
Saa kärsien, kyynelin riemua...
Ai, sain haavan värttinästä!

Tuonetar (kuuluvasti ja kolkosti).

Sattui sallimuksen mukaan;
Sit' ei saata estää kukaan.

(Tuonetar katoaa.)

Ruusu (hiljalleen uneen uupuen).

Kaikki onnekkaat! oi, tästä
Riemastuin. Mä eloni
Soisin muille hyväksi...
Päivä... kevät!... Hyvästi!

Valotar (jatkaa kehruulaulua).

Jos voisit sä sitoa murehet sankat,
Sä murehet sankat,
Ja onnea tuottaa
Sä niille, mit suotta
Saa kärsien, kyynelin riemua vuottaa!

(Toisen seikkailun loppu.)

Kolmas seikkailu: prinssi Florestan.

Ensimmäinen osa.

Tässä esiyytyy muutamia uusia henkilöitä, niinkuin prinssi, Barbra, Doriina ja vanha Sanna. Sata vuotta on kulunut. Mahtavana on vihreä piha ja ruohopenkki. Suoraan edessä on suuri, korkea, kukkiva ruusupensasto. Muutamia prinssejä riippuu pensastossa, vaan niitä ei näy vihreäin lehtien takaa.

Doriina (paimentyttö, kastaa pensastoa ja laulaa).

(Sävel: "Jag gick mig ut en aftonstund".)

Jos oisin ruusulehtinen,
Mi kevähällä loistaa,
Olisin aina riemuinen
Päivistä ihanoista.
Heiluisin vienoon tuulessa,
En mitään tietäis itkusta,
Mi rinnan riemun poistaa.

Ah, kuinka Jumalan maailma näin aikaisin keväällä on ihanainen! Rakkaat ruusut, en saata teitä kastamatta olla, vaikka äiti ei teistä pidä. Kasva, pensastoni, kasva kuni vuori korkeaksi! Sinun vertaistasi ei koko maailmassa ole, sanoi Aladin-prinssi. Hän osaa arvostella ruusuja, hän. Vahinko oli, että hän toissa päivänä lähti. Hänen muka piti etsiä Ruusu-prinsessaa, hänen niinkuin muidenkin. Mitä hän paimentyttö-parasta välittäisi. Mutta prinsessa, se on jotakin toista, vaikka hän olisikin sata vuotta kuolleena ja lumottuna ollut.

(Barbra äiti tulee, rainta kädessä.)

Barbra. Seisotko taas, laiska tyttö, täällä tuota kelvotonta pensastoa kastamassa? Enkö ole niin monta kertaa sanonut, että ruusut ovat vain turmioksi?

Doriina. Kuinka niin, äiti?

Barbra. No, kun ne pistävät. Ja mihinkä kelpaavat ne? Eivät keitettäväksi eikä paistettavaksi. Kelpaavatko ne edes porsasten ruoaksi? Jahka kreivin vouti ensi kerran tänne tulee, niin pyydän häntä hakkuuttamaan maahan koko roskan.

Doriina. Mutta, rakas äiti, sanoohan kansa, että tuolla pensaston takana on lumottu linna.

Barbra. Tuhmuuksia kansa jaarittelee.

Doriina. Vanha Sanna, teidän isänne iso-äiti, sanoo samaa.

Barbra. Hän on sadan kahdeksan vuoden vanha ja on tullut jo uudestaan lapseksi.

Doriina. Mutta hän on itse nähnyt Ruusu-prinsessan. Hän on usein kertonut, kuinka prinsessa eräänä päivänä puistossa omat kenkensä riisui ja antoi Sannalle, joka silloin oli kahdeksan vuoden vanha.

Barbra. No, mitä sitte? Se oli silloin, se. Kello kaksitoista tänään pitää meidän pässi keritä. Pidä vaaria tässä niin kauan, kun lehmät lypsän, ett'ei taas joku prinssin hupsu tule hirttäytymään ruusupensaihin. Musta Mirri pesee itseään: se tietää hassusti vieraita.

(Hän mennä lyyryttää pois.)

Doriina (yksinään). Hirttäytymään, sanoo Barbra-äiti? Ah, ihana prinssi Aladin, ennenkuin mitään niin julmaa sinulle tapahtuisi, tahtoisin tuhat kertaa mieluisemmin (itkee) nähdä sinut sadan vuoden vanhan prinsessan kanssa naimisissa! (Jahti-torven toivotus kuuluu.) Saattaisiko se olla Aladin? Ei, vieras herra se on.

Florestan-prinssi (tulee sisälle).

Huomenta, oi impi sievä!
Kenties tiedät, tämäkö
Tie se linnahan on vievä?
Tänään sinne päässeekö?

Doriina.

Minne linnaan?

Florestan.

Et sä miellä
Puhu totta. Tunnusta:
Kuni tähti pilves', siellä
Nukkuu kaunis prinsessa!
Oi, se onnellinen varmaan,
Ken saa kättä tarjota
Hälle, herättää sen armaan
Sadan vuoden unesta!

Doriina.

Prinssikö te, herra?

Florestan.

Tosin,
Koska prinsessata kosin.

Doriina.

Varokaatte, onneton!
Kuulkaa, kuinka seikka on:
Henget tääll' on asumassa;
He sen matkaan saattoivat,
Koko linnan noituivat;
Ruusunen on nukkumassa.
Ruusupensaat pihan sen
Peittää, häntä tuutien.
Hänet kyllä herättää
Tarvitseisi...

Barbra (tulee sisälle).

Mitä tää?
Taaskin yksi huimapää!
Tehkää hyvin kääntykää,
Muuten saatte selkähänne
Miten moni edellänne!

Florestan.

Tuolla mäillä linna kai on?
Tänään vielä sinne aion.

Barbra.

Jos, kuin luulen, lienette
Prinssi, mua kuulkaatte:
Moinen hurjuus jättäkäätte!

Florestan.

Mull' on toivo salainen;
Tien teen läpi pensasten.

Barbra.

Armotta niin kuoloon jäätte.
Ei, en enää kestä, en!
Tiedättekö, mit' on tullut
Prinsseistä, jotk' ennen — hullut!
Pyrki läpi pensasten?
Lopun sai he suruisen.

(Vie prinssin pensaston luo.)
Tuossa yhden hurme vuosi
— Prinssi Soliman se on —;
Siitä on nyt tästä vuosi.
Tuolla puolen pensaston
Taas on Mirza. Häntä suuri
Ampiainen pisti: juuri
Paikalla se kuolon toi.
Tuolla taas on...

Doriina.

Taivas! voi,
Aladin!

(Juoksee pois.)

Barbra.

Se nimi hällä.
Hänpä toissa päivänä,
Riemuisena, röyhkeenä,
Miekoin paikalla löi tällä.
Silloin hiipi lehdistä
Hämähäkki hirmun suuri,
Hänet langoin kietoi juuri,
Imi hänen verensä...
Halaatteko osaa moista?

Florestan.

Mua aaveet julmat, joista
Puhutte, ei peljätä.
Ruusua vain lemmin mä.
Hänet saavani mä soisin,
Hänet herättää jos voisin!
Hänet kannan syämessä.
Ei ken häää lempein tulta;
Aaveet saavat surman multa.

Barbra.

Kas, se hyvä, herranen!
Tuiki hullu oletten.
Kuulkaa, jos on rahtunenki
Järjestänne paikoillaan
Eikä hylkykalu henki!
Aaveita ei olekkaan,
Juttuja ne ämmäin suussa.
Satu vain on itse Ruusu,
Viisast' ei se pettää saata.
Moista uskoo houru vaan.

Kuinka kenkään voisi maata
Sata vaotta unessaan?
Vaan voi itsens', tiedän sen,
Hullu hirttää pensaasen:
Teillekin niin käydä voi.

Florestan.

Varmuus anna, onni, oi!
Ruusu, toivoin, kuullos mua,
Onkohan vai eikö sua?

Barbra.

Kaksitoista kello jo
Kohta on; käyn kotio.

(Satavuotinen Sanna astuu köyryisenä ja kainalosauvan nojassa sisälle.)

Sanna.

Mitä kuulin! onko kellä
Ruusu-neiti muistossa?

Barbra.

Erehdyitte, äiti hellä;
Kotiin käykää rauhassa!

Florestan.

Muistatteko? Prinsessanko?

Sanna.

Olen kuihtunut jo ranko,
Kiireellän vuos'sadan lunta;
Vaan jos toisen verran saa
Ruumis raukkan' odottaa
Rangaistukseks' haudan unta,
Unhottaa en toki voi
Ihmeen kaunist', hyvää, hellää,
Lempeätä Ruusu-neittä,
Kun hän mulle hyvää soi.

(Hän näyttää kultaompeleisia kenkiä.)

Katso, näitä kerran kantoi
Hänen jalot jalkans', vaan
Mulle hän ne helläst' antoi,
Jääden paljaaks jalaltaan.
Näe! Mulla viel' on ne:
Hyvä ollos köyhille!
Jalo työ ei kuolekkaan:
Se ken armahtaa ja säästää,
Kylvää kylvön kasvamaan,
Joka vuosisatain jäästä
Muistossa saa kukkimaan.

Florestan.

Kiitos, vanhus! Uljuutta!
Pois saa kehno kammo mennä.
Huotrasta nyt, kalpa, lennä!
Veren, hengen uhrata
Mielin edest' armahan,
Ihanuuden, kunnian.

(Hän vetää miekkansa ja iskee ruusupensastoa.)

Barbra.

Olen nähnyt hulluja,
Mutta moisen vertaista —
Toki milloinkaan ei näy:
Pään lyö seinään suoraan juuri...
Vaan jo yhtä kello käy,
Hikeen kuolee pässi suuri.

Florestan.

Voitto! Kas, jo horjuu muuri!

(Raivaa aukon pensastoon ja katoaa.)

Barbra (kummastuneena).

Luulenpa, että hän ihan suoraa päätä syöksähti lävitse. No, se ei mikään konsti ollut. Sanoinhan, että puhe lumotusta linnasta on sulaa jaaritusta.

Sanna.

Oi, jos saisin nähdä sen
Ihmeen, ett' tuo uni loppuu,
Poistuu satavuotinen
Tuska, vaiva, hätä, hoppu,
Ja jos vielä näkisin
Lapsuuteni enkelin!

Doriina (iloisesti sisään juosten). Äiti, äiti, ihme yli kaikkein ihmeiden! Minä kuljin metsässä, itkien prinssi Aladin-parkaa, jonka ilkeä hämähäkki verkkoonsa kutoi. Silloin kohtasin loistavan, kruunupäisen haltijattaren. Älä itke, sanoi se. Minä olen Valotar-neiti ja ilmoitan sinulle suuren ilon. Täsmälleen kello kaksitoista tänään on sata vuotta kulunut. Loppunut on lumous; tietä linnaan ei enää ruusupensasto sulje. Ruusu-neiti vartoo vapauttajaansa, eloon herätetään taas kaikki kuolleet prinssit. — Aladin-prinssikö myös? kysäsin. — Niin, Aladin-prinssi myös, hän sanoi. — Ah, kuinka iloinen olen! Nytpä laulan taas:

Mull' ystävä on verraton,
Kuin kastehelmet loistaa.
En tohdi virkkaa, ken se on:
Vois riemun siltä poistaa.
Hän honka tumma, varteva,
Mä köyhä koivu, kaikuva
Lintusten lauleloista.

Toinen osa.

Sama huone kuninkaallisessa linnassa kuin ennenkin. On aivan pimeää.
Kaksi ääntä kuuluu puhuvan.

Ensimmäinen ääni. Tässä seison entisyyden yössä. Sadan vuoden kuluttua olen tullut takaisin tähän linnaan ja tapaan sen samanlaisena, kuin lähtiessäni jäi. Kaikki on pimeää. Kaikki on hiljaista. Kaikki on kuollutta. Kuninkaasta, joka mahtiani uhmailla rohkeni, on muistokin ihmisten seasta sammunut. Mutta minä elän. Minä olen synkän sallimuksen sanansaattaja, eikä kaiken elollisuuden nielevä yö minulle mitään voi. Minä olen kuolematon.

Toinen ääni. Kuolematon, vaan et yksinäsi!

Ensimmäinen ääni. Ääni, ken sinä olet?

Toinen ääni. Ääni, ken sinä olet?

Ensimmäinen ääni. Minä olen Tuonetar.

Toinen ääni. Minä olen Valotar.

Tuonetar. Mitä täältä haet? Etkö tiedä, että minä kuoletan kaikki, jotka lähelleni tulevat?

Valotar. Etkö tiedä, että minä annan elon sille, jonka sinä olet kuolettanut?

Tuonetar. Et kykene. Kuolema on elämätä mahtavampi.

Valotar. Erehdyt, pöyhkeä haltijatar! Elämä on kuolemata mahtavampi.

Tuonetar. Tyhjät sanat! Täällä ovat kaikki kuolleina.

Valotar. Ei, he nukkuvat.

Tuonetar. Pitkää unta!

Valotar. Fiat lux! (Tulee äkkiä valoisaksi ja kuningas, kuningatar sekä hovi näkyvät makaavana samassa asennossa kuin ennen, vaan kaikki paksulla tomulla ja hämähäkin verkoilla peitettyinä.)

Tuonetar. Aaveita! Ulkokiiltoa! Haa, julkea, etkö tiedä, että tämä on vastoin luonnon lakia? Fiat nox!

(Pimenee taas.)

Valotar. Tuonetar, minä tiedän sinut leppymättömäksi. Mutta jos avaat sallimuksen kirjan, seitsemännen sivun oikealla, niin saat lukea, että Ruusu-prinsessa ja kaikki linnan asukkaat heräävät taas sadan vuoden perästä eloon, jos vain tunnin perästä sen ajan kuluttua jollakin nuorella ritarilla on rohkeutta uskaltaa henkensä ja herättää prinsessa suutelemalla häntä otsalle.

Tuonetar. Sinä olet oikeassa; se ennustus minulta on unhottunut. Mutta tunti pian kuluu: ei ketään tule.

Valotar. Kukapa tietää!

Tuonetar. Puuttuu ainoastaan viisi minuuttia.

Valotar. Viisi minuuttia? Voi, jos tänne ei kenkään tulisikaan! Jos kaikki suruni ja kaikki rakkauteni olisivatkin hukkaan menneet?

Tuonetar. Näetkö nyt, mieletön haltijatar, että mahtava sallimus vielä kerran arvailusi pettää. Nyt puuttuu vain neljä minuuttia.

Valotar.

Missä viivyt, ainokainen,
Jot' ei nähty, kuultu —
Jonka taivas avuks soi?
Avun hetk' on haihtuvainen!
Voi, se siivin lennähtääpi;
Kaunis Ruusu-neiti jääpi
Kuihtuvaksi nupuksi!

Tuonetar.

Loppu! Säästä huolesi!

Valotar.

Kaksi minuuttia vailla.
Fiat lux!
(Tulee valoisaksi. Ulkoa kuuluu jyskettä.)
Näen miekan mä;
Pensasta lyö urhon lailla...

Tuonetar.

Mutta ei se ennätä!

Valotar.

Joudu, oi!

Tuonetar.

Nyt loppui taika.

Valotar.

Minuutti on vielä aikaa.

(Haltijattaret vetäytyvät sivulle. Florestan-prinssi syöksyy sisälle ja pysähtyy hetkiseksi

epäileväisenä.)

Florestan.

Mitä? Kaikki nukkuvi!
Missä olet, onneni,
Ruususeni armahainen?

(Hän käy punaisen esiripun luo ja työntää sen sisulle. Ruusu nähdään nukkuneena värttinä kädessä.)

Suloisuus, oi taivahainen!
Unta nähnenkö mä vaan?

Tuonetar (sivulta).

Loppu... Hän ei muistakaan.

Valotar (sivulta).

Puoli minuuttia on!

Florestan.

Taivaan ihme verraton,
Tohdinko sun herättääkään?

Tuonetar.

Voitto! Aikaa ei nyt jääkään!

Valotar.

Sekuntia kuus! Aik' kallis,
Seiso!

Florestan.

Suuteloni tää
Voiko sinut herättää?
Oi, jos sallimus sen sallis!

(Hän suutelee Ruusua otsalle. Ruusu avaa silmänsä.)

Tuonetar.

Voi mua! Elo kuolon lyö.
Valo voittaa, poistuu yö...

Valotar.

Kiitos, kallis hetki, aivan
Viimeisin, sä lahja taivaan!

(Molemmat haltijattaret katoovat.)

Ruusu (heräten).

Jos vois ijäks sitoa murehet sankat
Ja onnea tuottaa...
Ken sä? Miks mua tarkastatki?

Florestan.

Oi, sä kauniin Ruusuni!
Olen vieras; suurin ratki
Riemuni ja toivoni
On sua saada elohon
Tässä linnass' sallimuksen.

Ruusu (ajatellen).

Niin; sain äsken loukkauksen;

Vaan se vaaratonta on,
Sainhan naarmun varsin pienen.
Sitte hiukan uinahdin,
Raskas kun ol' ilmakin.
Puoleenpäivään maannut lienen.

Florestan.

Paljoko on aikaa siitä,
Jolloin suljit silmäsi?

Ruusu.

Neljännes tai — jos ei riitä —
Kaksi. Sit' en ihmehdi,
Kun ol' uni makeata.

Florestan (hiljaa).

Ei hän tiedä, että sata
Vuotta siitä vierikin!
(Kuuluvasti.)
Puolipäivä on nyt tosin. —
Ruhtinatar ylevin!
Sua saavuin tänne kosiin;
Olen prinssi Florestan.

Ruusu.

Vieras, pilaa puhuthan!
Sinä mies noin muhkea,
Minä tyttö pieni vasta,
Jonka löysit torkkumasta.

Florestan.

Pieni tyttö? Oletpa
Isoäitin' äitiä
Vastaava sä ijässä,
Jos hän eläis. (Hiljaa.) Unhotin.

Ruusu.

Huomaan, että uneksin;
Kas, kuin tuolla kaikki makaa!

Florestan.

Kaikki herää, se on vakaa.

(Kuningas ja kaikki muut heräävät siinä järjestyksessä, kuin alkavat puhuakin.)

Kuningas.

Paistia!

Kuningatar.

On helteistä.

Kunigunda.

Ukkost' oli, luulen mä.

Hovimarski.

Sanon, vaikk'en juuri kiistäin:
Kivi putos selkäpiistäin.

Leukoija.

Nukuinkohan mä! Vai mitä?

Narsissi.

Minäkin.

Kunigunda.

Yh, moinen hovi!
Tuo ei konvenanssiin sovi.

Hovimarski.

Kas! mä saatoin ryhdin pitää.

Juomanlaskija.

Onneks Sam on jäljellä.

Kokki.

Sam, sen nahjus! Esiin sä!
Onko nähty hölmömpää?
Nukkuuko hän? Häpeää!
Opetan sun, pahan polven,
Mistä Taavetti sai olven!

(Hän antaa sata vuotta odottaneen korvapuustin. Sam herää. Hän on sen sadan vuoden kuluessa saanut pitkän parran.)

Sam.

Kiitos herättämästäanne!
Mull' on vilpas joka jänne.

(Tunnustelee partaa).

Kuningas.

Miksi säikähdät, Sam-ukko?

Sam.

Majesteetti, leukani
Heltan saanut on kuin kukko.

Kuningas.

Nyt saat ajaa partasi.

Sam.

Parta mull'? En usko, en!

Kuningas.

Saunan seinän paksuinen.

Sam (hyppää ilosta).

Parta mulla! Tosiaan!
Hei, se hauska uutinen:
Palkan paremman nyt saan!

Kuningas.

Tietty se; nyt olet sievä.

Kokki.

Kas, kuin Sam nyt onkin rievä!

(Barbra, Doriina ja Sanna tulevat sisälle.)

Doriina. Tule, äiti, katsomaan! Täällä on oikea lumottu linna. Ulkona pihalla juoksentelee kansaa, hevosia ja koiria. Kaikki prinssit elävät, ja täällä on ihka elävä kuningas kaikkein armollisimman, ihka elävän hovinsa kanssa. No mitä nyt sanotte, äiti?

Barbra. Mitä sanon, tuhma tyttö? Enkö jo ole aina sanonutkin, että kyllä täällä loitsua on; pitäisipä olla samanlaatuinen ymmärrys kuin harmaalla kivellä, jos ei noin päivänseivää noituutta käsittäisi. Nöyryn palvelijattarenne, armollinen herra kuningas! Teidän majesteettinne, olette vetäneet pitkän unen; toivon, että nyt olette oikein tarpeeksi maanneet.

Kuningas. Mitä se eukko lörpöttelee?

Kunigunda. Ne ovat alhaista kansaa, teidän majesteettinne. Heidän pukunsa on kovin vanhanaikainen.

Barbra. Te, rouva, vanhanaikainen olette. Te olette puettu, niinkuin sata vuotta takaperin isäni isoäidin aikana tapa oli.

Kunigunda. Mitä? Vanhanaikainenko? Rohkenetteko sanoa, että minä vanhanaikainen olen?

Barbra. Juuri te. Mitäpä muuta kuin vanhanaikainen voi olla, kun sata vuotta maannut on?

Kunigunda.

Voi, mä pyörryn!

Kuningatar.

Sata vuotta?

Sam.

Enpä partaa saanut suotta.

Kuningas.

Mitä se? En ymmärrä...

Sanna (näyttää kultaompeleiset kengät).

Taivaan olon tykönä
Haihtuvainen niinkuin mikä
Sekunti on ihmisikä,
Sadan vuoden mittaki
Niinkuin mennyt minuutti.
Minä, joka kanssa sauvan
Tässä horjun — kuinka kauan? —
Lapsena sain kengät nuo
Ruususelta itselleni...

Kunigunda.

Aivan äsken sattui tuo...

Kuningatar.

Tunti sitte, luullakseni.

Sanna.

Oi, kuin paljon Korkein voi!
Kiitos Hälle, kun mun soi
Nähdä lapsuusriemuin vielä!
Nyt käyn hautaan ilomiellä.

(Menee Ruusun luo, joka täll'aikaa on Florestanin kanssa keskustellut, ja suutelee hänen hameensa helmaa.)

Ruusu.

Sunko, ystäväni pienen
Näen? En sua tuntenut.

Ai, kuin olet vanhennut!
Miksi minä nuori lienen?

Sanna.

Tähden sydämmes. Myös sä
Kerran vanhenet kuin mä.
Kuningas, oi! Ruusu-neidin
Florestan se saattoi henkiin;
Hänen suokaa Ruusu ottaa!
Se ei ole ansiotta.

Florestan.

Omaks suokaa mulle neiti!

Kuningas.

Hiljaa! Mitä sanoo äiti?
Tyttökään ei harkinnotta
Suostu...

Kuningatar.

Myönnyn, jos hän vaan
Lienee jalo ritari.

Ruusu.

Sellainen hän tosiaan.
Elo elost' annetaan.

Kuningas.

Äitiä hän kuulevi!
Aina on hän kuuliainen.
No, jos asia on sen lainen,
Saakoon prinssi armahansa,
Rakastakoon häntä kanssa;
Hän ei enää ikää vailla:
Sadan viidentoista mailla.
Sama saattaa olla se;
Elävähän sielumme
Vuotta monta miljoonata.
Toisella jos vuosisata
Enemp' oli tehtävää,
Lienee samantekevää.

(Valotar-neiti tulee sisälle.)

Tuossapa, kas, kummi taas,
Jalo kummi laulakaas!
Suokaa kauniin laulun soida!
Paria noin muhkeaa
Kyllin ylistää ei voida.

(Kaikki toivottavat onnea kihlatuille.)

Valotar (värttinä kädessä seisoa perällä ja laulaa).

Mä kehräjän henkien maast' tämän langan,
Tään kultaisen langan.
Ei moist' ole piirissä maailman sankan,
Ei maailman sankan.
Tää juossut on yöstä,
On päivästä myös tää,
Kun vuos'sata käynyt on hetkisen työstä.

Kaikki (yhtyvät laulamaan).

Me kaikin nyt onnea kehräelemme,

Me kehräellemme,
Näin henkien lemmikin kaunistelemme,
Näin kaunistelemme;
Niin riemua tuottaa
Hän niille, mit suotta
Saa kärsien, kyynelin riemua vuottaa.

TÄHTISILMÄ.

Olipa kerran pikku lapsi, joka nukkui lumikinoksessa. Miksi nukkui hän siinä? Siksi, että oli siihen pudonnut.

Jouluilтана se oli. Lappalainen ajeli porollansa autioilla tuntureilla ja jäljestä ajoi eukko toisella porolla. Lumi kimalteli, revontulet räiskyivät, ja tähdet loistivat kirkkaina taivaalla. Lappalaisesta tuntui matka juhlalliselta ja hän katsahti aina eukkoonsa, joka ajoi toisessa pienessä pulkassa. Porot eivät näet voi vetää enempää kuin yhden kerrallansa. Eukolla oli sylissä pikku lapsensa. Hän oli käärinyt sen paksuun, poronahkaiseen peskiin; mutta poroa hän ei voinut hyvin ohjata, kun piteli lasta sylissään.

Kun he olivat tulleet vuoren korkeimmalle kohdalle ja alkoivat alaspäin ajella, kohtasivat he susia. Niitä oli suuri lauma, poroja vainoamassa, niinkuin niitä usein talvella Lapissa nähdään. Sudet eivät olleet nyt poroja kynsiinsä saaneet, ne ulvoivat nälissänsä ja rupesivat seuraamaan lappalaisukkoa ja hänen eukkoonsa.

Kun porot sen huomasivat, rupesivat he harppaamaan, minkä vain jaksoivat ja laukkasivat tunturin kuvetta alas niin kovalla vauhdilla, että pulkat lentelivät sinne tänne ja pyörivät monta kertaa ympäri lumikinoksissa.

Mutta lappalainen ja hänen eukkonsa olivat tottuneet tuohon, he pysyivät pulkissansa, vaikka kuulo ja näkökin olisi heiltä mennyt tässä kyydissä. Näin eteenpäin riennettäessä pudottikin lappalaisukko lapsensa lumeen. Turhaan huusi hän ja koetti poroa seisauttaa; poro tiesi susien olevan jo aivan kantapäillä, liputti korviansa ja juoksi niin kovasti, että jalat naksoivat, ihan kuin pähkinät, kun niitä särjetään. Hetken kuluttua olivat porot ja pulkat jo etäällä.

Lapsukainen lepäsi nyt hangella, peskiinsä käärittynä tarkastellen tähtiä. Tuokiossa olivat sudet hänen luonaan. Hän ei itkenyt eikä liikkunut, katsoi vaan. Ja pikku lasten viattomilla silmillä on ihmeteltävä voima. Nälkäiset pedot seisahtuivat vauhdissansa eivätkä uskaltaneet lapseen koskea. Vähän aikaa seisoivat he aivan hiljaa, hämmästyneinä katsellen. Sitte läksivät he kápälämäkeen porojen jälkiä myöten, metsästystä jatkamaan.

Lapsi oli nyt aivan yksin suuressa, autiossa erämaassa, talviyönä lumessa. Hän katseli tähtiä ja tähdet katselivat häntä, ja niin tulivat he ystävyksiksi. Nuo äärettömän suuret, lukemattomat, kauniit auringot, jotka etäisyydestä yön taivaalta loistavat, näkyivät armahtavan turvatonta maan lasta, joka lumessa lepäsi. Ja kun ne katselivat lapseen ja lapsi katseli niihin, niin jäi tähtien valoa pienokaisen silmiin. Kuitenkin olisi hän kohta paleltunut kuoliaaksi, jos ei Jumala olisi niin asettanut, että toinen matkustaja tuli samaa tietä erämaahan. Se oli suomalainen uudisasukas, kotoisin Inarista. Hän oli paluumatkalla Vesisaarelta, josta oli ollut hakemassa jouluksi suoloja ja jauhoja. Lapsen löysi hän ja otti rekeensä.

Joulu-aamuna tuli uudistalolainen kotiinsa juuri, kun Inarin kirkon kellot kutsuivat aamukirkkoon. Heti vei hän lapsen tupaan ja antoi sen vaimollensa.

"Tässä on sinulle joululahja, Liisa", sanoi hän pyyhkien huuraa ruskeista kiharoistaan. Ja sitten hän kertoi, kuinka hän oli lapsen löytänyt.

Uudistalolaisen vaimo otti lapsen, irroitti nahkaisen puvun pois ja antoi hänelle lämmintä maitoa.

"Jumala on lähettänyt sinut meille, lapsi raukka", sanoi hän. "Miksi minua noin katselet? Ell'ei sinulla ole isää eikä äitiä, niin on Simo Sorsa oleva isäsi ja minä olen äitisi, ja sinä olet oleva meidän lapsemme. Simmu, Palte ja Matti tulevat varmaan iloisiksi, kun saavat sisaren, sillä sinähän olet tyttö. Oletkohan sinä edes kristityksi kastettu?"

"Siihen ei ole luottamista", arveli uudistalolainen Simo Sorsa.

Lappalaisilla on pitkä matka kirkolle, sentähden säästävät he lastensa kastetta, kunnes lapset tulevat

vanhemmiksi. Silloin ajavat lapset itse papin luo, ottavat pappia kädestä ja sanovat "amen", kun hän on heidät kastanut. "Koska nyt on aamukirkko, on parasta, että viemme lapsen heti kastettavaksi", sanoi Simo.

Vaimosta oli tämä neuvo hyvä, ja niin kastettiin löytölapsi ja hän sai kasvatusäitin nimen: Elisahet. Pappi kummasteli, kuinka lapsen silmät loistivat aivan kuin tähdet, ja sanoi leikkillisesti: "Tähtisilmä pitäisi nimesi olla eikä Elisabet."

Uudistalolaisen vaimosta ei tämä puhe ollut kristillistä, ja hän kertoi sen miehellensä. Mutta Simo Sorsa oli huomannut saman kuin pappikin ja arveli, että toinen nimi on yhtä hyvä kuin toinenkin. "Mitä nyt?" sanoi vaimo. "Ethän vain luule lasta loihtijaksi, koska hän on Lapin lapsi, ja lappalaiset ovat loihtijoita? Simmulla ja Paltella ja Matilla, niin, niillä kyllä on yhtä kauniit harmaat silmät, kuin hänellä ruskeat, ja jos tahdot tytölle liikanimen antaa, niin olkoon se 'kissansilmä', voihan sekin olla yhtä hyvä."

Uudistalolainen ei tahtonut suuttuttaa vaimoansa, ja oli unohtavinaan uuden nimen, mutta tieto papin sanoista levisi ympäri lähiseudun ja siitä päivästä rupesivat naapurit sanomaan Simo Sorsan löytölasta Tähtisilmäksi.

Tyttö kasvoi kolmen kasvattiveljensä seurassa, ja hänestä tuli yhtä hoikka ja solakka kuin pojista tuli paksut ja jykevät. Hänellä oli ruskeat silmät ja musta tukka, jommoisia on harvoilla Lapin lapsilla. Mutta Lapin lapset ovat joskus kiivaita ja itsekkäitä kuin neekerilapset, mutta Tähtisilmä oli aina rauhallinen, säyseä ja hiljainen. Lapset sopivat hyvin keskenänsä, paitsi pojat, jotka vaihteen vuoksi joskus olivat tukkanuottasilla. Uudistalolainen ja hänen vaimonsa rakastivat näitä kaikkia. Asiat onnistuivat hyvin kaikin puolin, eikä kukaan äiti eikä isä enää kysynyt Tähtisilmää. Lappalainen eukkoineen ei voinut muuta uskoa, kuin että sudet olivat syöneet heidän pienen lapsensa.

Tähtisilmä oli vasta kolmannella, kun hänen kasvatusäitinsä alkoi huomata hänessä jotakin käsittämätöntä. Lapsen silmissä oli kummallinen voima, jota ei kukaan rohjennut vastustaa. Hän ei koskaan puolustanut itseänsä, kun pikkupojat hänelle pahaa tekivät: hän katsoi vain heihin, ja heti tekivät he mitä voivat, ollaksensa hänelle mieliksi. Musta kissa ei voinut katsoa häneen; talon koira, ruskea, pörhökarvainen Kettu, herkesi heti haukkumasta ja murisemasta, kun Tähtisilmä vain sitä silmäili. Kasvatusäiti luuli näkevänsä tytön silmien kiiluvan pimeässä. Eräänä päivänä oli kova myrsky, ja kun Tähtisilmä meni portaille, näytti tosiaankin melkein kuin hän olisi myrskyn asettanut, sillä muutamissa hetkissä tuli aivan tyyni.

Paljon kyllä uudistalolaisen vaimo piti lapsesta, mutta tällaista hän ei voinut kärsiä.

"Älä katso minuun", sanoi hän joskus rauhattomasti pienokaiselle.
"Näyttääpä siltä kuin sinä luulottelisit voivasi katsoa sydämmeeni!"

Tähtisilmä tuli alakuloiseksi ja murheelliseksi; hän ei käsittänyt asiaa, vaan sen hän näki, että hänen hyvä äitinsä oli suuttunut. Silloin taputteli kasvatusäiti ystävällisesti häntä poskelle ja sanoi: "älä itke, Liisuseni, ethän sinä sille voi mitään, että olet Lapin lapsi."

Eräänä päivänä kun Tähtisilmä jo oli kolmivuotinen, istui uudistalolaisen vaimo rukkinsa ääressä ajatellen miestänsä, joka taas oli matkoilla. Silloin sattui hän muistamaan, että hänen hevosensa vasemmasta takajalasta oli kenkä pudonnut. Tähtisilmä istui nurkassa ja oli ajavinaan hevosella, hän piti, näet, penkkiä hevosena; mutta yht'äkkiä sanoi hän penkille: "äiti miettii, että sinulta on pudonnut kenkä vasemmasta takajalasta."

Uudistalolaisen vaimo seisautti rukkinsa ja sanoi kummastuneena: "mistä sinä sen tiedät?"

"Liisa pikku näki sen", vastasi Tähtisilmä. Kasvatusäiti ei ollut tätä huomaavinaanakaan, vaikka hänellä kuitenkin oli paha mieli. Nyt päätti hän ruveta tarkastamaan pikku kasvattiansa. Muutamia päiviä sen jälkeen oli eräs matkamies tuvassa yötä. Aamusella huomasi emäntä sormuksensa pöydältä kadonneen. Miestä epäiltiin ja hänen vaatteensa tarkastettiin, mutta sormusta ei löytynyt. Silloin heräsi Tähtisilmä, katsoi kummastuen mieheen ja sanoi: "hänellä on sormus suussa!"

Siellä olikin sormus. Mies ajettiin pois, mutta vieläkään ei uudistalolaisen vaimo ollut huomaavinansa mitään. Kului vähän aikaa. Palte tuli tuhkarokkoon ja pappi tuli lasta katsomaan, sillä hän oli vähän lääketiedettäkin tutkinut. Äidillä oli pari tuoretta lohta aitassa ja hän mietti: "antaisinkohan papille pienemmän taikka suuremman lohen? Luulenpa pienessäkin olevan kylliksi."

Tähtisilmä istui nurkassa; hänellä oli havuluuta sylissä, ja se oli olevinaan kipeä. Vasta oli olevinaan pappi ja Tähtisilmä sanoi vastalle: "Annanko minä nyt sinulle pienen taikka suuren lohen? Luulenpa, että pienessäkin on kylliksi."

Kasvatusäiti kuuli tämän ja jokainen sana pisti kuin neula hänen sydämeensä. Papin mentyä ei hän

enää voinut hillitä vihaansa, vaan sanoi Tähtisilmälle: "Nyt näen, ett'ei velhous koskaan sinusta eroa, Lapin penikka! Sentähden et saakaan enää tästä lähtien katsella minua velhoavilla silmilläsi. Permannon alla kuopassa saat asua ja kerran päivässä saat tulla tänne tupaan syömään, mutta silloinkin peitetään silmäsi paksulla huivilla, niin ett'et näe ihmisiä, ennenkuin tuo ilkeä voima on sinusta kadonnut." Tämä ei ollut hyvin tehty pienelle lapsi raukalle, joka ei ollut kellekään pahaa tehnyt. Mutta uudistalolaisen vaimo oli taikauskoinen, niinkuin moni muu hänenlaisensa, ja luuli aivan toden teolla lappalaisten voivan velhota. Hän sulki sentähden Tähtisilmän pimeään kuoppaan permannon alle. Ruokaa, vaatteita ja leposijaa sai lapsi kyllä, ett'ei hänen tarvinnut nälkää nähdä eikä paleltua. Tähtisilmällä oli kaikkea paitsi vapautta, rakkautta, ihmisten seuraa ja päivän valoa.

Poissa oli uudistalolainen, ja kellarissa istui Tähtisilmä. Hauskaa ei siellä olo ollut, mutta ei se juuri ollut ikävääkään. Tähtisilmällä oli näet kumppanejakin. Ne olivat vanha, laho hirsi, rikkinäinen saviruukku, käämi ja kaulaton pullo. Hirsi oli olevinaan isä, saviruukku äiti; halko, käämi ja pullo olivat kasvattiveljet; nämä kaikki, paitsi hirsi, asuivat tyhjässä hulikassa. Jokaisella heistä oli hulikassa omat toimensa. Tähtisilmä lauloi heille ja hiiret ja rotat kuuntelivat.

Uudistalolaisen vaimolla, Liisalla, oli hyvä ystävä, naapurin vaimo, Murra. Joulu-aattona istuivat vaimot tuvassa puhellen lappalaisten taikatempuista. Äiti neuvoi kintaita, Simmu leikkitteli kuparirahoilla, Palte survoi tiiliä muruiksi ja Matti oli sitonut nuoran kissan jalkaan. Yhtäkkiä kuulivat he Tähtisilmän laulavan kuopassa; sylissänsä käämiä pidellen lauloi hän näin:

"Äiti kintaat kutelee
Uuhen-untuvaiset.
Simmu syliin latelee
Lantit hohtavaiset,
Palte jauhaa tiiliä
Matti köyttää kissiä.
Nyt jo loistaa aurinko,
Käämikin se lepää jo."

"Mitähän lappalaispenikka tuolla kuopassa laulaa?" kysyi Murra.

"Hän laulaa kehtolaulua leikkikaluillessa", vastasi Liisa.

"Mutta näkeehän hän permannon läpi kaikki, mitä teemme", arveli Murra,
"Hän näkee auringon paisteen pimeässä kuopassa."

"Luulenpa todellakin, että niin on!" huudahti Liisa. "Kyllä varmaan hän on taikurin lapsi."

"Minä tiedän neuvon", sanoi ilkeä Murra. "Sido hänen silmiensä eteen seitsemän villaliinaa ja pane kuopan suulle seitsemän villavaippaa, niin varmaankaan hän ei mitään näe."

"Tahdonpa koettaa", vastasi Liisa, mennen heti kuoppaan. Siellä sitoi hän seitsemän villaliinaa pikku Tähtisilmän silmäin eteen, ja kuopan suulle, tuvan permannelle, pani hän seitsemän vaippaa.

Hetken perästä tuli pimeä, tähdet alkoivat loistaa ja revontulet paloivat vaaleanpunaisina kaarina iltataivahalla.

Silloin kuului taas Tähtisilmän laulu:

"Tähdet pienet tuikkavat
Iltataivahalla,
Revontulet suihkavat
Tuolla korkealla,
Tänne tähdet katselee,
Revontulet tuikkailee.
Kultatähdet hohtaa,
Joulu onpi kohta."

"Eläs huoli!" sanoi Murra, "nyt hän kuitenkin näkee revontulet ja tähdet! En ole tuollaista taikapenikkaa koskaan kuullut."

"Mahdotonta", sanoi uudistalolaisen vaimo, "minä menen katsomaan." Hän nosti pois seitsemän vaippaa, ja siellä näki hän Tähtisilmän istuvan, seitsemän villaliinaa silmillä, ja kysyi häneltä: "näetkö tähtiä?"

"Tähtiä, paljon, paljon", vastasi Tähtisilmä, "Nyt on niin kirkasta ja valoisaa, äiti; nyt tulee joulu!"

Uudistalolaisen vaimo meni tupaan takaisin ja kertoi asian Murralle. Murra sanoi: "muu neuvo ei nyt

auta kuin täytyy kaivaa seitsemän kyynärän syvyinen hauta kuopan pohjalle, panna taikapenikka sinne ja peittää hauta mullalla. Kyllä auttaa, luulen mä."

"Ei toki", sanoi Liisa, "sitä en koskaan tee. Voi toki sitä lasta, — minä pelkään, että mieheni vihastuu, jos hän saa sen kuulla."

"No, anna penikka minun huostaani", sanoi Murra; "minä vien hänet Lappiin takaisin."

"Kunhan vaan ette tee hänelle mitään pahaa", sanoi uudistalolaisen vaimo.

"Mitä pahaa minä hänelle tekisin?" sanoi Murra. "Minä vien hänen sinne, josta hän on tullutkin."

Niin sai Murra lapsen, kääri sen vanhaan poronahkaturkkiin ja vei sen mukanaan tunturille. Sinne jätti hän Tähtisilmän ja meni tiehensä, sanoen: "niinkuin olen luvannut, niin teenkin. Koska hän on kinoksesta tullut, niin menköön myös kinokseen."

Hangella lepäsi nyt Tähtisilmä ja katseli taivahan tähtösiä. Taaskin oli jouluyö niinkuin kolme vuotta sitte. Taivaan tuhannet, kauniit, kirkkaat, äärettömän suuret, kaukaiset auringot katselivat armollisesti viatonta lasta. Ne valasivat hänen silmiänsä, ne katsoivat hänen sydämeensä, eivätkä löytäneet sieltä muuta kuin hyvyyttä ja jumalisuutta. Silloin saivat lapsen silmät vielä kummallisemman kirkkauden, ja paljon laveammalta voi hän nyt nähdä. Hän näki etäälle tähtien taakse, näki sinne, missä Jumalan näkymätön valtaistuimien oli, sinne, missä enkelit liitelivät ylös ja alas Jumalan käskyjä miljoonille maailmoille vieden. Yö oli tyyni ja kirkas, täynnä äänetöntä rukoilemista. Revontulet vain yksin taivaalla räätisivät; ne kulkivat kaarevina Tähtisilmän yli tunturilla, kiittäen Jumalaa.

Varhain jouluaamuna, lasten vielä nukkuessa, tuli uudistalolainen matkaltansa kotia. Vaimoansa syleilyään ja pyyhittyään huurun ruskeista kiharoistansa, kysyi hän lapsia. Silloin sai hän vaimoltansa kuulla Palten sairastaneen tuhkarokkoa, mutta nyt jo olevan terveen, ja Simmun ja Matin olevan terveitä ja pulleita kuin vehnäpullat.

"Kuinkas Tähtisilmä voipi?" kysyi uudistalolainen vielä.

"Hyvin", vastasi vaimo, sillä kovin pelkäsi hän miestänsä ja omatunto soimasi häntä.

"Meidän täytyy hoitaa hyvin Tähtisilmää", jatkoi uudistalolainen. "Viime yönä reessä nukkuessani näin minä unta. Näytti siltä kuin taivaalta olisi rekeni peitteelle pudonnut kirkas tähti, joka sanoi minulle: 'ota minut hoitaaksesi ja hoida minua hyvin, sillä minä olen huoneesi siunaus!' Mutta kun ojensin käteni tähteä ottaakseni, olikin se jo kadonnut. Minä heräsin, rupesin ajattelemaan, kuinka Jumalan siunaus on seurannut meitä näinä kolmena vuotena, siitä asti, kun otimme tuon vieraan lapsen. Ennen ei meille tahtonut mikään onnistua; me olimme sairaita ja köyhiä; halla turmeli toukomme, karhu raateli karjamme ja susi söi lampaamme. Mutta nyt on meille kaikki niin hyvin onnistunut... ja tämä tulee varmaankin siitä, että Jumala on armollinen armeliaille, ja hänen enkelinsä pitävät erityistä huolta viattomista lapsista."

Kun uudistalolaisen vaimo tämän kuuli, koski se hänen sydämeensä taas kovin, mutta hän ei uskaltanut virkkää mitään.

Pojat heräsivät sillä välin. Isä iloitsi nähdessänsä kaikki terveinä ja voimakkaina ja otti heidät syliinsä. Hetkisen lapsia polvillansa pidettyään, kysyi hän taas: "Missä Tähtisilmä on?"

Silloin vastasi Simmu: "äiti on sulkenut hänet kuoppaan."

Palte sanoi: "äiti on sitonut seitsemän huivia hänen silmiensä eteen ja pannut seitsemän vaippaa kuopan suulle."

Matti sanoi: "äiti on antanut hänet Murralle ja Murra on vienyt hänet tunturille."

Tämän kuultuansa punastui uudistalolainen vihasta, mutta hänen vaimonsa tuli valkoiseksi kuin palttina eikä voinut vastata muuta kuin: "Hän oli Lapin penikka ja lappalaiset ovat taikureita."

Tähän ei uudistalolainen mitään vastannut, mutta niin väsyksissä kuin olikin, meni hän heti talliin, valjasti hevosensa ja läksi ajamaan.

Ensin ajoi hän Murrin luo, kaappasi hänet rekeensä ja pakotti neuvomaan sen paikan, johon hän oli lapsen jättänyt. — Tunturille tultuansa nousivat he reestä ja hiihtivät suksilla lumisten rotkojen poikki. Jouduttuansa sinne, minne Murra oli lapsen jättänyt, näkivät he vielä siinä, missä lapsi oli levännyt, pienen kuopan hangella, — ja vähän matkaa siitä näkyi suksen jälkiä. Mutta Tähtisilmää ei siellä näkynyt, poissa oli hän. Edellä hiihti uudistalolainen ja vähän jäljempänä Murra. Silloin kuului huuto;

uudistalolainen kääntyi takaisin juuri kun oli aika kyytiä mäkeä alas kiitämässä ja näki lauman Lapin nälkäisiä susia mäen päällä Murraa repimässä. Jyrkkä mäki esti uudistalolaista apuun joutumasta, ja kun hän vihdoin vaivalla mäen päälle pääsi, olivat sudet jo syöneet Murran. Surullisena kääntyi hän takaisin ja saapui kotiansa juuri kun kirkon kellot kutsuivat aamukirkkoon.

Uudistalolaisen vaimo istui kotona katkeralla mielellä. Hän ei rojhennut mennä kirkkoon Jumalaa ylistämään, sillä aamusilla, kun hän oli lampaita ruokkimaan mennyt, ei huoneessa ollut yhtään elukkaa jäljellä; sudet olivat täälläkin käyneet tuhoja tekemässä, tunkeutuen lammassavettaan.

"Nyt alkaa rangaistuksemme", sanoi uudistalolainen. "Äiti, menkäämme kirkkoon lasten kanssa; nyt on se meille tarpeellisempaa kuin ennen, sillä suuri synti on meillä anteeksi pyydettyinä."

Tästä päivästä lähtien ei kukaan tiennyt, minne Tähtisilmä oli joutunut. Suksen jäljistä sen paikan luona, jossa Tähtisilmä oli hangella ollut, tultiin siihen luuloon, että hyvä enkeli oli taas jonkun matkustajan erämaahan ohjannut; tämä oli sitte lapsen löytänyt ja mukaansa ottanut. Täytyneehän uskoa niin käyneen, mutta kukaan ei tiedä, ken matkustaja oli taikka minne Tähtisilmä sitte joutui ja missä uuden kodin sai, toivoaksemme paremman kodin; siellä on hän siunausta tuottava ja näkevä enemmän kuin toiset näkevät. Niin, hän on näkevä seitsenkertaisten muurien läpi, hän on näkevä ihmisten sydämiin, hän on näkevä sivuitse tähtien, taivaan sinisen kannen läpi autuaiden asunnoille saakka.

Ja mitä merkillistä tämä sitte on? Eikös tuollaista taitoa nähdä joillakuilla, että he voivat ikäänkuin lukea toisten ajatuksia? Eikös löydy hyviä ja hurskaita ihmisiä, jotka vahvalla uskollansa voivat nähdä autuuden esirippua? Esirippua etemmä he eivät voi nähdä, sillä siellä on vielä paljo, jota "ei yhdenkään korva ole kuullut eikä silmä ole nähnyt". Mutta sekin on jo suuri lahja, kun voi nähdä maailmaa etemmä ja sitä voivat ainoastaan valitut.

Ennen uskottiin ihmisten kohtalon riippuvan tähdistä. Nyt uskotaan ihmisen kohtalon riippuvan Jumalan tahdosta, mutta tähdet eivät kuitenkaan ole ihmeellistä voimaansa kadottaneet. Sillä kun oikein hartaasti katsomme niitä, näemme ikäänkuin kaistaleen Jumalan kirkkauden puvusta hänen äärettömässä luomakunnassaan. Sieltähän loistaa aina osa ijankaikkisuutta maailman yöhön, ja siitä se tulee, jos valonheijastusta jääpi silmihimme ja sieluhimme. Valon heijastus jäi Tähtisilmään, sillä hän oli viaton, hyljätty lapsi, jolla ei ollut turvaa maailmassa. Erotus on siinä, että muiden silmissä vaaleenee tähtien valo niin usein niiden ajatuksien ja halujen tähden, jotka mieltämme maailmaan vetävät.

Nythän ei kukaan tiedä, missä Tähtisilmä on. Hän on varmaankin vielä lapsi, sillä ei siitä ole kovin kauan, kun hän katosi. Sentähden katsele kaikkia hyviä, kirkassilmäisiä lapsia: kukaties on joku niistä kadonnut Tähtisilmä. — Sanottiin häntä ruskeasilmäiseksi ja mustatukkaiseksi, mutta ei sinun tarvitse sentähden luulla, ett'ei hän voisi olla vaaleiden sinisilmienkin joukossa. Sellainen sivuseikka ei mitään merkitse. Onhan hän voinut muuttua toisen näköiseksi. Tarkasta vain, voiko hän lukea ajatuksesi, voiko hän asettaa myrskyn ja voiko hän tietää salaisuuden seitsemän villahuivin läpi. Jos hän sen voi, on hän varmaan Tähtisilmä. Jos löydät hänet, niin ilmoita meille, mutta älä sano sitä hänelle itselleen, sillä hän on jo aikoja sitte unohtanut ihmisten kovuuden ja tuon kolkon kuopan tuvan permannon alla, ja parempi onkin, että hän on ne unohtanut.

Oi, pikku Tähtisilmä, minä näin sinut kerran, mutta en sano, missä minä näin sinut ja sinä luit minun ajatukseni; sinä kiersit kätösesi kaulaani, sillä sinä näit, että minä rakastin sinua. Kukapa sinua ei rakastaisi, sinä suloinen lapsi, äärettömyyden valosta säteilevin silminesi!

KÖYHÄIN LASTEN KIITOSLAULU HOITOLAITOKSESSA.

Oi, hyvä olet kohtaamme,
Jumala, rakas Isämme:
Meit' olet huomaas ottanut
Ja hyvään hoitoon saattanut.

Olimme kuin ne linnut vaan,
Joill' ei ole oksaa istahtaa,
Ei pesää, missä majailta
Kylmällä talven ajalla.

Olomme on nyt murheeton,

Kun lämmin, ruoka, vaatteet on;
Nyt saamme käskys oppia
Ja kiittää Sua, Jumala.

Siis julistamme kiitostas,
Kun muistit meitä armostas
Kuin piskusia lintuja:
Soit meille oksan istua.

Oi, armon Herra, siunaa ne,
Jotk' antoi uuden kotimme!
Suo heille paljo lahjojas
Sun luonas, Isä, taivaassas!

Ja muista muita kaikkia
Leivättömiä raukkoja,
Jokaista, jok' on vuoteeton;
Niin heille suo, kuin meillä on!

Jumala, Isä armoinen,
Suo, että tähden Jesuksen
Olemme lapses alati
Suo rauha luonas ijäti!

SYDÄN KIMMOAVATA GUMMIA.

"Nyt on Vapunpäivä, ja nyt tulee kevät", sanoi Rietrikki. "Hei, hoi, tänään on meillä lupa koulusta, uusi palloni on jo kauan sitte valmis, sillä on sydän ruumiissaan, ja se on kimmoavata gummia. Lennä, palloni, niin korkealle, kuin leivo, pilviin! Ota lyyry Maija, ota lyyry Maija!" Ja Maija ojensi pienet kätensä lyyryä ottaakseen, mutta loiskis, pallo meni hänen käsiensä välitse, putosi maahan, kimposi korkealle ja vieri pihalla olevaan vesilätäkköön.

"No, nyt se on kauniin näköinen", sanoi Rietrikki ja puristeli tyytymättömänä märkää palloansa. Mutta Maija hyppäsi yhdellä jalalla ympäri pihaa, nauraen katkeamatta. "Millekä sinä naurat?" kysyi Rietrikki harmissaan.

"Minä nauran sille, kun sillä on sydän kimmoavaisesta gummista", vastasi Maija. "Mitähän muuta sen olisi pitänyt tehdä kuin pudota lätäkköön?"

Vanha iso-isä, jolla oli yllä pitkä takki ja päässä valkoinen yömyssy, oli istahtanut portaille auringon paisteeseen, ja kuuli mitä lapset keskenään pakinoivat. "Tule tänne, Rietrikki!" sanoi hän. Rietrikki tuli.

"Tiedätkö mitä kimmoava gummi on?" kysyi iso-isä.

"Tiedän", vastasi Rietrikki, "se on puun pihkaa ja niin jäntevätä ja pehmoista, että sitä voi venyttää vaikka kuinka ja miksi vain tahtoo, vaan sitte muuttuu se mielellään jälleen entiseen muotoonsa."

"Se on oikein", sanoi iso-isä. "Ymmärrätkös nyt, minkä tähden kaikkien, joilla on sydän kimmoavaisesta gummista, pitää pudota lätäkköön?"

"En, sitä en ymmärrä", vastasi Rietrikki.

"Sen minä kerron sinulle", sanoi iso-isä. "Ihmisellä täytyy olla joku määrätty tarkoitus ja hänen täytyy rakastaa jotakin vissää. Jos hän toisena päivänä on niin, toisena näin, ja antaa johtaa itseään kuinka ja mihinkä vain tahdotaan, niin on hän poloinen raukka ja pelkuri. Ja silloin tapahtuu hänelle niinkuin pallolle, siitä saat olla varma!"

Rietrikki mietti hetkisen, eikä tiennyt mitä hänen piti vastata.

"Tahdotko tulla kelpo mieheksi?" kysyi iso-isä.

"Kyllä", vastasi Rietrikki.

"Muista sitte, mitä sanoa sinulle", jatkoi iso-isä. "Älä luota omaan viisauteesi, äläkä ole jurupää, joka

niskoittelee ja vastustelee toisia, kun hän ei tiedä mitään parempaa. Vaan jos kerran olet täydellisesti vakuutettu siitä, että joku asia on oikea ja hyvä, niin älä anna houkutella itseäsi siitä. Älä anna venytellä itseäsi poikaseni!"

"En, iso-isä", vastasi Rietrikki. Vaan hän ei käsittänyt, mitä iso-isä tarkoitti.

"Hyvästi nyt", sanoi iso-isä.

"Nyt menemme niitylle", sanoi Maija. "Siellä ovat kaikki pojat ja tytöt leikittelemässä Vapunpäivänä."

Rietrikki tuli, ja sitte mentiin. Oli niin kaunista toukokuun auringon loistossa ja lintujen viserrellessä metsässä maantien toisella puolen. Ei missään puissa ollut vielä lehtiä, mutta ylpeä kuusi seista törötti siellä muuttumattomassa viheriässä virkapuvussaan ja pieni solakka paju oli jo kasvattanut pieniä lehden alkuja, joita lapset kokosivat ja sanoivat "kissoiksi". Niitty oli melkein kuiva ja ensimmäiset viheriäiset ruohot pistivät esiin viimesykyisyistä muuttuneista heinistä; mutta ojissa oli siellä täällä vähän lunta ja sammakot hyppivät yhdellä loikkauksella ojanvarsilta.

Lähellä aitaa istui muija, jolla oli kaupaksi rinkeliä ja piparkakkuja, voileipiä ja simaa. Jolla oli lantti, hän osti sitä, mikä parasta oli hänen mielestään, ja jolla ei ollut rahaa, se sai muilta, ja niin oli kaikilla yhtäläisesti. Mutta ylä-luokkalaiset rupesivat kestitsemään neitoseja ja tarjosivat heille simaa.

"Nyt lyömme palloa", sanoivat pojat, ja niin jakautuivat he kahteen puolueeseen, ja Rietrikistä tuli lukkari. Oli komeata nähdä pallojen lentävän, juuri kuin pääskysket ilmassa, ja jokaiselle lyyrylle ja jokaiselle pojalle, johon pallo sattui, kun hän heitti kartun kädestään ja juoksi niityn yli maaliin, huudettiin hurraata, niin että talonpojat kummastelivat, kulkiessaan kuormineen hiljalleen maantietä myöten.

Mutta tytöt kyllästyivät katselemiseen ja rupesivat veräjän luona leskisille. Missä katosi eräältä kenkä, missä kompastui toinen kengännauhoihinsa, toisilla oli märjät hameen helmat, ja toiset kadottivat lettinauhansa ja moniailla oli nuha, ja he niistivät nenänsä, ennenkuin huusivat viimeistä paria. Mutta kaikki oli yhtä hauskaa, ja viimein saivat he muutamia pojista mukaansa, ja silloin oli vielä hausempi.

Tuo suututti poikia, ja kun he näkivät erään hoikkasäärisen kolmannenluokkalaisen rupeavan juoksemaan tyttöjen kanssa, sanoivat he keskenään: "hänen pitäisi saada selkäänsä." Ja yksi väkevimmistä lupasi panna tuomion toimeen.

"Ei", sanoi toinen, "parempi on kastella hänet ojassa. Siellä on vettä ja mutaa, ja siellä saa hän pestä uuden nuttunsa, josta tytöt niin paljon pitävät."

"Mutta ei se sovellu, että meitä on kuusi yhtä vastaan", sanoi Rietrikki. "Se on väärin, ja siihen minä en suostu."

"Voi sinua pelkuri", sanoivat toiset, "nyt sinä pelkäät. Sinä et uskalla, sinä!"

"Kyllä minä uskallan", vastasi Rietrikki, "mutta..."

"Mutta ja mutta", huusivat toiset, "niin sinä ajattelet, että kun hän kahdenkesken pääsee tukkaasi koulun kujalla, saat aika lämmityksen."

"Minä näytän, ett'en ole pelkuri", sanoi Rietrikki vastahakoisesti.

"No älä siis seiso tuossa riitelemässä, vaan tule mukaan", huusivat toverit, ja niin vetivät he Rietrikin mukaansa. Kun kolmannen luokkalainen huomasi heidän aikomuksensa, lähti hän kypälämäkeen ja pysähtyi vihdoinkin ladon luona selkä seinää vasten. Tässä vastusti hän urhollisesti, eikä antanut vangita itseään. Mutta yksi pahajuonisimmista pojista konttasi hänen huomaamattaan likelle häntä ja tarttui hänen jalkaansa, ja niin saivat he hänet kumoon ja laahasivat hänet yhä likemmäksi ojaa kastellaksensa hänet, niinkuin heidän aikomuksensa oli.

Nyt rupesivat tytöt itkemään ja Maija huusi kaikin voimin: "laske irti hänet, Rietrikki, laske irti!" Mutta Rietrikki huusi: "minä tahdon osoittaa, ett'en ole pelkuri."

Samassa tuli kaksi muuta kolmannenluokkaaista kävellen maantiellä ja näkivät kuinka heidän toveriaan rääkättiin. Heti hyppäsivät he aidan yli ja tulivat hänen avukseen. "Kuusi yhtä vastaan, tuohan on häpeällistä", huusivat he. Mutta kun pojat näkivät heidän tulevan, lähtivät he vuorostaan kaikin voimin pakoon, ja Rietrikki myöskin. Muut pääsivät pakoon, mutta Rietrikki kompastui mättänsä ja kaatui. Heti ottivat uudet toverit hänet kiinni kauluksesta. "Vai niin, lurjus", sanoivat he; "kuusi oli teitä yhtä vastaan kastellaksenne häntä; sentähden marssi sinä nyt ojaan!" Niin vieritettiin Rietrikki säälimättä ojaan. Ja minkä näköinen hän oli päästyään jälleen ylös, sen voi ymmärtää. —

Kaikki pojat ja tytöt nauroivat, koko niitty nauroi, metsäkin nauroi, maantie ja aita nauroivat myöskin, niin, sellaista riemua on sangen harvoin kuultu.

Sen jälkeen alkoivat muut taas leikkiä, ja aurinko paistoi ja linnut lauloivat, ja muija möi kahta vertaa enemmän piparkakkuja ihanana iloisena Vapunpäivänä.

Mutta Rietrikki hiipi tiehensä häpeissään.

"Voi minkä näköinen sinä olet!" huudahti iso-isä, joka vielä istui portailla ja katseli hyttysten tanssia auringon paisteessa. "Mikä sinulla on, Rietrikki?"

"Jo nyt ymmärrän", vastasi Rietrikki, "mitä te iso-isä sanoitte päivällä. Minun sydämmeni on ollut kimmoavata gummia. Olen antanut venyttää itseäni, olen tehnyt, minkä tiesin olevan väärin, ja sentähden iso-isä, — sentähden olen joutunut lätäkköön!"

End of Project Gutenberg's Lukemisia lapsille 6, by Zacharias Topelius

*** END OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK LUKEMISIA LAPSILLE 6 ***

Updated editions will replace the previous one—the old editions will be renamed.

Creating the works from print editions not protected by U.S. copyright law means that no one owns a United States copyright in these works, so the Foundation (and you!) can copy and distribute it in the United States without permission and without paying copyright royalties. Special rules, set forth in the General Terms of Use part of this license, apply to copying and distributing Project Gutenberg™ electronic works to protect the PROJECT GUTENBERG™ concept and trademark. Project Gutenberg is a registered trademark, and may not be used if you charge for an eBook, except by following the terms of the trademark license, including paying royalties for use of the Project Gutenberg trademark. If you do not charge anything for copies of this eBook, complying with the trademark license is very easy. You may use this eBook for nearly any purpose such as creation of derivative works, reports, performances and research. Project Gutenberg eBooks may be modified and printed and given away—you may do practically ANYTHING in the United States with eBooks not protected by U.S. copyright law. Redistribution is subject to the trademark license, especially commercial redistribution.

START: FULL LICENSE
THE FULL PROJECT GUTENBERG LICENSE
PLEASE READ THIS BEFORE YOU DISTRIBUTE OR USE THIS WORK

To protect the Project Gutenberg™ mission of promoting the free distribution of electronic works, by using or distributing this work (or any other work associated in any way with the phrase "Project Gutenberg"), you agree to comply with all the terms of the Full Project Gutenberg™ License available with this file or online at www.gutenberg.org/license.

Section 1. General Terms of Use and Redistributing Project Gutenberg™ electronic works

1.A. By reading or using any part of this Project Gutenberg™ electronic work, you indicate that you have read, understand, agree to and accept all the terms of this license and intellectual property (trademark/copyright) agreement. If you do not agree to abide by all the terms of this agreement, you must cease using and return or destroy all copies of Project Gutenberg™ electronic works in your possession. If you paid a fee for obtaining a copy of or access to a Project Gutenberg™ electronic work and you do not agree to be bound by the terms of this agreement, you may obtain a refund from the person or entity to whom you paid the fee as set forth in paragraph 1.E.8.

1.B. "Project Gutenberg" is a registered trademark. It may only be used on or associated in any way with an electronic work by people who agree to be bound by the terms of this agreement. There are a few things that you can do with most Project Gutenberg™ electronic works even without complying with the full terms of this agreement. See paragraph 1.C below. There are a lot of things you can do with Project Gutenberg™ electronic works if you follow the terms of this agreement and help preserve free future access to Project Gutenberg™ electronic works. See paragraph 1.E below.

1.C. The Project Gutenberg Literary Archive Foundation ("the Foundation" or PGLAF), owns a compilation copyright in the collection of Project Gutenberg™ electronic works. Nearly all the individual works in the collection are in the public domain in the United States. If an individual work is unprotected by copyright law in the United States and you are located in the United States,

we do not claim a right to prevent you from copying, distributing, performing, displaying or creating derivative works based on the work as long as all references to Project Gutenberg are removed. Of course, we hope that you will support the Project Gutenberg™ mission of promoting free access to electronic works by freely sharing Project Gutenberg™ works in compliance with the terms of this agreement for keeping the Project Gutenberg™ name associated with the work. You can easily comply with the terms of this agreement by keeping this work in the same format with its attached full Project Gutenberg™ License when you share it without charge with others.

1.D. The copyright laws of the place where you are located also govern what you can do with this work. Copyright laws in most countries are in a constant state of change. If you are outside the United States, check the laws of your country in addition to the terms of this agreement before downloading, copying, displaying, performing, distributing or creating derivative works based on this work or any other Project Gutenberg™ work. The Foundation makes no representations concerning the copyright status of any work in any country other than the United States.

1.E. Unless you have removed all references to Project Gutenberg:

1.E.1. The following sentence, with active links to, or other immediate access to, the full Project Gutenberg™ License must appear prominently whenever any copy of a Project Gutenberg™ work (any work on which the phrase “Project Gutenberg” appears, or with which the phrase “Project Gutenberg” is associated) is accessed, displayed, performed, viewed, copied or distributed:

This eBook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this eBook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you will have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

1.E.2. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is derived from texts not protected by U.S. copyright law (does not contain a notice indicating that it is posted with permission of the copyright holder), the work can be copied and distributed to anyone in the United States without paying any fees or charges. If you are redistributing or providing access to a work with the phrase “Project Gutenberg” associated with or appearing on the work, you must comply either with the requirements of paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 or obtain permission for the use of the work and the Project Gutenberg™ trademark as set forth in paragraphs 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.3. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is posted with the permission of the copyright holder, your use and distribution must comply with both paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 and any additional terms imposed by the copyright holder. Additional terms will be linked to the Project Gutenberg™ License for all works posted with the permission of the copyright holder found at the beginning of this work.

1.E.4. Do not unlink or detach or remove the full Project Gutenberg™ License terms from this work, or any files containing a part of this work or any other work associated with Project Gutenberg™.

1.E.5. Do not copy, display, perform, distribute or redistribute this electronic work, or any part of this electronic work, without prominently displaying the sentence set forth in paragraph 1.E.1 with active links or immediate access to the full terms of the Project Gutenberg™ License.

1.E.6. You may convert to and distribute this work in any binary, compressed, marked up, nonproprietary or proprietary form, including any word processing or hypertext form. However, if you provide access to or distribute copies of a Project Gutenberg™ work in a format other than “Plain Vanilla ASCII” or other format used in the official version posted on the official Project Gutenberg™ website (www.gutenberg.org), you must, at no additional cost, fee or expense to the user, provide a copy, a means of exporting a copy, or a means of obtaining a copy upon request, of the work in its original “Plain Vanilla ASCII” or other form. Any alternate format must include the full Project Gutenberg™ License as specified in paragraph 1.E.1.

1.E.7. Do not charge a fee for access to, viewing, displaying, performing, copying or distributing any Project Gutenberg™ works unless you comply with paragraph 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.8. You may charge a reasonable fee for copies of or providing access to or distributing Project Gutenberg™ electronic works provided that:

- You pay a royalty fee of 20% of the gross profits you derive from the use of Project Gutenberg™ works calculated using the method you already use to calculate your applicable taxes. The fee is owed to the owner of the Project Gutenberg™ trademark, but he has agreed to donate royalties under this paragraph to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation. Royalty payments must be paid within 60 days following each date on which you prepare (or are legally required to prepare) your periodic tax returns. Royalty payments should be clearly marked as such and sent to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation at the address specified in Section 4, “Information about donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation.”
- You provide a full refund of any money paid by a user who notifies you in writing (or by e-mail) within 30 days of receipt that s/he does not agree to the terms of the full Project Gutenberg™ License. You must require such a user to return or destroy all copies of the works possessed in a physical medium and discontinue all use of and all access to other copies of Project Gutenberg™

works.

- You provide, in accordance with paragraph 1.F.3, a full refund of any money paid for a work or a replacement copy, if a defect in the electronic work is discovered and reported to you within 90 days of receipt of the work.
- You comply with all other terms of this agreement for free distribution of Project Gutenberg™ works.

1.E.9. If you wish to charge a fee or distribute a Project Gutenberg™ electronic work or group of works on different terms than are set forth in this agreement, you must obtain permission in writing from the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the manager of the Project Gutenberg™ trademark. Contact the Foundation as set forth in Section 3 below.

1.F.

1.F.1. Project Gutenberg volunteers and employees expend considerable effort to identify, do copyright research on, transcribe and proofread works not protected by U.S. copyright law in creating the Project Gutenberg™ collection. Despite these efforts, Project Gutenberg™ electronic works, and the medium on which they may be stored, may contain “Defects,” such as, but not limited to, incomplete, inaccurate or corrupt data, transcription errors, a copyright or other intellectual property infringement, a defective or damaged disk or other medium, a computer virus, or computer codes that damage or cannot be read by your equipment.

1.F.2. LIMITED WARRANTY, DISCLAIMER OF DAMAGES - Except for the “Right of Replacement or Refund” described in paragraph 1.F.3, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the owner of the Project Gutenberg™ trademark, and any other party distributing a Project Gutenberg™ electronic work under this agreement, disclaim all liability to you for damages, costs and expenses, including legal fees. YOU AGREE THAT YOU HAVE NO REMEDIES FOR NEGLIGENCE, STRICT LIABILITY, BREACH OF WARRANTY OR BREACH OF CONTRACT EXCEPT THOSE PROVIDED IN PARAGRAPH 1.F.3. YOU AGREE THAT THE FOUNDATION, THE TRADEMARK OWNER, AND ANY DISTRIBUTOR UNDER THIS AGREEMENT WILL NOT BE LIABLE TO YOU FOR ACTUAL, DIRECT, INDIRECT, CONSEQUENTIAL, PUNITIVE OR INCIDENTAL DAMAGES EVEN IF YOU GIVE NOTICE OF THE POSSIBILITY OF SUCH DAMAGE.

1.F.3. LIMITED RIGHT OF REPLACEMENT OR REFUND - If you discover a defect in this electronic work within 90 days of receiving it, you can receive a refund of the money (if any) you paid for it by sending a written explanation to the person you received the work from. If you received the work on a physical medium, you must return the medium with your written explanation. The person or entity that provided you with the defective work may elect to provide a replacement copy in lieu of a refund. If you received the work electronically, the person or entity providing it to you may choose to give you a second opportunity to receive the work electronically in lieu of a refund. If the second copy is also defective, you may demand a refund in writing without further opportunities to fix the problem.

1.F.4. Except for the limited right of replacement or refund set forth in paragraph 1.F.3, this work is provided to you ‘AS-IS’, WITH NO OTHER WARRANTIES OF ANY KIND, EXPRESS OR IMPLIED, INCLUDING BUT NOT LIMITED TO WARRANTIES OF MERCHANTABILITY OR FITNESS FOR ANY PURPOSE.

1.F.5. Some states do not allow disclaimers of certain implied warranties or the exclusion or limitation of certain types of damages. If any disclaimer or limitation set forth in this agreement violates the law of the state applicable to this agreement, the agreement shall be interpreted to make the maximum disclaimer or limitation permitted by the applicable state law. The invalidity or unenforceability of any provision of this agreement shall not void the remaining provisions.

1.F.6. INDEMNITY - You agree to indemnify and hold the Foundation, the trademark owner, any agent or employee of the Foundation, anyone providing copies of Project Gutenberg™ electronic works in accordance with this agreement, and any volunteers associated with the production, promotion and distribution of Project Gutenberg™ electronic works, harmless from all liability, costs and expenses, including legal fees, that arise directly or indirectly from any of the following which you do or cause to occur: (a) distribution of this or any Project Gutenberg™ work, (b) alteration, modification, or additions or deletions to any Project Gutenberg™ work, and (c) any Defect you cause.

Section 2. Information about the Mission of Project Gutenberg™

Project Gutenberg™ is synonymous with the free distribution of electronic works in formats readable by the widest variety of computers including obsolete, old, middle-aged and new computers. It exists because of the efforts of hundreds of volunteers and donations from people in all walks of life.

Volunteers and financial support to provide volunteers with the assistance they need are critical to reaching Project Gutenberg™’s goals and ensuring that the Project Gutenberg™ collection will remain freely available for generations to come. In 2001, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation was created to provide a secure and permanent future for Project Gutenberg™ and

future generations. To learn more about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation and how your efforts and donations can help, see Sections 3 and 4 and the Foundation information page at www.gutenberg.org.

Section 3. Information about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

The Project Gutenberg Literary Archive Foundation is a non-profit 501(c)(3) educational corporation organized under the laws of the state of Mississippi and granted tax exempt status by the Internal Revenue Service. The Foundation's EIN or federal tax identification number is 64-6221541. Contributions to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation are tax deductible to the full extent permitted by U.S. federal laws and your state's laws.

The Foundation's business office is located at 809 North 1500 West, Salt Lake City, UT 84116, (801) 596-1887. Email contact links and up to date contact information can be found at the Foundation's website and official page at www.gutenberg.org/contact

Section 4. Information about Donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

Project Gutenberg™ depends upon and cannot survive without widespread public support and donations to carry out its mission of increasing the number of public domain and licensed works that can be freely distributed in machine-readable form accessible by the widest array of equipment including outdated equipment. Many small donations (\$1 to \$5,000) are particularly important to maintaining tax exempt status with the IRS.

The Foundation is committed to complying with the laws regulating charities and charitable donations in all 50 states of the United States. Compliance requirements are not uniform and it takes a considerable effort, much paperwork and many fees to meet and keep up with these requirements. We do not solicit donations in locations where we have not received written confirmation of compliance. To SEND DONATIONS or determine the status of compliance for any particular state visit www.gutenberg.org/donate.

While we cannot and do not solicit contributions from states where we have not met the solicitation requirements, we know of no prohibition against accepting unsolicited donations from donors in such states who approach us with offers to donate.

International donations are gratefully accepted, but we cannot make any statements concerning tax treatment of donations received from outside the United States. U.S. laws alone swamp our small staff.

Please check the Project Gutenberg web pages for current donation methods and addresses. Donations are accepted in a number of other ways including checks, online payments and credit card donations. To donate, please visit: www.gutenberg.org/donate

Section 5. General Information About Project Gutenberg™ electronic works

Professor Michael S. Hart was the originator of the Project Gutenberg™ concept of a library of electronic works that could be freely shared with anyone. For forty years, he produced and distributed Project Gutenberg™ eBooks with only a loose network of volunteer support.

Project Gutenberg™ eBooks are often created from several printed editions, all of which are confirmed as not protected by copyright in the U.S. unless a copyright notice is included. Thus, we do not necessarily keep eBooks in compliance with any particular paper edition.

Most people start at our website which has the main PG search facility: www.gutenberg.org.

This website includes information about Project Gutenberg™, including how to make donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, how to help produce our new eBooks, and how to subscribe to our email newsletter to hear about new eBooks.